



# Verandering Voor Vooruitgang



**Verkiezingsprogramma  
Vlaamse, federale en Europese verkiezingen  
25 mei 2014**



**Verandering  
Voor Vooruitgang**





# Kiezen voor Verandering voor Vooruitgang

Op 25 mei 2014 kiest u tussen het PS-model en het N-VA-model. En dat is een historische keuze. Want de afgelopen 25 jaar werd ons land geblokkeerd. **In plaats van een sociaal beleid, kreeg u een socialistisch beleid.**

Met alle gevolgen van dien. Jaar na jaar stijgen de overheidsuitgaven. Telkens opnieuw worden de belastingen verhoogd. Er wordt amper hervormd en de schulden blijven zich opstapelen.

**Vandaag staan alle alarmsignalen te knippen.** Bedrijven trekken weg, jobs gaan verloren, mensen krijgen het moeilijker om een huis te kopen, een gezin te stichten, de rekeningen te betalen. Tegelijk staat ons sociaal systeem onder zware druk. Steeds minder mensen dragen ertoe bij, terwijl de kosten enkel blijven stijgen. Willen we onze **pensioenen, gezondheidszorg en uitkeringen betaalbaar houden, dan moeten we nu snel hervormen.**

En dat betekent keuzes maken. Moedige keuzes die al 25 jaar niet worden gemaakt, onder meer doordat Vlamingen en Franstaligen tegengestelde visies hebben. De N-VA wil én durft die noodzakelijke keuzes wel maken. Omdat wij niet kunnen aanvaarden dat onze kinderen en kleinkinderen het slechter zullen hebben. Omdat iemand uw welvaart en welzijn moet beschermen.

**De N-VA staat voor een ander beleid.** Een beleid voor wie werkt, spaart en onderneemt. Een beleid dat verantwoordelijkheid beloont en zorg draagt voor wie het werkelijk nodig heeft. Een beleid dat de belastingen verlaagt, eindelijk onze staatsschuld afbouwt en de overheid grondig op dieet zet. Zo creëren we opnieuw ruimte voor ondernemerschap en voor echt sociaal beleid.

Zo'n ingrijpende hervorming is niet duurzaam, tenzij je die ook verankert in een nieuwe staatsstructuur. **Daarom moeten we de omslag naar het confederalisme maken.** Dat zal tijd vergen en niet van vandaag op morgen gebeuren. Maar enkel zo kunnen we de Vlamingen het beleid garanderen waar ze al jaren voor stemmen en waar ze dus recht op hebben.

In deze brochure presenteren wij u het **N-VA-model, waarmee wij ons land zo snel mogelijk terug op de rails willen krijgen.** Hiermee maken wij onze keuze. Een keuze voor Verandering voor Vooruitgang.

Op 25 mei is het aan u.



**Bart De Wever**  
Algemeen voorzitter



# VERANTWOORDELIJKHEID BELONEN

**Onze welvaart en ons welzijn staan onder druk.** De torenhoge loonkosten en fiscale druk maken dat we in vergelijking met onze buurlanden niet langer concurrentieel zijn. Daarenboven daagt de vergrijzing onze sociale zekerheid uit. Almaar minder actieve mensen moeten met hun sociale bijdragen en belastingafdrachten instaan voor de financiering van het pensioen en de gezondheidszorg van almaar meer niet-actieven. Zonder grondige hervormingen dreigt onze sociale zekerheid op de klippen te lopen.

Niettegenstaande de grote begrotingstekorten en zelfs niettegenstaande België al aan de wereldtop stond op het vlak van overheidsuitgaven, **stegen de**

**overheidsuitgaven** de afgelopen jaren nog verder, van 53,3% in 2011 naar 53,9% in 2014 (+0,6% bbp). In de Europese Unie daalde het overheidsbeslag over deze periode met 0,5% bbp (van 49% naar 48,5%).

Het hoeft amper te verbazen dat onze **economie er de voorbije jaren op achteruit boerde.** In 2013 gingen ruim 12.300 ondernemingen failliet, een triest record en een stijging met 11% tegenover 2012. De werkloosheid is sinds 2011 opgelopen van 7,5% naar 9,1%, het hoogste niveau in zestien jaar. De werkgelegenheid is van 2011 tot 2013 afgenomen met 11.000 jobs. Enkel de creatie van tienduizenden gesubsidieerde banen kon de negatieve evolutie nog enigszins temperen.

Voor de **torenhoge loonkosten** tasten onze concurrentiepositie aan, zoals de evolutie van de handelsbalans pijnlijk duidelijk maakt. Bij de invoering van de euro (2002) had ze nog een duidelijk overschot. Vandaag vertoont de handelsbalans een tekort. We staan voor de gigantische opgave onze economie opnieuw krachtig te doen groeien en meer mensen een job te geven. Dat kan alleen als wij de mensen die met werken en ondernemen welvaart creëren opnieuw aanmoedigen en belonen, in plaats van hen te ontmoedigen en bestraffen. Zij dragen onze welwaarts- en onze welzijnsstaat. Met belastingen en sociale bijdragen financieren zij onze gezondheidszorg, onze ouderenzorg, onze zorg voor personen met een beperking en voor wie in armoede belandt...

**Het is hoog tijd om wie werkt, onderneemt en spaart weer te belonen.** Door het nettoloon op te trekken, door de bedrijfslasten te verlagen, door de belastingen te verminderen en door de overheidsuitgaven terug te schroeven.

## 1.1. WERKEN BELONEN

Om de sociale zekerheid betaalbaar te houden, is het cruciaal dat meer Vlamingen langer aan de slag zijn. Met een werkzaamheidsgraad (20-65 jaar) van 71,9% doet Vlaanderen het tien tot vijftien procentpunten beter dan Wallonië (62,6%) en het Brussels gewest (56,7%). De ambitie ligt echter hoger: tegen 2020 moeten wij minimum 76% van alle personen op actieve leeftijd aan de slag krijgen.

**Werken is vaak niet aantrekkelijk genoeg.** Door de hoge belastingen en sociale bijdragen wordt iemand die werkt veeleer bestraft dan beloond.



Nergens in Europa komt iemand met zijn of haar inkomen zo snel in de allerhoogste belastingschijf. Het hoogste tarief in de personenbelasting is bovendien het op één na hoogste van de Europese Unie.

Het verschil tussen een inkomen uit arbeid en uitkeringen bij inactiviteit of werkloosheid is vaak te klein om mensen aan te zetten een job aan te nemen – dat is de zogenaamde inactiviteitsval of werkloosheidsval. Voor een werkgever is het nauwelijks lonend om werknemers opslag te geven. Van de loonopslag wordt 66 tot 71% afgeroomd of wegbelast. De werknemer houdt netto slechts 29 tot 34% over. Vooral voor werknemers met een laag loon die vooruit willen, is dat ontmoedigend.

Ons stelsel van sociale bescherming maakt een **steeds grotere groep van de bevolking structureel afhankelijk van uitkeringen**. België geeft dubbel zoveel uit aan passief arbeidsmarktbeleid als het OESO-gemiddelde en dat bij een vergelijkbare werkloosheidsgraad. België is ook het enige land ter wereld waar de werkloosheidsuitkeringen onbeperkt zijn in de tijd. 250.000 werklozen, of één op de drie, ontvangt al langer dan vijf jaar een uitkering. Een groep van 119.000, of 17% van alle werklozen, zelfs al langer dan tien jaar (cijfers RVA, 2010).

De uitkeringsafhankelijkheid wordt ook in de hand gewerkt door systemen zoals de wachtuitkering voor jonge schoolverlaters en het brugpensioen. Onlangs zijn deze systemen van naam veranderd – ‘wachtuitkering’ werd ‘inschakelingsuitkering’ en ‘brugpensioen’ werd ‘werkloosheid met bedrijfstoelage’ – in werkelijkheid bleven ze grotendeels ongewijzigd. Ondanks de oplopende kosten van de vergrijzing blijft de federale regering werknemers vanaf 52 jaar op grote schaal op brugpensioen

sturen. Zo zijn er anno 2013 112.000 bruggepensioneerden of 3.000 meer dan in 2005 bij het afsluiten van het Generatiepact, terwijl nog veel van deze mensen zich nog actief kunnen inzetten op de arbeidsmarkt.

De **organisatie en werking van onze arbeidswereld zijn niet optimaal**. Op de arbeidsmarkt vinden werkgevers en werknemers elkaar onvoldoende. Hier ligt een taak voor het onderwijs (*zie hoofdstuk 2*) en voor de VDAB. Tegelijk moet onze sociale wetgeving worden aangepast. Het arbeidsrecht is verouderd, er zijn meer dan honderd verschillende en elkaar deels overlappende arbeidsmarktmaatregelen die vaak onbekend of niet toegankelijk zijn voor zelfstandigen, ondernemers of KMO's.

Wie werk heeft, moet vaak hard werken. Wegens de hoge arbeidskosten stellen werkgevers hoge productiviteitseisen aan hun werknemers. Het **‘citroenmodel’ van onze arbeidsmarkt** verhoogt het risico op ziekte en arbeidsongeschiktheid, en geeft aanleiding tot vervroegde uittreding. De Belg heeft vandaag slechts een loopbaan van gemiddeld 32 jaar. In onze buurlanden wordt langer gewerkt: gemiddeld 39,6 jaar in Nederland, 37,5 jaar in Duitsland, 34,6 jaar in Frankrijk. De effectieve uittredeleeftijd bedraagt in België gemiddeld 59 jaar, zes jaar onder de wettelijke pensioenleeftijd.

Voor de groter wordende groep tweeverdieners is het niet simpel om de opvoeding van kinderen en andere gezinstaken te combineren met een baan buitenshuis. De wet die de arbeidstijden regelt, is niet structureel gewijzigd sinds de jaren 1970.

**Wie een leven lang werkt, moet uitzicht hebben op een behoorlijk pensioen** om ook ‘op zijn oude dag’ een fatsoenlijk leven te kunnen leiden. De betaalbaarheid van de pensioenen

hangt als een zwaard van Damocles boven onze sociale zekerheid. Buiten enkele beperkte ingrepen is er de voorbije jaren niets in huis gekomen van de grote pensioenhervorming die al zo lang wordt aangekondigd. De maatregelen van de regering-Di Rupo zullen op kruissnelheid 0,3% à 0,4% van ons bbp opbrengen, amper een twintigste van de vergrijzingsinspanning die de Europese Commissie ons voorhoudt.

## 1.1.1. Loon naar werken

### 1.1.1.1. Visie

Om meer mensen aan het werk te krijgen of te houden, moeten we belonen wie werkt. Daarom moeten de **hoge lasten op arbeid dringend zakken**, zowel voor de werknemer als voor de werkgever.

Door de werkloosheidsval te verminderen, en dus het verschil tussen een uitkering en het nettoloon te verhogen, vergroten we de prikkel om aan het werk te gaan. Een vermindering van de sociale werknemersbijdrage en de personenbelasting is hiervoor het meest geschikt, want dat heeft de grootste impact op de laagste en middeninkomens en focust op de actieve bevolking.

### 1.1.1.2. Verandering voor Vooruitgang



In de **personenbelasting** bieden we de Vlaming een belastingdruk die in lijn ligt met wat een werknemer in de buurlanden betaalt. Wie werkt, komt vandaag al gauw terecht in de 45%-belastingschijf (het op één na hoogste tarief). Dit pakken we aan door in een eerste fase de 40%-schijf te verbreden door het inkomensplafond ervan te verhogen. Daardoor verdwijnt de 45%-schijf. Zo wordt werken beloond. In een tweede fase trekken we het plafond verder op,



zodat de hoogste schijf van 50% nog enkel behouden blijft voor de hoogste inkomens. Bovendien koppelen we de inkomensgrenzen van de schijven aan de economische groei waardoor mensen minder snel in de hogere schijf belast worden.

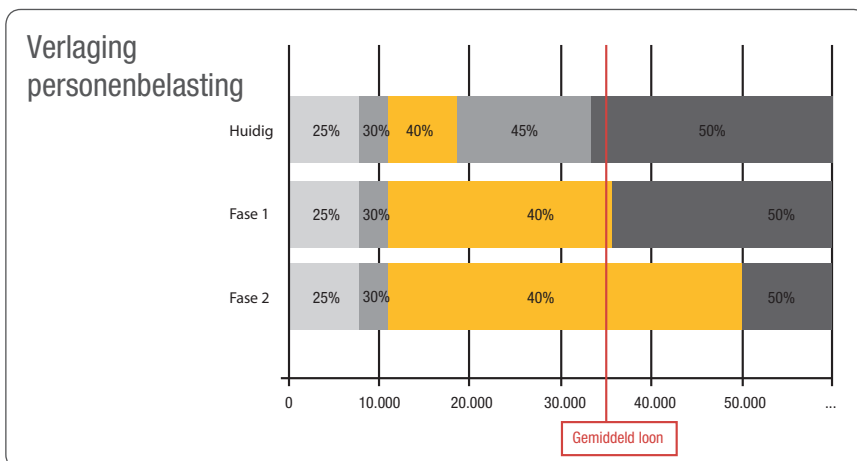
en niet of minder van leeftijd of anciënniteit.

### 1.1.2. Meer mensen aan het werk

#### 1.1.2.1. Visie

Een solide sociale zekerheid is er een die sociaal én zeker is, en waaraan dus

Daarom leiden we werkzoekenden naar de meest geschikte positie toe: naar de reguliere arbeidsmarkt, naar de sociale economie, maar evenzeer naar een eigen zaak. In de sociale economie zetten we zoveel als mogelijk in op doorstroming naar jobs in de reguliere economie.



Door iedereen te laten participeren, naar eigen kennen en kunnen, wordt de sociale zekerheid verzekerd en worden het individu en zijn gezin versterkt.

**Mensen die minder geluk hebben, vangen we beter op** en helpen we op weg om zo snel mogelijk opnieuw zelfredzaam te worden. Voor wie zorgafhankelijk blijft en geen beroep kan doen op een eigen netwerk, zorgen we voor professionele opvang.

#### 1.1.2.2. Verandering voor Vooruitgang

##### Activerend ontslagrecht

Vandaag blijven nog te veel werknemers in de kou staan wanneer ze getroffen worden door ontslag. Ze worden soms zelfs gestimuleerd om inactief te blijven door bvb. brugpensioen of allerlei vergoedingen bovenop hun werkloosheidsuitkering. We zetten het passief ontslagrecht om in **actieve begeleiding naar nieuw werk**. Dat doen we door elke getroffen werknemer vanaf het ogenblik dat het ontslag bekend is, gepaste persoonlijke en intensieve begeleiding te geven, ongeacht de grootte van de onderneming.

👉 Ieder uur werken moet lonen. Dat is niet alleen eerlijker maar motiveert ook om mensen aan de slag te krijgen en te houden. We doen bijkomende inspanningen om de lasten op de laagste lonen te verlagen. We verhogen de **sociale werkbonus** en bouwen hem minder snel af, zodat de laagste lonen de laagste lasten dragen. Wie aan een minimumloon werkt, wordt vrijgesteld van socialezekerheidsbijdragen maar blijft toch rechten opbouwen.

zo veel mogelijk mensen bijdragen. Elk talent is belangrijk en nodig. Wij gaan dan ook uit van wat mensen wél kunnen in plaats van wat ze niet kunnen. Wie verantwoordelijkheid kan nemen, moet die ook nemen. **Wie kan werken, moet werken.** Werken verhoogt de eigenwaarde en het zelfvertrouwen en is de beste garantie om weg te raken en te blijven uit de armoede.

👉 Een correcte verloning vertrekt meer dan vandaag vanuit de **competenties** van de werknemer

Voor sommige werkzoekenden is gesubsidieerde tewerkstelling in de sociale economie het meest aangewezen, anderen kunnen aan de slag in de reguliere economie met of zonder ondersteuning, nog anderen willen graag zelfstandige worden.

Collectief en individueel ontslag worden zoveel als mogelijk gelijk behandeld. De drempels om snel een nieuwe job te zoeken nadat een herstructurering of sluiting werd aangekondigd, moeten weggenomen worden. Met ontslag bedreigde werknemers die snel ergens anders aan de slag gaan, moeten bijvoorbeeld kunnen meegenieten van de voordelen uit een sociaal akkoord.

## Werklozen opvangen, stimuleren en activeren

👉 We hervormen het voornamelijk passieve uitkeringsbeleid naar een echt activeringsbeleid door zowel jonge als oudere werkzoekenden een **intensieve begeleiding op maat** te geven en de controle op de beschikbaarheid voor werk te versterken.

👉 Om het verzekeringsprincipe in de werkloosheid te herstellen, maken we de duur van de **werkloosheidsuitkering afhankelijk van het aantal voordien gewerkte jaren**, met een maximum van twee jaar. Tegelijk versterken we de activering, beroepsopleiding en arbeidsintegratie van werkzoekenden.

👉 In de eerste fase van de werkloosheid, met de vermelde maximumduur van twee jaar, vangen we de werkloze financieel beter op door een hogere vervangingsratio. Dit zorgt ervoor dat de uitkering dichterbij ligt bij het loon dat de werknemer kreeg toen hij/zij actief was. Zo beperken we aanzienlijk de sociale en financiële impact van werkloos worden.

👉 De aandacht gaat ook in de eerste fase onmiddellijk naar reactivering. Lukt dat niet, dan krijgt hij in de tweede fase een

lagere forfaitaire activeringsuitkering, een aangepaste opleiding en begeleiding naar nieuw werk. Deze activeringsuitkering is beperkt tot één jaar of de duur van de opleiding.

👉 De inschakelingsuitkering voor jonge schoolverlaters (wachtuitkering) laten we uitdoven. In de plaats hiervan garanderen we jonge werkzoekenden binnen de vier maanden een **persoonlijke ondersteuning** bij het zoeken naar een job, een intensieve begeleiding, beroepsopleiding of (tijdelijke) werkervaring. Tegelijk verwachten we van hen dat ze positief meewerken aan dit traject naar een nieuwe job. Jongeren die met onvoldoende kwalificaties op de arbeidsmarkt komen, laten we via werkpleklers in een niet-schoolse context de vereiste competenties en werkattitudes verwerven (zoals in team werken, op tijd komen, ...).

👉 De **activering van oudere werkzoekenden**, die in Vlaanderen al uitgebreid werd van 55 naar 60 jaar, verlengen we verder tot de leeftijd van 65 jaar.

👉 We leiden werkzoekenden naar de meest geschikte positie: de reguliere arbeidsmarkt, de sociale economie, een eigen zaak. Voor werkzoekenden die het moeilijk hebben om de stap naar (betaald) werk te zetten (bv. wegens medische, psychische, psychiatrische problematiek) zorgen we voor een combinatie van welzijns- en zorgbegeleiding met voorbereidende stappen naar werk.

👉 We moedigen ondernemingen actief aan om **personen met een beperking** beter te integreren op de werkplek, en ondersteunen hen

daarin. We vragen werkgevers om vooral te kijken naar wat werknemers wél kunnen en niet enkel oog te hebben voor wat ze niet kunnen.

👉 We versterken het **sluitend taalbeleid voor werkzoekenden**. Omdat een gebrekkige kennis van het Nederlands een grote drempel is naar tewerkstelling, voeren we een verplichte taaltest in voor alle anderstalige werkzoekenden. Bij onvoldoende kennis van het Nederlands geven we hen een opleiding Nederlands in een begeleidingstraject bij VDAB of partners van VDAB. De opleiding Nederlands kan geïntegreerd gevolgd worden met een beroepsopleiding of op de werkvloer.

👉 Om **knelpuntvacatures en knelpuntberoepen** beter in te vullen, bieden we in samenwerking met ondernemen een maatgerichte opleiding aan werkzoekenden, onder meer door opleiding op de bedrijfsvloer, in bedrijfsscholen, ... Zo versterken we de competenties van werkzoekenden in functie van wat de arbeidsmarkt echt nodig heeft en kan de uitstroom naar werk na een knelpuntopleiding verder toenemen.

👉 We realiseren een verdere opdeling van de **VDAB in een actor- en regisseursrol**. In de regisseursrol kan de dienst een beroep doen op de expertise van privébedrijven en non-profitorganisaties voor het opleiden en begeleiden van werkzoekenden en werknemers. De diensten die VDAB uitoefent, moeten aanvullend zijn op de diensten die privébedrijven en non-profitorganisaties bieden. De werkzoekenden beslissen zoveel als mogelijk zelf op welke diensten





en bij welke organisatie zij een beroep doen voor begeleiding, bemiddeling en opleiding.

✌️ We betrekken de sociale partners bij het beheer van de VDAB, maar diensten en maatregelen waarop ze zelf een beroep doen, kunnen niet door hen beheerd worden. Er moet te allen tijde een duidelijk onderscheid zijn tussen rechter en partij.

✌️ Tegenover het recht op begeleiding op maat en werkloosheidsuitkering staat de verplichting en verantwoordelijkheid van de individuele werkzoekende om actief werk te zoeken. De lokale VDAB-consulent die de werkzoekende begeleidt, wordt ook bevoegd om het zoekgedrag te controleren. Indien een werkzoekende onvoldoende inspanningen levert of afspraken niet nakomt, bijvoorbeeld door te weigeren een taalcursus te volgen, legt de VDAB een sanctie op.

### Sociale bijstand activeren

✌️ Wanneer we de werkloosheidsverzekering hervormen naar buitenlands voorbeeld, moeten we tegelijk de sociale bijstand moderniseren tot een activerend stelsel in plaats van louter een ultiem sociaal vangnet.

✌️ We voeren een **versterkt activeringsbeleid voor leefloners**. De OCMW-begeleiders die in het kader van artikel 60 en 61 van de OCMW-wetgeving leefloners begeleiden naar een passende job (zoals groendienst, poets- of thuishulp, klusjesdiensten,...) schakelen we in de lokale werkwinkels in, in samenwerking met de lokale VDAB. Zo vermijden we dubbelwerk en zorgen we voor een optimale doorstroom naar reguliere jobs.

✌️ We koppelen het recht op sociale bijstand aan de plicht om **gemeenschapdienst** te verrichten. Wie als leefloner niet voltijds betrokken is bij activering of hiervoor niet meteen in aanmerking komt, moet gemeenschapdienst verrichten. Onze gemeenten zijn de uitgelezen partners om de gemeenschapdienst te organiseren. Het uitgangspunt is dat mensen maximaal betrokken blijven bij de arbeidsmarkt, niet sociaal geïsoleerd raken en hun eigenwaarde niet verliezen.

✌️ We maken de sociale bijstandsuitkering armoedebestendig en **verhogen ze tot de Europese armoedegrens**, rekening houdend met de toegekende (sociale) voordelen.

✌️ Een moderne visie op sociale bijstand houdt ook een modernisering in van de 'toetsing van de bestaansmiddelen' zoals we die kennen bij het leefloon en het OCMW. De eigen bewoonde gezinswoning is vandaag al grotendeels uitgesloten van de vermogenstoets. Wij sluiten ze volledig uit.

✌️ De hefboomen om over te gaan tot sanctionering of om voorwaarden op te leggen aan sociale bijstand zitten vandaag verspreid over verschillende overheden. De regelgeving wordt best gebundeld op Vlaams niveau, de toepassing op lokaal niveau.

### Sociale economie

✌️ Recht op werk vergt bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. Voor wie het haalbaar is, is integratie in het regulier economisch circuit de eerste doelstelling. Voor wie dat niet of niet meteen een haalbare kaart is, is een belangrijke rol weggelegd voor diverse initiatieven in de sociale economie. Vanuit het principe dat de persoon centraal staat, geven we een **rugzakje of persoonsgebonden loonkostenpremie** in verhouding tot het rendementsverlies van elke doelgroepwerknemer. Iedereen kan zijn of haar ondersteuning meenemen naar het reguliere arbeidscircuit. Werknemers in de sociale economie die in staat zijn

om door te stromen naar regulier werk, moeten daartoe de kans krijgen en die ook grijpen.

👉 We geven financiële ondersteuning aan de sociale economiebedrijven, in relatie met de gestelde doelen en de gemaakte vooruitgang. De steun moet ten goede komen van wie haar het meest nodig heeft, anders dreigt een versnippering van de middelen over een té ruime doelgroep. Ter wille van de rechtsgelijkheid en transparantie vereenvoudigen we de subsidiemaatregelen. Sociale economiebedrijven werken transparant en marktconform na compensatie van het productiviteitsverlies door subsidiëring.

👉 De Vlaamse minister die bevoegd is voor Werk is dat ook voor Sociale Economie.

👉 We evalueren de decreten Maatwerk en Lokale Diensteneconomie op de gerealiseerde doorstroom, de duurtijd van de trajecten en de competentieversterking van de individuele werknemers en we sturen bij waar nodig.

👉 Na de zesde staatshervorming wordt Vlaanderen volledig bevoegd voor de **Gesubsidieerde Contractuelen (GESCO)**, van wie er ongeveer 37.000 zijn. De GESCO's die vandaag reguliere overheidstaken uitvoeren bij lokale besturen regulariseren we door een deel van de betrokken loonsubsidie over te dragen aan het personeelsbudget van het betrokken (lokale) bestuur. Een aantal GESCO's schakelen we om naar een programma van tijdelijke werkervaring dat maximaal is gericht op doorstroom naar reguliere jobs. De overige GESCO's laten we uitdoven door de huidige

werknemers bij vertrek of pensionering niet te vervangen.

👉 Het stelsel van **Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA)** is in de praktijk vaak een werkloosheidsval voor de betrokken langdurig werklozen. Na de overheveling ervan in het kader van de zesde staatshervorming laten we het PWA-stelsel uitdoven en opgaan in de bestaande maatregelen. Voor poetshulp bij particulieren kan dat in de dienstencheque-ondernemingen van de betrokken gemeenten en OCMW's.

### Een moderne arbeidsmarkt

👉 **Onze arbeidsmarkt is te rigide.** Een grondige aanpassing van het arbeidsrecht dringt zich op, zodat ondernemingen flexibel kunnen inspelen op de snel wijzigende economische omstandigheden en werknemers hun eigen loopbaan in handen kunnen nemen. We kijken na of de bestaande regels nog nodig zijn, of ze niet eenvoudiger kunnen en of er geen onnodige verschillen tussen sectoren of grote en kleine ondernemingen zijn ontstaan.

👉 We richten één Vlaamse en één federale inspectiedienst voor sociale en arbeidswetgeving op, die de huidige negen diensten vervangt.

👉 Met een **eengemaakt statuut** voor werknemers en ambtenaren zorgen we voor een gelijke behandeling en een hogere mobiliteit tussen de publieke en private sector. Dezelfde sociale wetten gelden voor alle werknemers. Dat maakt ondernemen en werken een stuk eenvoudiger.

👉 We nemen maatregelen om **flexibele contracten** voor beperkte prestaties (gekoppeld aan lage loonkosten) mogelijk te maken, ook binnen de overheid. Daarnaast kiezen we voor annualisering van de arbeidstijd, een soepele inzet van uitzendkrachten en een uitbreiding van de terbeschikkingstelling van werknemers. We voorzien hierbij in voldoende sociale bescherming zowel voor vaste werknemers als voor uitzendkrachten en werknemers in tijdelijke en flexibele contracten.

### Focus niet op passieve, maar op actieve migratie

👉 De Vlaamse arbeidsmarkt stopt niet aan de grenzen. Samenwerking met Wallonië, Brussel, de buurlanden en de rest van Europa is aangewezen. We blijven vanzelfsprekend eerst inzetten op de activering van de eigen arbeidsreserve en een verhoging van de interregionale mobiliteit met Brussel en Wallonië. Gezien de toenemende krapte op onze arbeidsmarkt, zien we ook internationale arbeidsmigratie echter als een steeds belangrijker sluitstuk van het arbeidsmarktbeleid.

👉 In een actieve economische migratie staan het profiel en de competenties van de migrerende werknemers centraal, en dus niet de (bilaterale) akkoorden met de landen van herkomst (zie ook *hoofdstuk 2.2*).

### 1.1.3. Werken aantrekkelijk maken

#### 1.1.3.1. Visie

Niet alleen het loon, ook de kwaliteit van de arbeid is van belang. Zeker wanneer we willen dat werknemers



langer en graag aan de slag blijven, moeten ze zich goed voelen op hun werkplek, hun competenties kunnen gebruiken en kunnen (bij)leren. Om te voorkomen dat werknemers vastgeroest, uitgeblust of uitgeput de arbeidsmarkt verlaten, voeren we een **aantrekkelijk loopbaanbeleid** en maken we het mogelijk om anders te werken.

De N-VA wil werk maken van een **gezonde combinatie tussen arbeid en gezin**, en dit voor diverse gezinssituaties, zoals alleenstaande ouders, tweeverdieners met jonge of oudere kinderen, nieuw samengestelde gezinnen, enz. Een nieuw wettelijk kader biedt werknemers de kans om hun dagelijkse puzzel arbeid-gezin-vrije tijd te leggen, en werkgevers de flexibiliteit om te kunnen inspelen op de snel veranderende markt.

### 1.1.3.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Werken aan een loopbaan

👉 We willen alle Vlamingen maximaal ondersteunen om hun eigen loopbaan in handen te nemen en optimaal vorm te geven. We bieden **loopbaanondersteuning** (o.a. met de loopbaancheque) aan al wie werkt, werk zoekt of wie zijn of haar job verliest.

👉 Met het oog op een **coherent opleidingsbeleid** integreren we de verschillende instrumenten

(opleidingscheques, betaald educatief verlof, opleidingskrediet, ...) in één instrument dat werkenden in staat stelt zich bij te scholen of te heroriënteren. De ondersteuning is maatgericht en kan bestaan uit financiële ondersteuning, bijkomend verlof of een combinatie van beide.

👉 Om eenieder de ruimte te geven om zijn loopbaan op maat uit te werken, kent de Vlaamse overheid een opleidingsbudget toe waarbij de werknemer zelf kiest bij welk bedrijf of bij welke organisatie hij/zij opleiding volgt.

#### Arbeid en gezin combineren

👉 **Dienstencheques** zijn een belangrijk instrument om werk en gezin te kunnen combineren, in het bijzonder voor de werkende Vlaming met kinderen. Om de betaalbaarheid te verzekeren, sturen we het stelsel bij vanuit drie doelstellingen: de combinatie werk-gezin, de strijd tegen het zwartwerk en de activering van laaggeschoolde en langdurig werkzoekenden. De prijs van de dienstencheques blijft op 9 euro per uur. We behouden ook de fiscale aftrekbaarheid. Een verdere prijsverhoging zou de klanten en hun poetshulp immers opnieuw naar zwartwerk drijven.

We versterken de toeleiding van werkzoekenden naar het

dienstenchequecircuit en zorgen voor een betere integratie en taalverwerving van werknemers van vreemde origine. Via strikte erkenningscriteria en controle vermijden we fraude bij dienstenchequebedrijven.

👉 Om arbeid en gezin te helpen combineren bieden we werknemers de nodige tijd en **ruimte om af en toe bij te tanken**, om opleiding te volgen, om de zorg voor jonge kinderen of zorgbehoevende ouders op te nemen. De rechten die een werknemer opbouwt, vullen een rugzak die hij kan gebruiken om tijdelijk minder te werken.

Enkel voor 'gemotiveerde' onderbrekingen voor ouderschap, zorg of opleiding voorzien we een vervangingsinkomen (bij RVA) en een gelijkstelling met gewerkte dagen voor de pensioenopbouw. We verzekeren de betaalbaarheid van het tijdskrediet en loopbaanonderbreking door de excessen eruit te halen. Een sabbatjaar of wereldreis maken kan bijzonder verrijkend zijn voor jezelf, je loopbaan en je omgeving, maar de sociale zekerheid moet hiervoor niet tot 650 euro per maand te betalen. Jonge en oudere werknemers uit de publieke en private sector worden in ons voorstel gelijk behandeld.

👉 We stimuleren telewerk, thuiswerk en satellietkantoren.

👉 We moedigen ondernemingen en bedrijventerreinen aan om hun werknemers een wasserij, crèche of strijkdienst aan te bieden.

## 1.1.4. De pensioenen verzekeren

### 1.1.4.1. Visie

Gelet op de stijgende levensverwachting, de vergrijzing en de oplopende kostprijs voor de sociale zekerheid rest ons geen andere keuze dan met z'n allen meer en langer aan de slag te gaan en te blijven.

De grondige pensioenhervorming waarvan al zo lang sprake is, moet er de komende jaren ook écht komen.

Het **pensioen moet belonen wie gewerkt heeft**. Het wettelijk pensioen (de eerste pijler) zorgt daarbij voor solidariteit over de generaties heen en blijft in onze pensioenhervorming de basis voor het behoud van de levensstandaard op de oude dag.

### 1.1.4.1. Verandering voor Vooruitgang

👉 We versterken de leefbaarheid van de **eerste pensioenpijler** door bij de pensioenberekening meer rekening te houden met de betaalde bijdragen, de evolutie van de draagkracht van de actieve bevolking en de evolutie van de levensverwachting. De techniek die we voorstellen is die van het rugzakprincipe, een berekening waarbij langer werken en meer bijdragen steeds leiden tot een hoger pensioen.

👉 De **pensioenleeftijd blijft op 65 jaar**, een **volledige loopbaan bedraagt 45 jaren**.

👉 Wie 65 jaar is en 45 jaar heeft bijgedragen, krijgt de keuze: hij kan van een volwaardig pensioen genieten of hij kan blijven werken

onder dezelfde voorwaarden (fiscaal en parafiscaal) als de andere werkenden die actief zijn. In dat geval krijgt hij zijn pensioen, combineert hij dit met zijn aanvullend loon, maar bouwt hij geen extra pensioenrechten op. Zo creëren we een win-winsituatie waarbij de werknemer extra inkomsten kan verwerven, terwijl de sociale zekerheid verder wordt gefinancierd met sociale bijdragen.

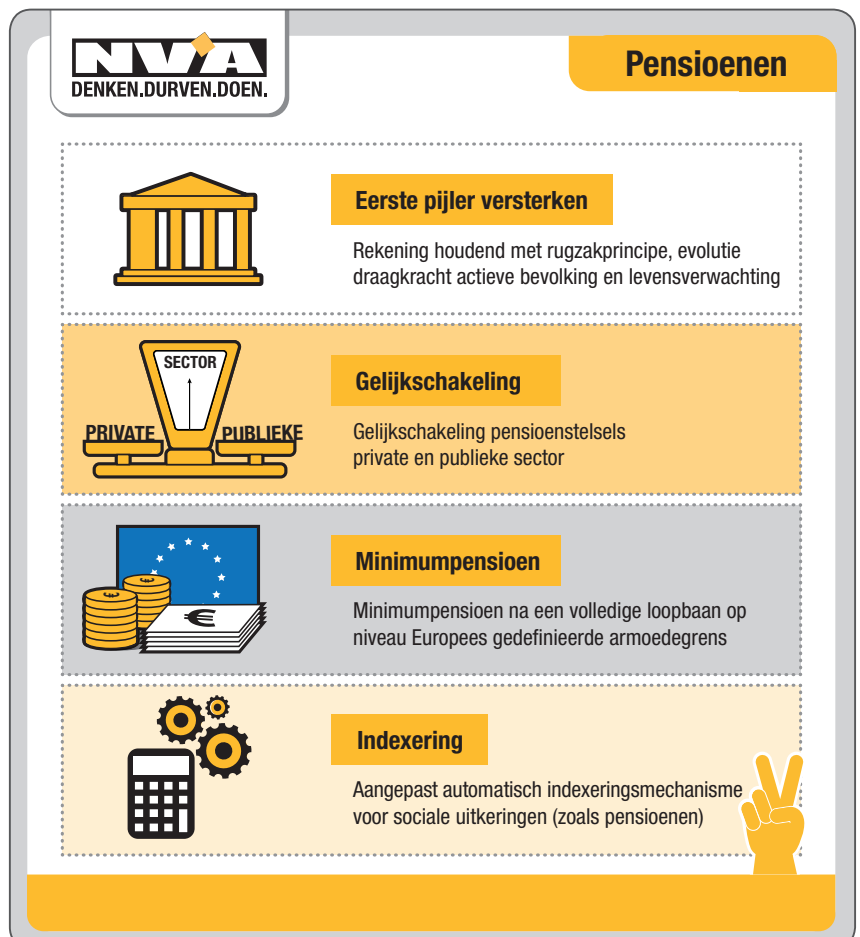
👉 Wie 65 jaar is en nog geen 45 jaar bijgedragen heeft, kan er eveneens voor kiezen om te blijven werken. Zo kan hij verdere pensioenrechten opbouwen (tot loopbaan van 45 jaar) om een volledig pensioen te verwerven.

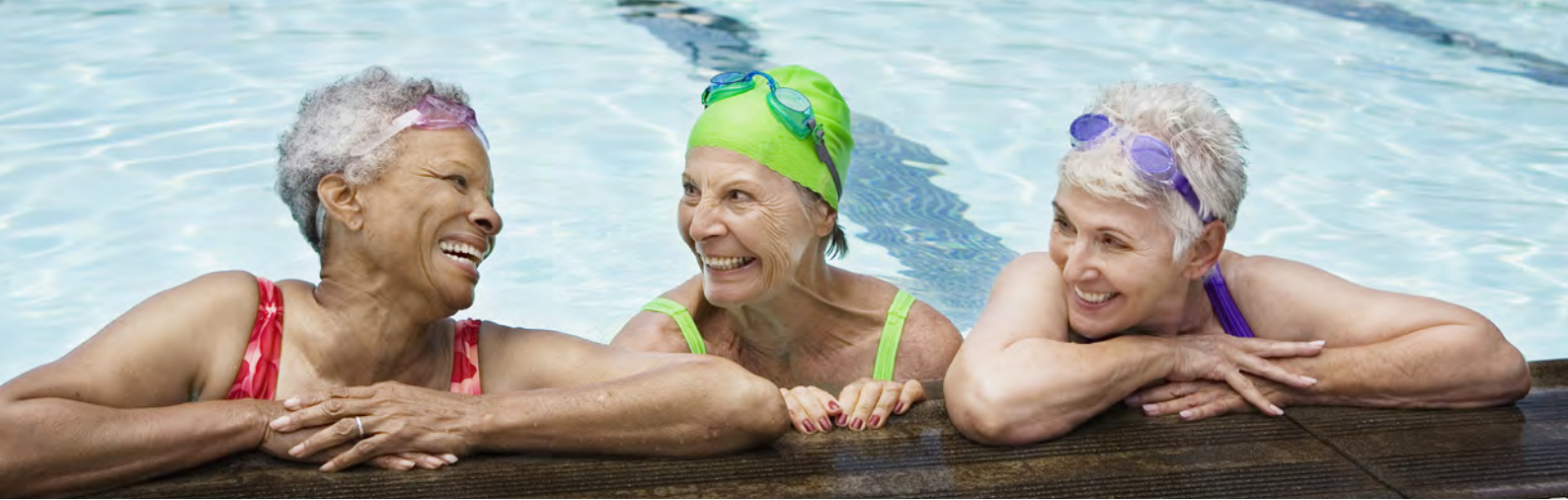
👉 Wie nog geen 65 jaar is, kan in bepaalde gevallen toch reeds op pensioen. We beperken de mogelijkheid om vervroegd met rustpensioen te gaan echter tot maximaal vijf jaar, dus vanaf 60

jaar. Wie gebruik maakt van deze mogelijkheid krijgt een vermindering (malus) van het pensioenbedrag. Deze malus wordt berekend op basis van het aantal jaren vervroegde uittreding (als compensatie voor de kortere loopbaan dan 45 jaar).

👉 De **tweede pijler** (de aanvullende verzekering via de werkgever) en derde pijler (individueel pensioensparen) vormen een belangrijke aanvulling van het wettelijke pensioen en zorgen voor een gezonde mix bij de opbouw van het pensioen. We vrijwaren de gunstige fiscale behandeling van de aanvullende verzekering en het pensioensparen.

👉 We **garanderen dat het minimumpensioen** voor wie het echt nodig heeft, wordt opgetrokken tot op het niveau van de armoedegrens, zoals Europees gedefinieerd, rekening houdend





met de toegekende sociale voordelen.

👉 De verschillende pensioenstelsels (uit de private en publieke sectoren) laten we geleidelijk naar elkaar toegroeien. Iedereen bouwt volgens dezelfde principes pensioenrechten op, ongeacht of hij/zij werkt als werknemer, ambtenaar of zelfstandige. Gelijke bijdragen scheppen gelijke rechten.

👉 Een derde van de wettelijke pensioenrechten is vandaag gebaseerd op 'gelijkgestelde periodes' waarvoor geen arbeidsprestaties noch sociale bijdragen geleverd werden. Het lijkt geen twijfel dat een wereldreis maken of een sabbatjaar nemen een bijzonder leerrijke en vruchtbare ervaring kan zijn, maar wie intussen wél bijdragen blijft betalen, moet hier niet voor opdraaien. Daarom zullen we grondig wieden in de wildgroei van gelijkgestelde periodes, zoals de gelijkstelling voor zeer langdurig werklozen (langer dan twee jaar). Periodes van ziekte of onderbreking van de loopbaan voor zwangerschaps- en ouderschapsverlof worden wel gelijkgesteld voor de pensioenopbouw.

👉 We laten het **brugpensioen uitdoven**. Het brugpensioen legt een loodzware en onhoudbare last op de schouders van de komende

generaties en op de toekomst van onze sociale zekerheid. Enkel het vervroegd pensioen vanaf 60 jaar, zoals hoger beschreven, blijft mogelijk.

👉 In geval van scheiding realiseren we een gelijke verdeling ('**splitting**') van pensioenrechten tussen gehuwden en samenwonenden.

👉 Langer werken moet hand in hand gaan met betere en andere tewerkstellingskansen voor oudere werknemers, zoals mentorschap voor jonge collega's. Met specifieke arbeidsregimes, aangepaste arbeidsomstandigheden en aangepaste loonkosten kunnen langer werken op hogere leeftijd mogelijk maken.

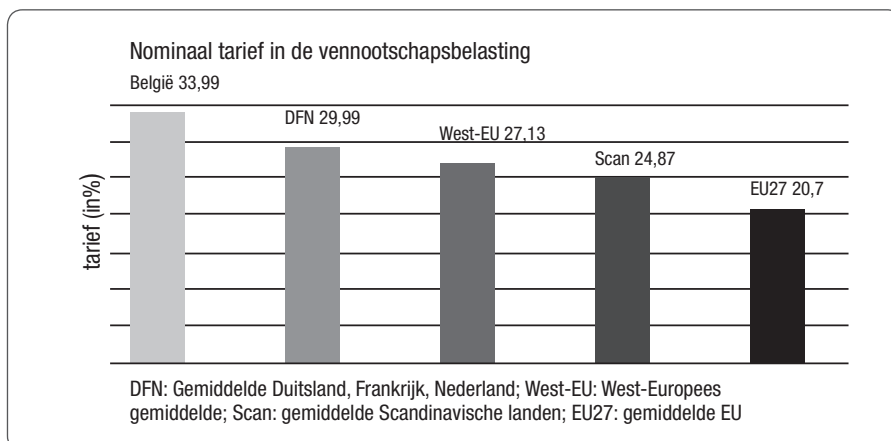
te doen, tegenover een Europees gemiddelde van 12%. Zorgwekkend is dat de private sector niet meer in staat lijkt te zijn banen te creëren. De Nationale Bank schrijft in haar jongste economische vooruitzichten: 'Gedurende heel 2014 zal er netto bijna geen banencreatie plaatsvinden'.

De redenen daarvoor zijn bekend: ons **fiscaal systeem ontmoedigt zelfstandigen en ondernemers in plaats van ze aan te moedigen**. Het remt de groei in plaats van die te stimuleren. Het is complex in plaats van eenvoudig. Het verhoogt de lasten in plaats van ze te verlagen. Het nominale tarief van de vennootschapsbelasting in België ligt met 33,99% bijvoorbeeld een stuk hoger dan het gemiddelde in de EU (22,8%) of de OESO (25,3%). Ook het effectieve tarief ligt in vele landen lager.

## 1.2. ONDERNEMEN BELONEN

Volgens de Global Entrepreneurship Monitor (GEM), richt amper 8% van de volwassenen in België een onderneming op of is van plan dat

Daarbovenop wegen **vele concurrentiële nadelen** op onze bedrijven en onze economie. De ontspoorde loonkosten zijn de belangrijkste handicap. We gaan er verder in deze tekst dieper op in (zie



1.3). De energieprijis legt een extra last op ondernemingen. Ze is hoger dan in andere Europese landen. Dat komt mede door de hoge distributietarieven, transportkosten en financiering van de ondersteuning voor hernieuwbare energie. Onze kostenhandicaps worden nog versterkt door de lage concurrentiedruk in enkele sectoren, concurrentiebeperkende regels en een zwakke mededinging.

De kwaliteit van onze onderzoek & ontwikkeling (O&O) kan het kostenconcurrentienadeel enigszins compenseren. De Vlaamse Regering verhoogde de afgelopen jaren haar O&O-budget met 220 miljoen euro, maar het private O&O-aandeel uit de industrie is afgenomen. De schaarse middelen die er zijn, worden te versnipperd ingezet en de talrijke initiatieven en instrumenten kennen significante overlappings. Gebrekkige output en valorisatie zijn hiervan het gevolg.

Dat alles leidt ertoe dat we **op de verschillende internationale concurrentielijsten steeds dieper wegzakken**, dat het steeds moeilijker wordt buitenlandse investeringen en nieuwe vestigingen naar Vlaanderen te halen en dat de jobcreatie per investering afneemt. Vandaag zien we steeds meer directe investeerders naar onze buurlanden trekken. Meer ondernemingen betekent echter meer jobs, meer mensen aan de slag, meer betaalde bijdragen. Dát is de reden waarom we mensen die verantwoordelijkheid nemen en werken, ondernemen, sparen en investeren weer moeten belonen.

## 1.2.1. Ondernemen stimuleren

### 1.2.1.1. Visie

Wie een eigen zaak begint of een onderneming leidt, steekt de nek uit en neemt verantwoordelijkheid. Dat willen wij beloofd en ondersteund

zien in plaats van gewantrouwd en bestraft. Want **ondernemen creëert toegevoegde waarde** en werkgelegenheid, zorgt voor inkomen en winst, **en scheidt zo welvaart én welzijn**. Daarom zijn er mensen nodig die ondernemen. Daarom moet de overheid mensen die ondernemen aanmoedigen in plaats van ontmoedigen, belonen in plaats van bestraffen.

**Ondernemers en zelfstandigen snakken naar rechtszekerheid.** Ze willen weten waar ze aan toe zijn – vandaag maar vooral ook morgen en overmorgen. De overheid moet hen die rechtszekerheid geven. Dat geldt in de eerste plaats voor de belastingen. Het fiscaal stelsel moet stabiel zijn. Eenvoudig ook. En vanzelfsprekend met zo laag mogelijke tarieven. Het moet ook beter in staat zijn om investeringen aan te trekken. Vlaanderen moet een aantrekkelijke locatie blijven voor onderzoekscentra, hoofdkwartieren en andere belangrijke beslissingscentra.

**Innovatie, onderzoek en ontwikkeling zijn essentieel** om economische groei te genereren. Elke overheidseuro die in O&O wordt geïnvesteerd, zorgt voor een multiplicatoreffect waarbij private investeringen in O&O worden aangetrokken. De vermarkting, valorisatie en commercialisering van onderzoek en innovatie versterken ons economisch weefsel.

Om te kunnen groeien en investeren, hebben bedrijven kapitaal nodig, hetzij uit eigen middelen, hetzij uit externe financiering. De overheid kan bedrijven daarin ondersteunen. Dat kan door de vorming van eigen vermogen aan te moedigen of door de toegang tot externe financiering te vergemakkelijken (met instrumenten als de Vlaamse waarborgregeling en de win-winlening).

## 1.2.1.2. Verandering voor Vooruitgang

### Fiscaal pact



We draaien **verschillende asociale pestbelastingen meteen terug**: de verhoogde liquidatiebonus van 10 naar 25%, de buitensporige ‘309%-boetes’, de belastingverhoging voor ‘voordelen van alle aard’,...



We sluiten een **transparant ‘Fiscaal Pact’** met de ondernemingen. Zo leggen we de spelregels voor een periode van vijf jaar vast en waarborgen we de bedrijven een stabiele, rechtszekere en ondernemingsvriendelijke fiscaliteit. Een breuk met het verleden. De voorbije decennia is er jaarlijks – de jongste tijd zelfs meerdere keren per jaar – ingegrepen in de ondernemingsfiscaliteit.



Vandaag moet de belastingadministratie de fiscale wetten steeds meer naar eigen goeddunken interpreteren en worden ondernemingen anders behandeld naarmate ze een andere fiscale inspecteur hebben. Eenvoudiger, duidelijker, competitiever en rechtvaardiger. Zo’n fiscale wetgeving hebben wij nodig.



Met het ‘Fiscaal Pact’ brengen we het nominaal tarief van de vennootschapsbelasting onder het gemiddelde tarief van de West-Europese landen (27,13%). Op termijn financieren we de verlaging verder door onder meer te wieden in de talrijke aftrekposten.



De vennootschapsbelasting kan rechtvaardiger. Sommige ondernemingen verschuiven hun



winsten over de landsgrenzen waardoor zij verhoudingsgewijs heel wat minder vennootschapsbelasting betalen dan lokale KMO's. We steunen ten volle Europese initiatieven om elk bedrijf belastingen te doen betalen daar waar het zijn winst effectief realiseert. Bovendien werken we overmatige schuldfinanciering van participaties of winstverschuiving via misbruik van 'transfer pricing' (dit zijn de prijzen van goederen, diensten en rechten die gecontroleerde of aanverwante rechtspersonen aan elkaar leveren) maximaal tegen.

✌ De **notionele intrestaftrek** is een goedbedoelde maatregel, namelijk de financiering met eigen vermogen bevorderen, maar oneigenlijk gebruik ondergraaft de oorspronkelijke doelstellingen. We willen de notionele aftrek vervangen door een lager tarief in de vennootschapsbelasting en daarbovenop hogere aftrekken voor innovatieve ondernemingen en verankeraars die hier jobs creëren.

✌ Onze instrumenten om specifieke vennootschapsvormen en internationale ondernemingen aan te trekken, stemmen we in elk geval af op de evolutie in de buurlanden en in de rest van Europa.

✌ We hadden lange tijd een gunstig fiscaal beleid voor holdings en

hoofdkwartieren. Om opnieuw de concurrentie te kunnen aangaan met de buurlanden, trekken we de huidige DBI-vrijstelling (de vrijstelling voor dividenden waarop al belasting is betaald) op tot 100% (in plaats van 95%).

✌ De Vlaamse Regering verminderde de onroerende voorheffing op materieel en outillage. De volgende jaren bouwen we die verder af.

#### Financiering ondersteunen

✌ We moedigen ondernemingen, en dan vooral KMO's, aan om hun eigen vermogen te versterken. Daarom stellen we winsten die in de vennootschap blijven deels vrij van belastingen tot op het ogenblik van het uitkeren van de winst.

✌ We ontwikkelen bijkomende instrumenten om het **mee-ondernemerschap** te stimuleren. We maken het voor Vlamingen aantrekkelijk om te participeren in onze bedrijven. Zo versterken we de toegang tot kapitaal, verankeren we bedrijven en verhogen we betrokkenheid van Vlamingen bij ondernemen.

✌ We veralgemenen de **vrijstelling voor inkomsten uit sparen**, zodat ze ook geldt voor inkomsten uit onder meer aandelen en obligaties. Het vrijgestelde bedrag trekken we op tot 2.200 euro. Zo halen we spaargeld uit zijn

winterslaap en laten het zijn weg vinden naar de ondernemingen.

#### Investeren in Onderzoek en Ontwikkeling

✌ Eén Vlaams minister wordt bevoegd voor economie, innovatie en wetenschapsbeleid.

✌ Om het economisch groeipotentieel te verhogen, zetten we meer in op onderzoek en ontwikkeling. We stippelen een groeipad uit voor het bereiken van de drieprocentnorm tegen 2020 (3% bbp voor O&O), waarvan één procent komt van publieke investeringen. In de besteding van de O&O-middelen streven we naar een correct evenwicht tussen fundamenteel en toegepast onderzoek. Er komt een bredere invulling van het begrip innovatie (naast product-ook procesinnovatie) om meer impulsen te geven aan zowel KMO's als grote ondernemingen.

✌ We sluiten met het bedrijfsleven een **Vlaams innovatiepact** dat investeringen in O&O door zowel de overheid als de ondernemingen stimuleert. Bij onderzoeksprojecten moet er, naast een kader voor fundamenteel onderzoek, voldoende aandacht zijn voor de doorstroom naar de industrie. Bij de financiering van instellingen en projecten staat het excellentieprincipe centraal. De

gerealiseerde resultaten worden gemonitord.

👉 We maken in het beleid duidelijke keuzes voor specifieke sectoren en (sub)thema's die aansluiten bij de sterkten van de Vlaamse industrie en de prioritaire thema's van de Europese Horizon 2020-strategie.

👉 We **rationaliseren, optimaliseren en vereenvoudigen** het Vlaams innovatie-instrumentarium en volgen daarbij de aanbevelingen uit de rapporten Soete I en II.

👉 Met het Vlaamse innovatiebeleid spelen we meer in op internationale initiatieven en Europese onderzoeksprogramma's.

👉 We verlagen de drempel voor ondernemingen tot Vlaamse onderzoeksinfrastructuren. Zij zijn essentieel om kennis beschikbaar te stellen en te verankeren. We geven verdere ondersteuning aan de Vlaamse supercomputer.

👉 Het beleid ondersteunt onderzoekers en kenniswerkers. Ze vormen de basis van een innoverende economie. Een specifieke strategie schenkt aandacht aan loopbaanaspecten, aantrekkelijkheid van de carrière, flexibele arbeidsvoorwaarden, het aantrekken van buitenlandse talenten, mobiliteit tussen ondernemingen en kennisinstellingen (zoals spin-offs), afstemming met en doorstroom naar de arbeidsmarkt (o.a. voor doctoraten), multidisciplinaire training en ervaringsuitwisseling met ondernemingen (zoals innovatiestages) en een efficiënte strategie inzake het toeleiden van jongeren naar STEM-richtingen die het accent leggen op exacte

wetenschappen, toegepaste wetenschappen, techniek en/of ICT en wiskunde.

👉 De doorloopcyclus voor subsidieaanvragen wordt vereenvoudigd en versneld. Ondernemingen worden hierbij via gerichte begeleiding en communicatie begeleid.

👉 Ook van de overheid en haar administratie verwachten we een innovatieve werking. We maken dan ook eindelijk werk van een performant systeem van **innovatief aanbesteden**.

👉 De subsidiesteun wordt verlengd om het gehele innovatietraject af te dekken. Specifiek wordt de financiering van pilootomgevingen en tijdelijke proeftuinen en het testen van nieuwe of verbeterde productieconcepten en -omgevingen mogelijk gemaakt. Ook haalbaarheidsstudies, de begeleiding voor het opstellen van dossiers en ontwerpen van proofs of concept zijn financierbaar.

## 1.2.2. Ondernemers waarderen

### 1.2.2.1. Visie

**Zelfstandigen en ondernemers** zijn mensen die het hoofd boven het maaiveld uitsteken. Door risico te nemen, te investeren en te ondernemen; Daarvoor **verdienen zij respect en waardering**. Vandaag worden zij geconfronteerd met een federaal beleid dat veeleer van misprijzen en minachting getuigt dan van respect en waardering.

Ook hier moeten we het roer omgooien en moet de overheid het signaal geven dat ze ondernemen en ondernemers waardeert. Door bij jongeren ondernemingszin aan te kweken. Door beginnende ondernemers en zelfstandigen te steunen en zich

bedrijfsvriendelijk te gedragen. Door zo weinig mogelijk administratieve lasten op de schouders van zelfstandigen en ondernemers te leggen.

### 1.2.2.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Ondernemingszin bijbrengen

👉 Ons **onderwijs** maakt de leerlingen van jongs af aan vertrouwd met en zet hen aan tot ondernemerschap en ondernemingszin. De bestaande initiatieven, zoals miniondernemingen, verkoopdagen en innovatiekampen, stemmen we beter af en geven we meer samenhang.

👉 We herwerken en versterken de opleiding bedrijfsbeheer. Een goed businessplan, voldoende kennis over boekhouding en fiscaliteit, een onderneming commercieel kunnen beheren zijn essentieel om succesvol te zijn.

#### Een bedrijfsvriendelijke overheid

👉 Iedereen heeft er belang bij dat alle vormen van fraude correct en doortastend worden aangepakt. Maar **inspectiediensten moeten zich** daarbij in de eerste plaats **als partner van de ondernemingen opstellen**, zeker wanneer er sprake is van een eerste overtreding. Samen zoeken ze naar oplossingen.

👉 De overheid engageert er zich toe alle facturen te betalen binnen de 30 dagen.

👉 Via specifieke rondetafels betrekken we de ondernemerswereld bij het uittekenen van overheidsbeleid. Zo brengen we de





noden en wensen van ondernemers zoveel mogelijk in rekening.

👉 Er komt een **KMO-pact** met een economische strategie voor KMO's en familiebedrijven. Het pact bevat maatregelen om knelpunten inzake ruimte, mobiliteit, vergunningen en de afstemming tussen onderwijs en de arbeidsmarkt aan te pakken.

👉 Er komt een eigen Vlaams handelsvestigingsbeleid. Het belang van sterke maar leefbare kernen staat hierbij centraal.

👉 We bouwen een modern industrieel beleid uit door onderwijs, opleiding en arbeidsmarkt optimaal op elkaar af te stemmen, door in te zetten op innovatie, groeisectoren en groeilanden, en door de overheidssubsidies voor ondernemingen te herzien (hergroeperen van middelen, rationalisatie en effectmeting, moderne en open toewijzingsregels).

👉 Ondernemen wordt voor jongeren aantrekkelijker gemaakt door student-ondernemers met een specifiek statuut meer kansen te geven om hun ondernemerstalent te ontplooiën.

De Belgische wet die de arbeidstijden regelt, is niet structureel gewijzigd sinds de jaren 70. Ze is gebaseerd op een

👉 totaal gedateerde arbeidsmarkt. Met een nieuw wettelijk kader bieden we werknemers de flexibiliteit om hun dagelijkse puzzel arbeid-gezin-vrije tijd te kunnen leggen, en werkgevers de flexibiliteit om te kunnen inspelen op de snel veranderende markt.

👉 Het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (Flanders Investment and Trade) wordt het unieke loket voor buitenlandse handel. Bedrijven kunnen er terecht voor alles wat met internationaal ondernemen te maken heeft.

👉 We **versterken de mededingingsautoriteiten** en brengen ze samen in één onafhankelijke 'Autoriteit Consument en Markt' (Mededingingsautoriteit, CREG, BIPT, enerzijds, VREG en VRM, anderzijds).

👉 Zelfstandige ondernemers moeten zich beschermd weten door een **degelijk sociaal statuut**. Zwangerschap, ouderschap, ziekte, ... mogen de uitbating van de zaak of de uitoefening van de activiteit niet onmogelijk maken.

### Minder administratieve lasten

👉 We gaan door op de ingeslagen weg naar een **efficiënter vergunningenbeleid**. Nu de omgevingsvergunning gerealiseerd is, moeten we een stap verder

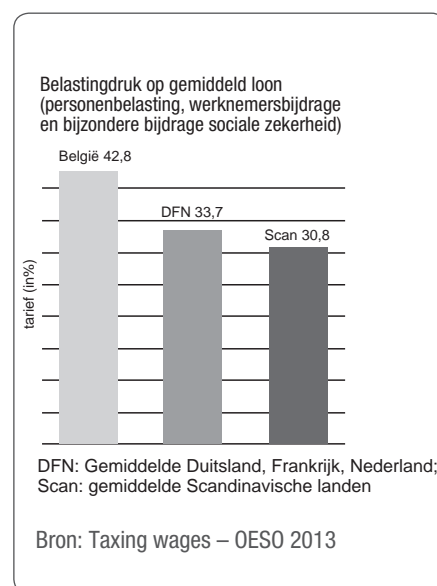
zetten, onder meer door de bevoegdheden inzake milieu en ruimtelijke ordening beleidsmatig samen te voegen.

👉 Met een verregaande digitalisering brengen we het 'vraag-het-slechts-één-keer-principe' ('only once') dat de overheid dient te respecteren eindelijk in de praktijk.

👉 We breiden het project van de Vlaamse overheid voor veralgemeende 'elektronische facturatie' uit tot de volledige overheid.

## 1.3. EN DUS DE LOONKOSTEN VERLAGEN

### 1.3.1. Visie



Arbeid wordt nergens hoger belast dan bij ons. Om de concurrentiepositie van onze bedrijven te verbeteren, is het **van cruciaal belang de loonkosten te verlagen**. Zo pakken we onze loonkostenhandicap aan die volgens Eurostat-cijfers gemiddeld ongeveer 16% bedraagt voor de totale economie, en voor de private marktsector zelfs oploopt tot 25%.

Een **algemene verlaging van de lasten op arbeid** is urgent. Enkel op die manier geven we onze ondernemers zuurstof om te ondernemen en jobs te scheppen. Door meer mensen aan de slag krijgen, zal de economische groei verhogen en wordt het makkelijker om de overheidsfinanciën in evenwicht te houden.

Daarnaast moet het **loonvormingsproces** hervormd worden. Wij geloven niet in een centraal gecoördineerde aanpak maar in een loonvormingsmodel dat van onderuit wordt opgebouwd, met meer flexibiliteit voor sectoren en ondernemingen.

### 1.3.2. Verandering voor Vooruitgang

 De bestaande **loonkostenhandicap pakken we aan** met een algemene en lineaire verlaging van de sociale werkgeversbijdrage voor alle werknemers. Op die manier maken we arbeid goedkoper en worden onze werknemers opnieuw concurrentieel met de buurlanden.

 Conform de aanbeveling van de Europese Commissie verschuiven we de **focus van het overleg over de loonvorming naar de sectoren en bedrijven** (zoals dat in vele andere OESO- en EU-landen het geval is). Deze decentralisering biedt ook een

uitweg uit de huidige malaise van het federale sociale overlegmodel in België, en kan de ontwikkeling van de lonen beter laten aansluiten bij de evolutie van de productiviteit in de onderscheiden sectoren en bedrijven. Zo zorgen we voor een efficiënte aanpak om onze loonkloof met de buurlanden te dichten. Tegelijk bieden we een antwoord op het feit dat de wet op de competitiviteit van 1996 niet afdoende afdwingbaar bleek, onder meer omdat de compensatie voor overschrijding niet geactiveerd werd.

 Op sectorniveau werken we met **'all-in akkoorden'** over het geheel van de loon- en arbeidsvoorwaarden. Werknemers en werkgevers krijgen op bedrijfsniveau de autonomie om, in onderling akkoord af te wijken van de loonakkoorden die op een hoger niveau zijn gesloten. Dat model biedt een belangrijke impuls om onze competitiviteit en concurrentiekracht te herstellen. Het moet de loonkosten onder controle houden en flexibiliteit geven aan sectoren en ondernemingen. Tegelijk versterkt het de band tussen een onderneming en haar werknemers. In slechte tijden kan iedereen een inspanning leveren. In goede tijden kunnen werknemers in hogere mate genieten van de hogere winst.

 Om de koopkracht van de meest kwetsbare groepen in onze samenleving te verzekeren, voorzien we in een aangepast en gegarandeerd **indexeringsmechanisme voor alle sociale uitkeringen**, zoals pensioenen en werkloosheidsuitkeringen (*zie hoofdstuk 1.5*). We kiezen voor een jaarlijkse aanpassing op een vast tijdstip.

 Het ondoorzichtige kluwen van allerhande versnipperde doelgroepmaatregelen met diverse verminderingen en vrijstellingen vereenvoudigen we door ze enkel te **behouden voor specifieke doelgroepen** (bijvoorbeeld ouderen, vroegtijdige schoolverlaters) of voor wie duurzame ondersteuning nodig heeft (personen met een beperking).

 De wildgroei aan extralegale voordelen is een rechtstreeks gevolg van de hoge lasten op arbeid. We vervangen het fiscaal voordeel van de maaltijd- en ecocheques door een lastenvrije vergoeding (bij het nettoloon) met dezelfde waarde. Naast een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging zal dat ook een besparing voor de werkgevers en de kleinhandel betekenen.

## 1.4. ONDERNEMEN IN DE PRAKTIJK: ENKELE BELEIDSDOMEINEN ONDER DE LOEP

De beleidsvoorstellen die we hierboven naar voor schuiven, komen alle ondernemingen en zelfstandigen ten goede. Diverse sectoren kampen evenwel met specifieke problemen.

### 1.4.1. Horeca kruidt Vlaanderen-Lekker-Land

#### 1.4.1.1. Visie

Een omvattend en coherent plan moet de **horeca verse zuurstof en nieuwe kansen geven**.

Met stevig vakmanschap en uitmuntend gastheerschap geven duizenden ondernemers en hun medewerkers vorm aan 'Vlaanderen-Lekker-Land'. Al jaren hangen echter donkere wolken boven de horeca. Zonder structurele verlaging van de lasten op arbeid dreigen de komende jaren in de horeca



duizenden jobs verloren te gaan. Een studie van de KULeuven wijst op een potentieel verlies van 12.900 tot 21.000 banen.

#### 1.4.1.2. Verandering voor Vooruitgang

👉 We geven horeca-uitbaters meer mogelijkheden om extra personeel in te zetten op piekmomenten (mooi weer, feesten, ...) en **we versoepelen de Gelegenheidsarbeid**, zeker voor meewerkende familieleden. We vereenvoudigen en versoepelen het stelsel van de studentenarbeid (400 uren in plaats van 50 dagen), zonder afbreuk te doen aan de sociale bescherming van jongeren.

👉 We moderniseren de vestigingswet om een restaurant te starten, met stimulansen om bijkomende opleidingen te volgen.

👉 De invoering van het elektronisch kasregister dient het sluitstuk te vormen van het wegwerken van zwartwerk, en moet dus gepaard gaan met een **serieuze structurele verlaging van de lasten op arbeid** en een verdere administratieve vereenvoudiging.

👉 We breiden het verlaagd btw-tarief van **12 procent** uit naar alle dranken.

👉 We groeperen alle controles in één basisinspectie die de controle doet op arbeid, hygiëne en alle

documenten. Ook voorafgaand aan de opening van een horecazaak wordt een inspectie uitgevoerd.

### 1.4.2. TOERISME ZET VLAANDEREN OP DE KAART

#### 1.4.2.1. Visie

Vlaanderen heeft een **kwalitatief hoogstaand toeristisch aanbod** waar we gerust nog sterker mee mogen uitpakken. Toerisme heeft immers niet een enkel een maatschappelijk maar ook een belangrijke economische impact. Het is een van de weinige groeisectoren en genereert ook heel wat jobs. Jobs - ook voor laaggeschoolden - die lokaal verankerd en dus niet delokaliseerbaar zijn. Toerisme kan enkel groeien als het toeristisch product aantrekkelijk is en blijft. Bestemmingsontwikkeling realiseren we door **onze toeristische kernattracties te versterken en te verbinden**, zij zorgen namelijk voor de grootste bezoekersstromen. Daarom moeten we tegelijk de competitiviteit van onze toeristische sector verhogen en daarbij ondernemerschap en tewerkstelling aanmoedigen. Ook moeten we blijvend inzetten op randvoorwaarden als veiligheid, netheid, bereikbaarheid,...

Het **kwaliteitsmerk 'Vlaanderen'** werken we verder uit en trekken we consequent door in onze algemene bestemmingspromotie en naar doelgroepen. Zowel de buurlanden als de internationale groeiemarkten bieden daartoe opportuniteiten.

#### 1.4.2.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Vlaamse troeven in de verf zetten

👉 We ontwikkelen een ambitieus strategisch masterplan en een impulsfonds voor elk van de **drie macroproducten: Kust, Kunststeden en Groene Regio's**.

👉 We investeren gericht in een thematische toeristische ontwikkeling en versterken daarbij onze **productlijnen** fietsen, wandelen, tafelen, kunst, erfgoed en mode. Internationaal potentieel, innovatie, digitalisering en modernisering vormen daarbij de rode draad. Naar analogie van het fietsknooppuntennetwerk ontsluiten we heel Vlaanderen met een wandelknooppuntennetwerk.

👉 We zetten meer in op **topevenementen** met internationale uitstraling zoals tentoonstellingen, sportmanifestaties en festivals.

👉 We zetten de investeringen voor renovatie, kwaliteitsverbetering, toegankelijkheid en brandveiligheid voort in de sector van het jeugdtoerisme. De diversiteit van het jeugdverblijfsaanbod wordt gewaarborgd voor groepsverblijven.


👉 We realiseren een inhaalbeweging op het vlak van

het **congresterisme**. In de eerste plaats wordt ingezet op investeringsverhogende ingrepen waarbij private investeerders worden gestimuleerd.

 We beginnen de voorbereiding van het 'Bruegheljaar' (2020), in navolging van '100 jaar Grote Oorlog'. Met deze herdenking creëren we opportuniteiten voor de gastronomie, erfgoed- en kunstsector.

### Samenwerken voor meer resultaat

 Toerisme Vlaanderen neemt het voortouw in het smeden van samenwerkingsverbanden zowel met private als publieke actoren. Het gemeenschappelijk merk Vlaanderen moet in deze bewaakt, versterkt, uitgebouwd en verder geprofessionaliseerd worden.

 We professionaliseren de toeristische opleidingen en schenken daarbij bijzondere aandacht aan werkplekieren en stagevoorzieningen. Waar mogelijk zoeken we hiervoor aansluiting bij Europese initiatieven.

 De werking van het **steunpunt vakantieparticipatie** is een goed voorbeeld van samenwerking tussen publieke en private toerismepartners. We zetten deze werking verder, zodat ook kansarme Vlamingen van een vakantie of uitstap kunnen genieten.

### 1.4.3. Bouwen aan Verandering

#### 1.4.3.1. Visie


'Als het goed gaat in de bouw, gaat het overal goed' illustreert treffend het belang van de bouwsector voor de hele economie. Naast een algemene lastenverlaging om de concurrentie met buitenlandse bedrijven aan te


kunnen, is de sector het best geholpen met maatregelen die de vraag naar nieuwbouw en vernieuwbouw aanzwengelen.

#### 1.4.3.2. Verandering door Vooruitgang

Onze voorstellen voor het woonbeleid zijn terug te vinden in *hoofdstuk 2*. Hier beperken we ons tot een beperkt aantal specifieke maatregelen:

 Voor alle renovatiewerken, inclusief heropbouw, passen we overal een verlaagd **btw-tarief van 6%** toe.

 We ontwikkelen één transparant ondersteuningssysteem voor **energiebesparende maatregelen** dat de subsidies, premies, kortingen en fiscale voordelen vervangt. Dat kan via de onroerende voorheffing, de personenbelasting of een eengemaakt subsidiestelsel.

 Voor sociale woningen maken we prioritair werk van renovatie en heropbouw. Het gebruik van sociale leningen voor renovatiewerken, heropbouw en nieuwbouw blijven we stimuleren.

 Wetgeving en controles moeten er zijn voor iedereen, zowel binnenlandse als buitenlandse ondernemingen. Sociale uitbuiting moet worden aangepakt, economische achterpoortjes gedicht en zinloze pestcontroles vermeden. Buitenlandse ondernemingen mogen niet vrijuit gaan en moeten worden gecontroleerd zoals onze eigen ondernemingen. Een vrije markt houdt een gelijke pakkans in voor alle marktspelers, los van hun herkomst.

### 1.4.4. Transport moet vooruitgaan

#### 1.4.4.1. Visie

In de Europese logistieke draaischijf die Vlaanderen is, spelen de transportbedrijven een belangrijke rol. Het wegtransport, met zijn 60.000 directe jobs, heeft het echter moeilijk. De rendabiliteit is bijzonder laag. Sinds het uitbreken van de crisis gingen al meer dan 1.300 transporteurs over kop, ongeveer 15% van het totale aantal transportondernemingen. Onze concurrentiepositie is ondermaats. We verliezen niet enkel marktaandeel ten opzichte van Oost-Europese bedrijven, maar ook aan bedrijven uit buurlanden Nederland, Frankrijk en Duitsland.

Onze algemene visie op mobiliteit is te lezen in *hoofdstuk 2.3*.


#### 1.4.4.2. Verandering door Vooruitgang

##### Concurrentiepositie garanderen

 Ook voor de transportsector is het cruciaal dat de **loonlasten dalen**. Bij een gemiddeld Vlaams transportbedrijf bedragen de loonkosten 40% van de totale kostenstructuur.

 De uitrol van tankstations voor alternatieve brandstoffen verdient steun. In afwachting blijft de professionele diesel onontbeerlijk voor de sector. Ook op dat vlak moeten onze accijnzen concurrentieel blijven in verhouding tot de buurlanden, zeker zolang we op andere vlakken concurrentienadeel ondervinden.

##### Fraude bestrijden

 De maatregelen die beschreven werden om fraude en uitbuiting aan te pakken in de bouwsector zijn eveneens van toepassing voor de transportsector (*zie hoofdstuk 1.2.3*).



👉 De dienst Toezicht op de Sociale Wetten, de controlediensten van het directoraat-generaal Sociale Inspectie en de Inspectiedienst van de RSZ integreren verder. Zo verlopen de controles doelgerichter en efficiënter. Op Europees vlak moeten de verscheidene nationale controlediensten nauw samenwerken. Een correcte uitvoering van de Detacheringsrichtlijn en het Benelux-verdrag voor grensoverschrijdende samenwerking inzake wegvervoerinspectie maken daarvan deel uit. Zo garanderen we een eerlijke concurrentie.

### Dienstverlening versterken

👉 De inverkeerstelling van voertuigen vereist een dubbele administratie bij de DIV en bij de douane. Een moeizaam proces, dat vaak enkele maanden aansleept. Een verdere digitalisering van procedures, zoals voor het douanevignet, verlicht de werklast en kort de doorlooptijd in.

## 1.4.5. Landbouw en visserij

### 1.4.5.1. Visie

De landbouw moet voluit gaan voor innovatie en kwaliteit, zowel in producten als processen. Landbouwbedrijven, ook kleinere, overleven het best door te specialiseren

of te diversifiëren. Professionalisering maakt nieuwe investeringen meer rendabel.

We willen landbouwers ook meer inkomenszekerheid geven. Dat kan door hen een **correcte prijs te geven voor hun producten**. Goede afspraken tussen de landbouworganisaties, de distributiesector en de voedingsindustrie moeten daarvoor zorgen. Ook het belang van producentenorganisaties, het versterken van de onderlinge samenwerking en het werken met lokale kwaliteitslabels mag niet worden onderschat. Clustering en onderlinge afstemming van bedrijven schept extra potentieel, bijvoorbeeld op het vlak van energie-efficiëntie.

Omdat verwacht wordt dat de landbouwsector nog verder milieu-inspanningen zal moeten leveren en de sector gevraagd wordt om steeds productiever en kwaliteitsvoller te zijn, is het des te belangrijker om de kaart van de duurzame landbouw te trekken. Flankerende maatregelen moeten ervoor zorgen dat de leefbaarheid van de landbouw gegarandeerd blijft.

Door middel van wetenschappelijk onderzoek en innovatie kunnen we **onze visserijvloot behouden en ondersteunen** met het oog op het duurzaam en milieuvriendelijk maken van de visserij enerzijds en het verhogen van de rendabiliteit van de sector anderzijds.

De ontwikkeling van een dynamische

aquacultuur kan de zelfvoorziening van de sector verhogen. Natuurlijk moet de exploitatie duurzaam gebeuren en moet de kwaliteit van het eindproduct mee in rekening worden genomen.

### 1.4.5.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Correcte prijs voor goede landbouwproducten

👉 Door goede **(keten)afspraken** tussen de landbouworganisaties, de distributiesector en de voedingsindustrie kunnen landbouwers een correcte prijs krijgen voor hun producten. We leggen de nadruk op een correcte producentenprijs met redelijke marges.

👉 De **biologische landbouw** heeft economisch potentieel en draagt bij aan het behoud van de milieu- en natuurkwaliteit. Meer onderzoek en ontwikkeling (onder meer op het vlak van agro-ecologie) kan de productieprocessen optimaliseren. Promotiecampagnes door en met de sector kunnen het marktaandeel vergroten en zo de sector meer zelfredzaam maken en de steunintensiteit op termijn afbouwen.

👉 De resultaten van innovatief onderzoek moeten nog meer ingang vinden bij de individuele landbouwers zodat ook zij efficiëntiewinsten kunnen boeken.

👉 De N-VA wil wetenschappelijk onderzoek naar genetisch gemodificeerde organismen (GGO's) verder toelaten onder bepaalde voorwaarden, en stelt hierbij de keuzevrijheid en informatie van de landbouwers en consumenten voorop.

👉 Bestaande milieu- en natuurmaatregelen zoals erosiestroken, grasstroken en haagkanten ondersteunen we meer gebiedsgericht.

👉 Op Europees vlak wil de N-VA verder evolueren naar meer doelgerichte steun en een meer eerlijkere verdeling van deze middelen onder onze landbouwers. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid moet voldoende flexibiliteit geven aan de bevoegde overheden in de lidstaten om een beleid op maat te voeren met aandacht voor kostenefficiëntie.

👉 We nemen initiatieven om op Europees niveau meer onderzoek te doen naar de sterfte van bijen en de impact van gewasbeschermingsmiddelen. We hebben meer aandacht voor het herstel van natuurlijke habitats op het platteland.

## Duurzame visserij

👉 Vissers, verwerkingsindustrie en distributiesector moeten een correcte prijs krijgen voor hun producten. We dragen daartoe bij door de consument blijvend te informeren over kwaliteitsproducten.

👉 Om het marien ecosysteem te behouden, verbieden we overbevissing en teruggooi en beperken we bijvangst zoveel als mogelijk. Visquota moeten overeenkomen met de productiviteit van de visbestanden.

De controle hierop zetten we onverminderd voort. De regels rond overcapaciteit en de promotie van het gebruik van duurzame vistechnieken gelden zowel voor de Europese als niet-Europese vloot.

## 1.4.6. Managers leiden overheidsbedrijven, niet politici

### 1.4.6.1. Visie

De federale overheidsbedrijven leveren belangrijke diensten voor onze gezinnen en bedrijven. Zij behoren tot de grootste werkgevers van het land. Daarbij lopen ze voortdurend het risico om gekneld te raken tussen de regels van de vrije markt en het kortetermijndenken van de politieke inmenging.

Enkel door te blijven **hervormen en innoveren** kunnen overheidsbedrijven het hoofd bieden aan de concurrentie van private marktspelers. Al te vaak worden echter zorgvuldig uitgedachte, commerciële toekomstplannen de speelbal van politieke motieven.

De Europese Unie stuurt aan op liberalisering van alle sectoren waarin traditionele overheidsmonopolies golden. Voor een aantal markten is deze operatie inmiddels voltooid (energie en telecommunicatie). In andere sectoren, zoals de postbedeling en het personenvervoer over het spoor, is de vrijmaking nog in volle ontwikkeling.

Sommige lidstaten, waaronder Nederland en Duitsland, hebben het voortouw genomen inzake personenvervoer op het spoor en de post. In die landen konden zich sterke spoor- en postbedrijven ontwikkelen die uitkijken naar uitbreidingsmogelijkheden over de landsgrenzen heen.

**België hinkt hopeloos achterop.** Als we het huidige tempo niet opdrijven, zullen we het onderspit moeten delven in de competitie tegen slagkrachtige buitenlandse ondernemingen. Vooral de situatie bij de NMBS vereist structurele ingrepen.

Waar het gaat om commerciële activiteiten kan enkel een afbouw van de overheidsparticipatie garanderen dat de overheid zijn kortetermijnbelangen opzij zet. Enkel zo zal een correct bedrijfsbeheer niet ten prooi vallen aan politieke belangen. Het kan niet de bedoeling zijn dat de overheid enkel participaties aanhoudt in commerciële activiteiten om dividenden te trekken.

We bouwen de overheidsparticipaties op een verstandige manier af. Het al dan niet aanhouden van een overheidsparticipatie moet afgewogen worden op basis van twee centrale criteria. Ten eerste moet de **universele dienstverlening voor alle burgers verzekerd blijven**. Openbaar vervoer mag bijvoorbeeld niet enkel beschikbaar zijn op die plaatsen waar het commercieel rendabel is. Naast wetgeving en subsidiëring kan financiële participatie een instrument zijn om die dienstverlening te verzekeren. Ten tweede kan het van **strategisch belang** zijn om bepaalde maatschappelijke voorzieningen niet zomaar te onderwerpen aan de regels van de vrije markt. Energiedistributie of watervoorzieningen zijn voorbeelden van dergelijke strategische sectoren.

In afwachting van de afbouw garandeert de overheid de autonomie van het bedrijf om zelf de lijnen en het strategisch beleid uit te tekenen.

Syndicale acties bij overheidsbedrijven veroorzaken vaak grote overlast bij het publiek. Pendelaars die niet op hun werk raken of vakantiegangers die dagenlang vastzitten op de luchthaven zijn geen onbekende beelden. Zulke stakingen berokkenen aanzienlijke



economische schade aan particulieren en aan andere bedrijven.

Het stakingsrecht is een grondrecht dat niet zomaar kan worden uitgehold of genegeerd. Dat betekent echter niet dat het stakingsrecht onbeperkt mag worden toegepast. Een **staking mag de burgers en andere bedrijven niet gijzelen** of verhinderen om zelf aan het werk te gaan. Het ontbreken van een heldere stakingsregeling in de publieke sector, zeker bij de overheidsbedrijven (Belgocontrol, NMBS, Infrabel, bpost, Belgacom), is een lacune in de wetgeving die we moeten opvullen. Een regeling van minimale dienstverlening maakt daarvan deel uit.

#### 1.4.6.2. Verandering voor Vooruitgang

👉 We **bouwen de overheidsparticipaties in commerciële bedrijven af**. Zo maken we verder werk van de liberalisering van de verschillende sectoren zoals de Europese Unie die voorschrijft. We doen dit op een verstandige manier in het belang van het betrokken bedrijf en met een zo groot mogelijke winst voor de verkoop van de aandelen. We streven er daarbij naar om sterke spelers op de markt te zetten die kunnen uitgroeien tot Europese marktleiders.

👉 In die sectoren waar de universele dienstverlening enerzijds, en/ of strategische overwegingen

anderzijds, dat vragen, behoudt de overheid haar financiële participaties, maar slechts beperkt tot die mate waarin het nodig is om die twee doelstellingen te vrijwaren.

👉 In tussentijd onthoudt de federale overheid zich van inmenging in de dagelijkse bedrijfsvoering en de strategische afwegingen. Zo kan een **langetermijnvisie primeren boven politieke belangen**. Bij uitstek onthoudt de overheid zich van politieke benoemingen die uitsluitend de bevoegdheid zijn van de betrokken raad van bestuur.

👉 We voltooiën de voorziene splitsing van de spoorwegen tussen NMBS en Infrabel, en ontbinden de NMBS Holding. Alle infrastructuur, inclusief het beheer, het onderhoud, en de veiligheid van de stations, dragen we over aan Infrabel, zodat een gelijk speelveld ('level playing field') ontstaat voor de NMBS en andere spoorbedrijven die op de markt zullen intreden.

👉 De overheid schrijft aanbestedingen uit en geeft daarbij aan welke dienstverlening minimaal gerealiseerd moet worden, wat de kwaliteitsvereisten zijn en aan welke voorwaarden inzake prijzen, veiligheid en faciliteiten voldaan moet worden. We onderzoeken welke geografische samenstelling

van spoorlijnen zich het beste leent voor vrije aanbestedingen die 'cherry picking' vermijden. Spoorbedrijven concurreren om deze concessieovereenkomsten. Om te vermijden dat de privatisering leidt tot een hoge prijsstijging voor het publiek, blijft publieke ondersteuning voor het personenvervoer behouden.

👉 Buitenlandse voorbeelden bewijzen dat de **regionalisering van de spoorinfrastructuur** een efficiëntiewinst kan opleveren, ook in kleine landen. Zo zou Vlaanderen de verlamme wafelijzerpolitiek eindelijk kunnen ruilen voor een verantwoordelijk investeringsbeleid. Het laat ook toe het spoorbeleid rechtstreeks aan te sluiten bij het eigen mobiliteitsbeleid voor bussen, auto's en fietsen. Op die manier zorgen we voor efficiëntiewinsten en voeren we responsabilisering in.

👉 Om markten efficiënt te reguleren, zijn slagkrachtige en neutrale marktregulators nodig. Ze moeten zelfstandig kunnen functioneren, in volle politieke onafhankelijkheid, met een autonoom concurrentie-, personeels- en financieel beleid.





👉 In overleg met de sociale partners leggen we de minimale dienstverlening van overheidsbedrijven vast voor de taken van openbare dienst. Aan

die dienstverlening moet voldaan worden tijdens syndicale acties.

## 1.5. SOCIALE ZEKERHEID DIE SOCIAAL ÉN ZEKER IS

Onze sociale zekerheid is dringend aan verandering toe. Het huidige solidariteitssysteem vaart richting de klippen. We zien met lede ogen hoe het financiële en het maatschappelijke draagvlak voor de solidariteit afbrokkelt. **Mensen moeten de sociale zekerheid opnieuw zien als hún sociale zekerheid en er zich betrokken bij voelen.** Daarom moeten we het evenwicht herstellen tussen de twee basisprincipes van solidariteit en verzekering. Enerzijds door te activeren en te responsabiliseren. Anderzijds door de band tussen bijdrage en uitkering te herstellen.

De winnaars en verliezers van zo'n solidaire en breed gedragen sociale zekerheid zijn bekend:

-  mensen die werken en tot het systeem bijdragen zullen daar meer voor beloond worden;
-  mensen die bereid zijn om te werken maar buiten hun wil om of door persoonlijke omstandigheden (zoals verstandelijke of lichamelijke beperkingen) moeilijk werk vinden, zullen meer geholpen worden door de overheid en ondersteund worden in hun zoektocht naar een gepaste job;
-  oneigenlijk gebruik van de sociale zekerheid pakken we aan, zodat meer mensen effectief aan de slag kunnen gaan;
-  mensen die misbruik maken van onze sociale zekerheid zullen gestraft worden.

Als de taart groter wordt gemaakt en de middelen niet langer terechtkomen bij mensen die ze niet echt nodig hebben, kunnen diegenen die ze wél nodig hebben, veel beter geholpen worden. Onze analyse, visie en

veranderingsvoorstellen inzake werkloosheid en pensioenen kwamen hoger reeds aan bod. Hier focussen we op gezondheidszorg, personen met een beperking en armoede.

De uitgaven voor **gezondheidszorg** liggen in ons land boven het Europese gemiddelde, maar onze gezondheidszorg is niet op alle vlakken even efficiënt. In het licht van de vergrijzing en de steeds sneller evoluerende technologie, die de kostprijs van de gezondheidszorg nog zullen opdrijven, is een omslag dringend nodig.

De versnippering van ons gezondheidsbeleid resulteert volgens de OESO in hoge administratie- en coördinatiekosten. Na de zesde staatshervorming zal het beleid echter nog meer versnipperd zijn dan vandaag. Zo bestaat het budget voor ziekenhuizen uit een (klein) Vlaams deel en een (zeer groot) federaal deel, dat bovendien gespreid blijft over twee instellingen (RIZIV en FOD Volksgezondheid). De programmatie is federaal, maar de controle en de inspectie zijn Vlaams.

Meer dan ooit is de taalgrens een zorggrens. Zo heeft 61% van de Vlamingen een Globaal Medisch Dossier tegenover slechts 35% in Wallonië en zijn het vooral Vlamingen die zich registreren als stamceldonor (19.411 in Vlaanderen en 4.399 in Wallonië). De wachtposten zijn een succes in Vlaanderen, Wallonië hinkt achterop. Vlamingen gaan sneller naar de huisarts, Franstaligen gaan sneller naar het ziekenhuis, al dan niet via de spoeddienst

Als het erom gaat onze gezondheidszorg doeltreffender te maken en voor te bereiden op de toekomst, waren de vijf voorbije jaren vooral jaren van gemiste kansen. De federale overheid blonk uit in doelloos besturen: oplopende facturen voor de

patiënt, geen visie, onverantwoorde uitgaven en ondoordachte besparingen. Oplossingen voor de overconsumptie van geneesmiddelen en de vereenvoudiging van de ziekenhuisfinanciering zijn er niet gekomen. De Vlaamse Regering probeerde de problemen in te dijken en verhoogde het budget van Welzijn met bijna 40%, maar kreeg het slepende vraagstuk van de wachtlijsten niet opgelost.

Minstens even belangrijk is de uitdaging van de **vergrijzing** die op ons afkomt. Deze evolutie zorgt voor groeiende nood aan bepaalde ondersteuning en voorzieningen. Vele ouderen vrezen dat zij al te snel hun thuis zullen moeten achterlaten om de nodige zorg te krijgen.

**Personen met een beperking** worden elke dag opnieuw geconfronteerd met het Belgisch administratief kluwen. De verschillende bevoegde overheden en diensten werken niet of nauwelijks samen. Ze hanteren elk hun eigen definities van 'beperking' en hebben elk hun eigen procedures en finaliteit. Personen met een beperking worden daardoor steeds weer van het kastje naar de muur gestuurd, waardoor ze niet ten volle, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen kunnen participeren aan de samenleving.

Ondanks het goed uitgebouwde netwerk van voorzieningen ter ondersteuning en opvang van personen met een beperking in Vlaanderen, is er onvoldoende flexibiliteit waardoor het aanbod te weinig is afgestemd op de vragen en noden. Daarnaast worden deze mensen nog te weinig aangemoedigd om, indien ze dat willen en het fysiek mogelijk is, bij te dragen aan de samenleving.

In de **strijd tegen armoede** heeft Vlaanderen belangrijke inspanningen gedaan. Zo is ondanks de economische crisis het Vlaamse





armoederisicopercentage tot 9,8% gedaald (2011). Toch is de strijd nog lang niet gewonnen. Het aantal kinderen dat in kansarme gezinnen wordt geboren, steeg het afgelopen decennium en eenoudergezinnen vormen meer dan ooit een kwetsbare groep. Heel wat gezinnen worden geconfronteerd met een overmatige schuldenlast waardoor het Belgische armoederisicopercentage 15% is (2012). Het is hoog tijd om orde op zaken te stellen.

### 1.5.1. Werklozen opvangen, stimuleren en activeren

✌ Een **solide sociale zekerheid** is er een waar zo veel mogelijk mensen toe bijdragen. Wie verantwoordelijkheid kán nemen, móét die ook nemen. Wie kán werken, moet werken. Onze voorstellen zijn te lezen in *hoofdstuk 1.1*.

✌ Om de koopkracht van de meest kwetsbare groepen in onze samenleving te verzekeren, voorzien we in een aangepast en gegarandeerd indexeringsmechanisme voor alle sociale uitkeringen, zoals pensioenen en werkloosheidsuitkeringen. Hierbij wordt de indexering doorgevoerd op een vast tijdstip en worden prijsverhogende maatregelen van de overheid en het gewicht van de energieprijzen uitgezuiverd.

### 1.5.2. Een pensioen dat werken belooft

✌ Verandering is ook nodig in de pensioenen. De diepgaande hervorming waarvan al zolang sprake is, kan er eindelijk komen. Ook via het pensioen willen wij belonen wie werkt en wie gewerkt heeft (zie *hoofdstuk 1.1.4* voor onze voorstellen en *1.5.1* voor het indexeringsmechanisme).

### 1.5.3. Goede gezondheid hoogste goed

#### 1.5.3.1. Visie

**Niets gaat boven een goede gezondheid.** Het is het alfa en het omega van een leven in geluk en welbevinden. Gezondheid begint bij preventie. Preventie is meer dan het louter voorkomen van ziekten. Het omvat ook vroegdetectie en in veel gevallen ook vroeginterventie om erger te voorkomen.

Indien er zorg nodig is, moet ze worden verstrekt waar ze het meest gepast is. Nu worden mensen nog al te vaak opgenomen in psychiatrische ziekenhuizen omdat er geen andere mogelijkheden zijn. Het is belangrijk dat mensen met psychologische problemen waar mogelijk in hun vertrouwde thuisomgeving behandeld kunnen worden.

**Voor de N-VA staat wie zorg zoekt centraal.** Zijn noden, wensen en verwachtingen bepalen in belangrijke

mate de wijze waarop wij het zorgaanbod moeten structureren. Daarom kiest de N-VA voor een gezondheidszorg die zowel mensen als middelen efficiënt inzet. Dat betekent dat de zorgverstrekkers zich moeten kunnen richten op hun kerntaak: het zorgen voor patiënten. We betrekken de patiënten ook zoveel als mogelijk.

De overheid moet streven naar zoveel mogelijk **administratieve vereenvoudiging en informatisering**, zodat zorgverstrekkers kunnen focussen op de patiënt. Gegevensoverdracht moet, met respect voor de privacy van de patiënt, elektronisch gebeuren en het verzamelen van data moet relevant zijn. Hierdoor zullen patiënten minder lang moeten wachten op de terugbetaling van geneesmiddelen, zijn resultaten van onderzoeken sneller beschikbaar en worden overbodige onderzoeken vermeden.

Elke euro die we investeren in de gezondheidszorg moet zinvol zijn. Dat betekent dat we beslissingen moeten nemen op basis van wetenschappelijke principes. **Wat werkt, heeft een plaats in onze gezondheidszorg, wat niet werkt niet.** Die regel garandeert ook de veiligheid van de patiënt. Zinvol gaat overigens verder dan enkel de werkzaamheid. Zinvol betekent ook kostenefficiënt en kwaliteitsbevorderend. Zo zal er verstandiger met geneesmiddelen moeten omgesprongen worden en moet het aanbod van bepaalde diensten worden afgestemd op de

vraag. Daarom is er nood aan een goede planning van diensten en afdelingen, gekoppeld aan flexibele normen en minimale activiteiten.

### 1.5.3.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Hulp waar en wanneer nodig

👉 We gaan verder op de ingeslagen weg van **preventie**. Projectmatige activiteiten kunnen na een positieve evaluatie een structurele erkenning en financiering krijgen. We streven ernaar dat de middelen voor preventie op korte termijn het Europees gemiddelde benaderen.

👉 **We brengen de Vlaamse zelfdodingscijfers terug**, onder meer door een volgehouden inspanning op het vlak van onderzoek en preventie.

👉 We laten het Vlaams beleid van eerstelijnsgezondheidszorg verder evolueren naar een versterkte samenwerking in de praktijk op de eerstelijns, met de **huisarts als centrale spil**. De eerstelijnszorgverstrekkers en gespecialiseerde gezondheidszorg krijgen toegang tot het elektronisch Globaal Medisch Dossier van elke patiënt.

👉 We bouwen de geestelijke gezondheidszorg uit en streven naar een geïntegreerd geestelijk gezondheidsbeleid. In dat kader regelen we de terugbetaling van de raadpleging bij de klinisch psycholoog.

👉 Ouderen, chronisch zieken en personen met een beperking zullen langer veilig thuis kunnen wonen doordat ze langer gebruik kunnen maken van thuiszorg, thuisverpleging, mantelzorg en ondersteunende

technologie. Zelfstandig wonen, 'in-huis-verzorging' en alternatieve woonvormen moeten financieel en/of fiscaal worden aangemoedigd. Er komen mogelijkheden voor aanpassingen aan de eigen woning maar ook meer lokale dienstencentra, centra voor dagverzorging, meer opvangmogelijkheden om mantelzorgers tijdelijk te ontlasten, nachtopvang ... zodat deze mensen niet in isolement terecht komen en minder snel naar een woonzorgcentrum moeten. Zo komt er meer differentiatie in het aanbod van zorg volgens de zorgbehoefte van de oudere, chronisch zieke of de persoon met een beperking.

👉 We geven laagdrempelige online-hulpverlening een plaats in de ketenzorg met het oog op een snellere en correcte doorstroming bij probleemgedrag.

👉 We herbekijken revalidatie vanuit een brede en toekomstgerichte visie die rekening houdt met de verschuivingen in demografie en epidemiologie. Streefdoel op termijn is een volwaardig Vlaams revalidatiebeleid.

👉 We ondersteunen alle initiatieven om pandemieën meer gecoördineerd op Europees niveau aan te pakken.

#### Recht op goede en veilige gezondheidszorg

👉 We stoelen onze gezondheidszorg nog meer op de principes van de **Evidence Based Practice (EBP)**: enkel geneeskundige verstrekkingen waarvan het nut wetenschappelijk bewezen is, komen nog in aanmerking voor terugbetaling. Wat overbodig of niet (genoeg) werkzaam is, schrappen we. De evaluatie

van de werkzaamheid en van een goede kosten-batenverhouding gebeurt op basis van onafhankelijk uitgevoerde gezondheidseconomische studies. In dat kader voeren we een grondige herziening van de nomenclatuur door, met als uitgangspunt dat zorgverstrekkers die kwaliteit leveren beloond worden.

👉 We ontwikkelen een goed werkend kadaster voor zorgverstrekkers zodat we eventuele tekorten tijdig kunnen opvangen. Tot zo lang handhaven we de huidige beperking van het aantal studenten voor de opleiding tot arts of tandarts.

👉 De apotheken blijven in handen van de apothekers zodat zij in alle onafhankelijkheid het geneesmiddelenbeleid van hun apotheek kunnen bepalen.

👉 Nieuwe gezondheidsberoepen zoals de mondhygiënist erkennen we sneller.

👉 Europese (en andere) zorgverstrekkers die in België hun beroep uitoefenen, moeten een taaltest afleggen zodat arts en patiënt elkaar kunnen begrijpen.

#### Betaalbare en toegankelijke gezondheidszorg

👉 We voeren een **slimme derdebetalersregeling** in voor iedereen die bij de huisarts aanklopt, zodat niemand nog zijn zorg moet uitstellen uit financiële overwegingen. Hiermee moedigen we de mensen aan om eerst naar de huisarts te gaan. Omgekeerd verhogen we de drempel naar de spoed- en specialisatiediensten voor wie zich zonder verwijfsbrief van de huisarts rechtstreeks aanmeldt en vervolgens toch niet



opgenomen dient te worden.

👉 We herwaarderen de vergoeding die artsen krijgen voor een raadpleging (intellectuele acte) zodat studenten opnieuw meer voor een beroep zoals huisarts kiezen. Tegelijk zullen er meer mogelijkheden komen bij de huisartsenwachtpost zodat iemand niet langer naar het ziekenhuis hoeft te gaan.

👉 **Nieuwe gezondheidszorgdiensten** waarvan de werking bewezen is en die erkend worden, kunnen in afwachting van de effectieve terugbetaling ten voorlopige titel worden terugbetaald via een toegankelijke aanvullende Vlaamse (hospitalisatie) verzekering. Idealiter kan dit zelfs via de verplichte verzekering. De verplichte aanvullende ziekteverzekering wordt geschrapt. Saunabezoek en andere 'leuke' dingetjes kunnen in een verantwoordelijk en betaalbaar systeem eenvoudigweg niet worden terugbetaald.

👉 De honorering van zorgverstrekkers kan gemengd en prestatiegericht blijven. Daardoor vermijden we dat er wachtlijsten of zelfs onderconsumptie ontstaan. De zuiver prestatiegerichte honorering zal wel meer evolueren naar een systeem waarbij betaald wordt voor correcte kwaliteit en dienstverlening ('pay for quality/

pay for service').

### Middelen efficiënt gebruiken

👉 We stimuleren de **digitale registratie en beveiliging van gezondheidszorggegevens** op individuele schaal én op macroniveau. De zorgverstrekkers van de eerstelijns en de gespecialiseerde gezondheidszorg (artsen, apothekers, kinesitherapeuten, thuisverpleegkundigen ...) kunnen het elektronisch Globaal Medisch Dossier (eGMD) van elke patiënt consulteren en aanvullen, volgens hun bevoegdheid en met garantie op de privacy. Een uniek medisch dossier per patiënt zal de kwaliteit van de zorg verhogen en overtalige onderzoeken terugdringen, onder meer door het digitaal uitwisselen van onderzoeksresultaten. Dit zal er ook voor zorgen dat een tweede opinie mogelijk blijft, zonder dat dure onderzoeken met geavanceerde apparatuur een tweede keer moeten uitgevoerd worden. Tegelijk ontstaat door dit unieke dossier een digitale multidisciplinariteit.

👉 We beperken de administratiekosten van de ziekenfondsen tot 3%. In de ziekteverzekering moeten de middelen naar de patiënt gaan, niet naar de administratie. De overheid moet kosteloos kunnen beschikken over alle gegevens

die onder meer de ziekenfondsen verzamelen in het kader van de verplichte verzekering. Dat houdt in dat de federale overheid en de gemeenschappen zonder enige beperking gegevens uitwisselen.

👉 Met het oog op een effectieve aanpak van fraude in de ziekteverzekering fuseren we de beide inspectiediensten van het RIZIV en maken we ze onafhankelijk.

👉 We maken optimaal gebruik van het nieuwe meerjarenplan voor gezondheid, van Horizon 2020 en van de structuurfondsen om innovatie in de Vlaamse zorgsector te stimuleren.

👉 We ondersteunen initiatieven voor een **uniform Europees geneesmiddelenbeleid**.

### Vlaamse ziekenhuizen

👉 We maken werk van een nieuwe ziekenhuisfinanciering waarbij kwaliteit en transparantie vooropstaan. De honorering komt meer los te staan van de rechtstreekse publieke ziekenhuisfinanciering. Via een geprofessionaliseerd overleg tussen zorgverstrekkers en het beheer komt er een betere scheiding tussen het medisch beleid – wat een bevoegdheid voor de zorgverstrekkers is – en het beheer van de gezondheidszorg (instellingen).

✌ In het kader van een vernieuwd Vlaams beleid en met het oog op kwaliteitsvolle gezondheidszorg actualiseren we het normenkader. Het moet steunen op een wetenschappelijke basis en bijdragen aan een efficiënte en correcte spreiding van ziekenhuisafdelingen en -diensten.

## Geen rechter en partij

✌ In de ziekteverzekering maken we een **duidelijke scheiding tussen rechter en partij, tussen controle en gecontroleerde**. Het zal niet langer mogelijk zijn dat ziekenfondsen zowel de regelgeving opstellen, de regels uitvoeren en ze vervolgens ook controleren. De kerntaak van ziekenfondsen is het opsporen van sociale noden en het verdedigen van patiënten.

✌ We laten de gezondheidszorg uitvoeren door de huidige spelers, naast andere (sociale) verzekeringsinstellingen en zorgkassen – zoals vandaag trouwens al mogelijk is in het model van de zorgverzekering. Een modern overlegmodel tussen zorgverstrekkers en (sociale) verzekeraars is bijgevolg aan de orde. Zo kunnen we de administratiekosten verlagen, met garantie op een kwalitatieve en sociale dienstverlening.

✌ De gezondheidsdoelstellingen, preventiedoelstellingen en kwaliteitsindicatoren zullen in overleg met alle actoren opgesteld worden op basis van reële zorgnoden van de bevolking. Ze worden waar mogelijk op elkaar afgestemd. Alle actoren worden gestimuleerd om actief mee te werken aan het meten van de zorgkwaliteit.

## 1.5.4. Een warme ouderenzorg

### 1.5.4.1. Visie

Senioren maken integraal deel uit van de Vlaamse samenleving. **In onze samenleving moeten senioren een actieve rol (kunnen) spelen.** Een betuttelende benadering die hen ziet als mensen die per definitie hulpbehoevend zijn of zelf niet weten wat goed is voor hen, staat daar haaks op.

Voor ouderen die zorg nodig hebben, kiezen we voor een aangepast aanbod van zorg- en dienstverlening in samenwerking met de senioren zelf en alle organisaties en instellingen actief in die sector. Vlaanderen mag zich niet beperken tot voorzieningenbeleid. Er is ook nood aan een kwalitatief beleid dat de nadruk legt op een rijk gevulde en veilige 'oude dag' in een comfortabele woonomgeving. In die zin is het belangrijk de ouderen te laten *wel-zijn* in hun vertrouwde thuisomgeving en de zorg zo te organiseren, dat ze zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.

### 1.5.4.2. Verandering voor Vooruitgang

✌ In het ouderenbeleid leggen we het **zwaartepunt bij thuiszorg en ondersteuning van de mantelzorg**. We onderzoeken of het opportuun is om ook in de ouderenzorg een persoonsvolgende financiering in te voeren. Op die manier is de oudere vrij om te kiezen waar hij/zij zorg wil inkopen en hoe zijn/haar noden het best gelienigd worden. In elk geval voorzien we in extra middelen voor woningaanpassingen zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen.

✌ Wat de voorzieningen betreft, leggen we de klemtoon op centra voor dagverzorging en

kortverblijf en op serviceflats en assistentiewoningen. Deze heroriëntering is noodzakelijk om te vermijden dat de mantelzorger onder te zware druk komt te staan en geheel of gedeeltelijk afhaakt. Toch zal er blijvend moeten worden geïnvesteerd in de 'klassieke' rusthuizen en moet er ruimte zijn voor privaat initiatief. Voor de mensen die niet (meer) willen of in staat zijn thuis te blijven, bedden we de nieuwe woonzorgcentra in het sociale weefsel van de (lokale) gemeenschap in. Zo moet het mogelijk worden dat het woonzorgcentrum van vandaag de crèche van morgen is of dat de assistentiewoningen in de toekomst instapwoningen voor jonge gezinnen worden.

## 1.5.5. Zelfredzame personen met een beperking

### 1.5.5.1. Visie

Onze visie op personen met een beperking is gebaseerd op autonomie en **zelfbeschikking, het recht op ondersteuning en zorg op maat**, een persoonlijk ondersteuningsbudget en zorggarantie en het recht om te kiezen voor ondersteuning in handicapspecifieke voorzieningen.

De N-VA wil de zorg en ondersteuning **meer vraaggestuurd** organiseren zodat de persoon met een beperking zelf kan beslissen hoe hij/zij zijn/haar leven wil inrichten en welke ondersteuning hij/zij op welk moment wil.

Voor personen met een (ernstige) mentale of complexe meervoudige beperking en een zware ondersteuningsproblematiek treedt de directe omgeving mee op als hun vertegenwoordiger. Vaak hebben deze mensen nood aan een beschermende omkadering in een residentiële setting.



### 1.5.5.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Een klantgericht en efficiënt beleid zonder administratieve overlast

👉 Om de afstemming van het federale en het Vlaamse beleid te bevorderen, richten we één medische dienst op die **uniforme erkenningscriteria** hanteert en attesten uitreikt die door alle overheden aanvaard worden. Eén omstandig en gemotiveerd digitaal administratief dossier waaruit overheidsdiensten gegevens kunnen putten, moet de administratie voor personen met een beperking vereenvoudigen. Deze multidisciplinaire Dienst Onderzoek werkt voor de diverse overheden en agentschappen en beschikt over voldoende expertise en middelen om een allesomvattend onderzoek te kunnen uitvoeren.

👉 De Vlaamse Administratie voor Personen met een Handicap vereenvoudigt de procedures, kort de doorlooptijd in en investeert in performante gegevensdatabanken, zodat ze cruciale paramaters op de voet kan volgen. Het is haar taak om vraag en aanbod efficiënt op elkaar af te stemmen en sociaal ondernemerschap mogelijk te maken.

#### Zorg op maat

👉 We voeren geleidelijk

een **persoonlijk ondersteuningsbudget** in, zonder trappen of niveaus. De hoogte wordt bepaald op basis van een individueel ondersteuningsplan rekening houdend met de ondersteuningsnood van de persoon met een beperking. Het doel is om zelf geïnformeerde keuze te kunnen maken om zoveel als mogelijk te participeren aan het 'gewone' leven. De mogelijkheden en sterktes van de persoon met een beperking vormen hierbij het uitgangspunt.

👉 In de zorg voor personen met een beperking moet men over de muren van de eigen voorziening kunnen kijken. Daarom moderniseren we het kader waarbinnen handicapspecifieke voorzieningen functioneren. Door samen te werken met de lokale overheden en andere niet-handicapspecifieke diensten, kunnen de voorzieningen zich focussen op hun kerntaak, met name kwalitatieve zorg verstrekken.

👉 De inactiviteitsvallen pakken we aan door het wetgevende kader aan te passen. Zo moet het mogelijk worden dat wie de stap naar de arbeidsmarkt waagt, kan terugvallen op zijn oorspronkelijke hoedanigheid indien het traject niet verloopt zoals gepland. Aangezien momenteel 40% van de personen met een beperking een uitkering krijgt die lager is dan

de Europese armoedegrens voor alleenstaanden, moderniseren we het stelsel zodat het beter voldoet aan de behoeften van de personen met een beperking.

#### Volwaardig participeren aan de maatschappij

👉 Alle personen met een beperking moeten **ten volle gebruik kunnen maken van de omgeving, het vervoer, de informatie en communicatie en de voorzieningen of diensten** (cultuur, sport, ...) die worden aangeboden aan het publiek. Daarom werken we bijvoorbeeld regelgeving uit om een teletolkdienst voor doven op te zetten.

👉 We zien erop toe dat ook personen met een beperking en (ex-) chronisch zieken zich zo optimaal mogelijk kunnen verzekeren. Zij moeten een werkelijke toegang hebben tot alle verzekeringen voor de belangrijkste 'levensrisico's' onder aanvaardbare polisvoorwaarden.

👉 Mensen moeten zelf kunnen kiezen waar ze gaan wonen. Daarom onderzoekt de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, in samenwerking met sociale huisvestingsmaatschappijen en de gemeenten, hoe groot de nood is aan aanpasbare/aangepaste woningen. In functie daarvan wordt op gemeentelijk niveau voor

de sociale huisvesting per cluster van nieuwe sociale woningen in een percentage aanpasbare/aangepaste woningen voorzien.

## 1.5.6. Armoede structureel aanpakken

### 1.5.6.1. Visie


Eenieder is verantwoordelijk om zijn leven in handen te nemen, maar dat is niet voor iedereen even evident. Soms kan het leven tegen zitten en kunnen mensen in armoede geboren worden of terecht komen. Dan is het de taak van de overheid te helpen. Om armoede structureel aan te pakken, volgen we een dubbel spoor. Enerzijds trachten we armoede te voorkomen, anderzijds willen we elke persoon in armoede zo goed mogelijk opvangen en ondersteunen om uit armoede te geraken.

**Een structureel armoedebeleid bestrijdt niet enkel de symptomen, maar richt zich vooral op de onderliggende oorzaken.** Hiervoor is een beleid op maat nodig. Een beleid dat oog heeft voor de verschillende gezichten van armoede. De N-VA kiest daarom voor een gedifferentieerde benadering van incidentele en generatiearmoede, stads- en plattelandsarmoede, en armoede bij de verschillende risicogroepen. Daarnaast moet er voldoende aandacht gaan naar de gelaagdheid van armoede, zowel de buitenkant als de binnenkant ervan.

De N-VA is ervan overtuigd dat de huidige **transversale aanpak** kan werken mits er goede afspraken zijn. Daarom moet er niet één minister van Armoedebestrijding zijn; elke minister moet binnen zijn beleidsdomein initiatieven nemen die rekening houden met mensen in armoede en moet ter verantwoording kunnen worden geroepen.

Ook al is niet voor iedereen (onmiddellijk) een plaats weggelegd op de reguliere arbeidsmarkt, toch moet iedereen ten volle kunnen participeren aan onze samenleving. Sociale economie en vrijwilligerswerk bevorderen de sociale integratie en samenhang, en zijn voor de betrokkenen een meerwaarde. Drempels die participatie in de weg staan, moeten stelselmatig worden aangepakt met respect voor de persoon en zijn mogelijkheden.


### 1.5.6.2. Verandering voor Vooruitgang Een transversaal armoedebeleid met structurele maatregelen


 **We trekken de minimumuitkeringen op** tot de Europese armoedegrens, rekening houdend met de toegekende sociale voordelen. Daarnaast ondersteunen we budgetbeheer en schuldbemiddeling.

 Met op maat gemaakt activeringsbeleid volgens de principes van het **sluitend maatpak** zetten we waar mogelijk in op activering. Hierbij gaat activeren verder dan het louter toeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt (zie *hoofdstuk 1*, met onder meer verwijzing naar sociale economie).

 In de Europese Unie steunen we het idee van een **Armoedepact** waarbij elke (kandidaat-) lidstaat er zich toe engageert het armoedepercentage terug te dringen tot een te bepalen maximum en bij niet-naleving sancties kan krijgen. Daarnaast is het Europese platform tegen armoede en sociale uitsluiting het ideale forum om gegevens en goede praktijken uit te wisselen.

**Hulp moet toegankelijk zijn voor zij die het nodig hebben**

 We vereenvoudigen de administratieve rompslomp aanzienlijk en kennen, waar mogelijk, rechten automatisch toe.

 We laten het Stedenfonds en het Plattelandsfonds opgaan in het Gemeentefonds, met criteria en middelen voor armoedebestrijding.

 We leggen een belangrijke rol weg voor het OCMW als actor en regisseur in het sociaal integratieproces en het armoedebeleid. Ervaringsdeskundigen kunnen hierbij een meerwaarde betekenen.

## 1.5.7. Een kindvriendelijk gezinsbeleid

We gaan voluit voor een omvattend, kwantitatief en kwalitatief gezinsbeleid. Onze voorstellen rond de gezinsbijslagen zijn te lezen in *hoofdstuk 2.1*.

## 1.6. REKENINGEN OP ORDE

Vanaf 2008 werden ook wij geconfronteerd met de gevolgen van de wereldwijde financiële en economische crisis. De inkomsten van de overheid daalden, haar uitgaven stegen, de begrotingstekorten werden groter, de schulden liepen op.

De Europese Unie gaf ons land een duidelijke opdracht: stel orde op zaken door te **besparen op de overheidsuitgaven, het financieringstekort te verminderen en de schuldenlast af te bouwen**.

De Vlaamse Regering heeft haar huiswerk gedaan: voor het vierde jaar op rij is de begroting in evenwicht. De federale regering schoot schromelijk tekort. Nog geen derde van de weg naar het evenwicht is afgelegd. Het financieringstekort daalde onder de regering-Di Rupo van 3,7% van het



bbp eind 2011 naar slechts 2,7% in 2014 (prognose Europese Commissie). Het tekort ligt daarmee fors hoger dan initieel met Europa afgesproken is en zal bij ongewijzigd beleid opnieuw toenemen.

Het federale begrotingstekort lichtjes laten dalen en ondertussen de uitgaven toch laten stijgen: dat kon enkel door de inkomsten te verhogen. Onder Di Rupo steeg het overheidsbeslag tot 54% van het bbp, een historisch record. De sanering van 23 miljard euro die Di Rupo in de perceptie plaatst, blijkt pure fictie te zijn. **Di Rupo toonde een pertinent gebrek aan reële besparingen en een onbegrensde creativiteit in het zoeken naar nieuwe belastingen.**

CD&V en Open Vld verklaarden nooit in een regering te zullen stappen die werkenden, spaarders en ondernemers zou belasten. Zij stapten in de regering-Di Rupo en vervolgens werd al wie werkt, spaart en onderneemt toch extra belast. De gevolgen zijn dramatisch. Per dag gaan ruim 30 bedrijven failliet. Sinds Di Rupo tellen we meer dan 25.000 faillissementen. Ruim 400.000 mensen zitten zonder werk.

Sinds 2008 is de overheidsschuld opnieuw de hoogte ingeschoten. Het hoge schuldniveau maakt ons kwetsbaar voor spanningen op de financiële markten. Daar komt bij dat België via Dexia garant staat voor waarborgen die meer dan 10% van het bbp bedragen. Daardoor is de resterende financiële ruimte op termijn

zeer beperkt. En dan is er nog het budgettair effect van de vergrijzing.

Onder leiding van minister Muylers is **de Vlaamse Regering erin geslaagd om haar begroting weer in evenwicht te brengen en dat evenwicht te consolideren**. Door de aanhoudende turbulentie op de financiële markten en de slabakkende economische groei was dat geen sinecure.

Met de snelle en grondige sanering toonde Vlaanderen zich een goede begrotingsleerling, maar helaas wordt in België de goede leerling zelden beloond. De federale regeringspartijen hebben de **staatshervorming misbruikt om de volgende Vlaamse Regering op te zadelen met een factuur van 1,8 miljard euro in 2016**. Een rekening die nog hoger oploopt op langere termijn (in 2019 is dat al 2,1 miljard euro).

De hoge factuur is deels het gevolg van het feit dat niet alle middelen overgeheveld worden om de nieuwe bevoegdheden te financieren. Op de koop toe legt de nieuwe Financieringswet de groei van de middelen sterk aan banden. Zij gaat daarbij uit van weinig realistische hypothesen over de evolutie van de personenbelasting. Vlaanderen zal in de toekomst ook meer en meer moeten bijdragen voor de pensioenen en mag daarbij betalen, maar niet bepalen.

Zonder dat alles zou de Vlaamse begroting de komende jaren niet alleen

in evenwicht zijn, maar was er ook ruimte voor noodzakelijke investeringen in onze zorg, ons onderwijs en onze infrastructuur. Nu zullen de eerste jaren van de volgende Vlaamse regeerperiode opnieuw in het teken staan van datgene wat Di Rupo níet deed: saneren.

### 1.6.1. Visie

De financiën zijn het alfa en het omega van het overheidsbeleid op elk niveau, van gemeente tot Europese Unie. De belastingen, heffingen en bijdragen die een overheid int, bepalen hoeveel ze kan uitgeven voor haar beleid.

Voor de overheidsfinanciën geldt er een drievoudige 'gulden regel':

1. **Geef niet meer uit dan er binnenkomt.** Zorg dus voor een begrotingsevenwicht, zo bouwen we geen schulden op die de komende generaties moeten aflossen en hoeven we geen onnodige rente te betalen.
2. **Leg de burgers en de bedrijven niet meer belastingen op dan strikt nodig.** Maak dus weloverwogen en doordachte beleidskeuzes en wees zuinig, vooral ook in de eigen werking.
3. **Handhaaf de regelgeving strikt.** Sta dus niet toe dat sommigen hun verschuldigde belastingen niet betalen of overheidsgeld (uitkeringen,

subsidies, ...) krijgen waar ze geen recht op hebben.

**De N-VA wil de rekeningen op orde krijgen.** De voorbije jaren kwam België de afspraken met Europa niet na. Daar moet verandering in komen. Met een begroting in evenwicht creëren we ruimte om nieuw beleid te voeren en verlagen we onze schulden.

Gezien de hoogte van het overheidsbeslag (54%) wil de N-VA dat de overheid vooral bij zichzelf bespaart. De overheid zal met **minder middelen een betere dienstverlening** moeten realiseren (*zie ook hoofdstuk 3*).

**De totale belastingdruk heeft al lang de pijngrens overschreden** en moet dalen, want vandaag is wie werkt, onderneemt, spaart of investeert steevast de pineut. De N-VA wil een eenduidige en een eenvoudige fiscale regelgeving, die strikt gehandhaafd wordt. Hoe eenvoudiger de regels, hoe minder controle nodig is op de toepassing ervan, en hoe minder belastinggeld door ontwijking of ontduiking verloren gaat.

Fraude en oneigenlijk gebruik van onze sociale en fiscale regelgeving brengen schade toe aan mensen die de regelgeving wél correct naleven. Ze zijn ook schadelijk voor onze economie en voor de concurrentiekracht van onze bedrijven, want daardoor raken arbeidsvoorwaarden en de sociale bescherming van werknemers uitgehold. Zij ondermijnen ook het draagvlak voor solidariteit bij burgers en ondernemingen. De aanslag op de solidariteit en de fiscale fraude moeten met dezelfde slagkracht structureel aangepakt worden.

## 1.6.2. Verandering voor Vooruitgang

### Moesennorm op het federale niveau

✌ We komen alle Europese begrotingsregels na en realiseren zo snel mogelijk een **duurzaam evenwicht in het geheel van de overheidsfinanciën**, zowel op het federale niveau als op dat van de Gemeenschappen, de Gewesten en de lokale besturen.

✌ Op het federale niveau hanteren we tijdelijk de **Moesennorm**. We **blokkeren het totaalbedrag aan overheidsuitgaven** nominaal op het niveau van het vorige jaar. Daarbij compenseren we **meeruitgaven in bepaalde beleidsdomeinen** (zoals pensioenen) door besparingen in andere beleidsdomeinen.

✌ We besparen in eerste instantie op de werkingskosten van de overheid. In een land met een overheidsbeslag van 54% en een nog steeds stijgend uitgavenritme, is daar voldoende ruimte voor. Dat bewijzen de cijfers in het buitenland. In Nederland bedragen de totale overheidsuitgaven 51% van het bbp, in Duitsland is dit maar 45%, het Europees gemiddelde ligt op 48,5%.

✌ Naast het afslanken van de federale overheid, beheersen we de uitgaven in de sociale zekerheid. We verminderen de uitgaven voor passief arbeidsmarktbeleid door onder meer de werkloosheid te beperken in de tijd, stelsels van vervroegde uittreding af te bouwen en de gelijkgestelde periodes te beperken. In de gezondheidszorg beperken we de jaarlijkse groei van de uitgaven, rekening houdend met de demografische ontwikkeling, innovatie en de economische draagkracht.

✌ We voeren ook socio-economische hervormingen door die meer mensen aan het werk zetten. Zo

moeten we minder uitkeringen betalen, versterken we de sociale zekerheid door meer sociale bijdragen te innen en verzekeren we tegelijk de solidariteit tussen generaties.

### Snel naar Vlaams evenwicht

✌ Met de zesde staatshervorming hebben Open Vld, CD&V, sp.a en Groen federale tekorten naar Vlaanderen doorgeschoven. Om deze weg te werken, zal de Vlaamse Regering fors moeten saneren. We doen dat in de eerste helft van de regeerperiode, want het is niet aanvaardbaar de factuur voor ons uit te schuiven. Een **begrotingsevenwicht vandaag geeft toekomstperspectief aan de generaties van morgen**.

✌ Zodra het evenwicht hersteld is, voeren we een strikte begrotingsnorm in die de stijging van de uitgaven onder de gemiddelde groei van de ontvangsten houdt waardoor er ruimte komt om ook op Vlaams niveau een stimulerend sociaal-economisch beleid te voeren.

✌ Binnen deze begrotingsnorm wijzen we 'enveloppes' toe aan de verschillende beleidsdomeinen. De omvang en groeivoet ervan worden bepaald door de regering op basis van duidelijke politieke keuzes. Iedere bevoegde minister moet zijn/haar budget optimaal aanwenden om de vooraf geformuleerde doelstellingen en prestatie-indicatoren te halen.

### Sociale en fiscale fraude onaanvaardbaar

✌ We maken prioritair werk van een invorderingsbeleid. De strijd tegen sociale fraude mag zich niet beperken tot het verzamelen van cijfergegevens over de uitgevoerde





controles en de raming van de ten onrechte betaalde bedragen resp. nog in te vorderen bijdragen. De schuld moet effectief ingevorderd worden, zowel ten onrechte uitbetaalde uitkeringen en prestaties aan sociaal verzekerden als niet betaalde bijdragen van werkgevers of zelfstandigen. De bevoegdheid van de sociale inspectiediensten om bewarende maatregelen te nemen, breiden we uit om sneller te kunnen reageren en om de schade voor de Schatkist te beperken. Uiteraard wordt het verbod op zelfincriminatie gerespecteerd.

👉 We fuseren de diverse federale sociale inspectiediensten tot één coherente en slagkrachtige sociale inspectie, met een aantal gespecialiseerde teams. Dat verhoogt de efficiëntie van de strijd tegen de sociale fraude (sensibilisering, preventie en controle) en vermindert de werkingskosten. We maken meewerkende instellingen van sociale zekerheid (ziekenfondsen, uitbetalingsinstellingen van werkloosheidsuitkeringen, kinderbijslagfondsen, vakantiefondsen...) financieel mee verantwoordelijk in de bestrijding van misbruiken.

👉 We ondersteunen de internationale ontwikkelingen op fiscaal vlak. Meer geautomatiseerde informatie-uitwisseling en een betere samenwerking bij

de vestiging en inning van belastingen is noodzakelijk.

### **Een Europees budget dat inzet op de toekomst**

👉 Met haar begroting kan en moet de Europese Unie de lidstaten helpen snel en sterker uit de crisis te komen. Het Europees budget moet inzetten op groei, jobs en meer concurrentievermogen (EU2020-doelstellingen), gekoppeld aan een gezond macro-economisch beleid (Europees economisch bestuur) en een beleid dat voldoende en onder de juiste voorwaarden solidair is (Europees regionaal beleid).

👉 De kortingen die bepaalde landen krijgen omwille van de bijdrage die zij leveren in verhouding tot hun relatieve welvaart, moeten verdwijnen.

👉 Wij zijn tegen Europese belastingen. Fiscale soevereiniteit vereist immers een gedegen democratische en politieke verantwoording ten aanzien van de burger. In de EU zoals die vandaag bestaat, kiezen wij voor een contributiesysteem, waarbij de Europese begroting vanuit de lidstaten wordt gefinancierd.

👉 Conform de rapporten van de Europese Rekenkamer focust de EU op een meer resultaatgerichte en kwalitatief betere besteding van haar middelen.

👉 Het Europees Parlement krijgt één vergaderplaats, Brussel. Het maandelijkse verhuiscircus tussen onze hoofdstad en Straatsburg, dat handenvol geld kost (200 miljoen euro per jaar) en op milieuvlak allesbehalve een toonvoorbeeld van goed bestuur te noemen valt, wordt afgeschaft.



# SAMENHORIGHEID VERSTERKEN

Mensen zijn op elkaar aangewezen. In het samenleven met anderen zijn we ten volle mens. **Vrijheid en verantwoordelijkheid** zijn daarbij de fundamenteën. Vrijheid geeft eenieder de kans om zich in onze samenleving maximaal te ontwikkelen en te ontplooien. Verantwoordelijkheid vraagt van eenieder aan onze samenleving te participeren en zich in te zetten.

Een samenleving kan niet overleven zonder verbondenheid, betrokkenheid en samenhang. Globalisering, voortschrijdende complexiteit en doorschietende individualisering tasten de cohesie van onze samenleving aan. Daarom moeten we de **samenhorigheid versterken**.

Samenhorigheid krijgt in de eerste plaats gestalte in het gezin, in welke samenstelling ook. **Sterke en warme gezinnen** waarin mensen voor elkaar verantwoordelijkheid nemen en liefde en wederzijdse steun vinden, vormen de basis van onze samenleving. De opvoeding van kinderen die in het gezin begint, krijgt vervolg en aanvulling in het onderwijs. Samen met de ouders geeft de school normen en waarden, kennis en kunde door. **Degelijk onderwijs** is tegelijk voedingsbodem van ons sociaal weefsel en wissel op onze toekomst.

Verbondenheid en betrokkenheid vinden we ook bij groepen waarmee we ons kunnen identificeren, waarin we ons 'thuis' voelen, geborgenheid en erkenning vinden. De 6,5 miljoen Vlamingen vormen zo'n groep. Vlaanderen is hun significante gemeenschap. Daarom is het belangrijk en noodzakelijk dat in die gemeenschap **iedereen gelijkwaardig is, evenveel kansen krijgt en die vervolgens ook grijpt**.

Een samenhangende Vlaamse gemeenschap is een **gemeenschap waar iedereen bij hoort**, mensen met en zonder migratieachtergrond. De 15 procent Vlamingen die niet hier zijn geboren of van wie de ouders of grootouders niet hier zijn geboren, moeten dezelfde kansen en rechten krijgen als autochtone Vlamingen. Vanzelfsprekend gelden voor hen ook dezelfde plichten en verwachtingen, zoals Nederlands spreken, onze publieke cultuur delen en aan onze gemeenschap participeren.

De 6,5 miljoen Vlamingen wonen en werken, verplaatsen en ontspannen zich op een vrij beperkt grondgebied. Door de stijgende levensverwachting en de bevolkingsgroei zal de druk op de schaarse ruimte nog toenemen. Opdat ook de generaties die na ons komen zich vrij kunnen vestigen en verplaatsen, moeten we nu **ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit vernieuwend benaderen**.

Onze manier van produceren en consumeren heeft een grote invloed op de leefomgeving. Duurzame ontwikkeling is nodig in beleidsdomeinen als energie en klimaatbeheersing. Zo kunnen komende generaties in hun behoeften voorzien zoals wij dat kunnen doen. We moeten een **evenwicht inbouwen tussen mens en milieu, tussen economie en ecologie**.

**Cultuur, sport en de media vormen een bindmiddel, om mensen samen te laten leven en samen te laten beleven**. Ze kunnen mensen individueel én collectief versterken. Het zijn bij uitstek bouwstenen van ons sociaal weefsel en van samenhang dus.

Zonder vrijwilligers zou er geen cultuur en geen sport zijn. Zonder vrijwillige inzet zou er ook geen brandweer zijn, geen Vlaams Kruis en Rode Kruis, geen Natuurpunt, geen jeugdbeweging en ga zo maar door. **Vrijwillig engagement is de humus waarop onze gemeenschap gedijt**. Vrijwillig engagement versterkt samenhang en samenhang.

Een (h)echte gemeenschap is een veilige gemeenschap. Alleen een **veilige gemeenschap maakt leven in vrijheid en verantwoordelijkheid mogelijk** en geeft mensen vertrouwen. Het is de taak van de overheid veiligheid en bescherming te bieden. Door hulpverlening te organiseren. Door overlast en crimineel gedrag te bestrijden. Door de regelgeving te handhaven. Door misdaden en misdrijven te vervolgen en te bestraffen.

## 2.1. STERKE GEZINNEN, STERKE SCHOLEN

Het gezin is de hoeksteen van onze samenleving en verdient daarom bijzondere aandacht. Het gezin in al zijn vormen en verscheidenheid. De tijd waarin een gezin bestond uit een werkende man, een huisvrouw en hun kinderen ligt achter ons. Meer en meer is het tweeverdienersmodel de norm. Gezin en arbeid combineren vraagt soms zware inspanningen van ouders. De overheid moet hen ondersteunen om die inspanningen te verlichten.

De nood aan voldoende, betaalbare en toegankelijke kinderopvang, zowel voorschools als buitenschools, is bijvoorbeeld groot en schreeuwt om bijkomende investeringen. Terwijl Vlaanderen de voorbije jaren extra investeerde in het gezinsbeleid en 20.500 extra plaatsen creëerde in

voerschoolse en buitenschoolse kinderopvang, bespaarde de federale regering op de kinderbijslag. Ze verlaagde de leeftijdstoelage voor het eerste of enige kind (dat al de laagste basiskinderbijslag ontvangt) en de schoolpremie. De overheveling van de gezinsbijslag geeft Vlaanderen de mogelijkheid om bij te sturen.

**Het onderwijs in Vlaanderen staat hoog aangeschreven**, ook internationaal – getuige het PISA-onderzoek van de OESO. Toch verlaat nog altijd bijna één op de tien leerlingen het secundair onderwijs zonder diploma, kiezen nog altijd te weinig jongeren voor wetenschappelijke of technische richtingen en neemt het aantal spijbelaars toe. We zijn Europees koploper voor het aantal kinderen dat buitengewoon onderwijs volgt (bijna 7% in het lager onderwijs) en in het gewoon onderwijs neemt de zorgvraag door leer- en gedragsstoornissen toe.

Heel wat scholen hebben bijkomende klas- en andere lokalen nodig. Een groot deel van onze schoolgebouwen is verouderd en aan een dringende opknappbeurt of volledige vernieuwing toe.

Het aantal leerkrachten daalt, het aantal niet ingevulde vacatures stijgt. Steeds meer jonge leerkrachten haken snel af. De werkonzekerheid bij het begin van de loopbaan, de praktijkschok tussen opleiding en beroep, de planlast van zorg- en administratieve taken en de toegenomen maatschappelijke druk op leerkrachten en scholen dragen daartoe bij.

De universiteiten en hogescholen kunnen de toevloed aan studenten nauwelijks aan. Er is een tekort aan aula's, studentenkamers en stageplaatsen. Ook de onderwijstaakbelasting van assistenten, docenten en hoogleraren neemt toe, ten koste van hun andere (onderzoeks-)taken. De ronduit

slechte slaagpercentages van eerstejaarsstudenten vertellen dat er wat schort aan de oriëntering en/of startkwalificaties van studenten. De verregaande flexibilisering die het mogelijk maakt sterk af te wijken van het modeltraject leidt ertoe dat de studievoortgang vaak hapert. Dat demotiveert de student, legt een zware last op de schouders van de docenten en op de organisatie van het hoger onderwijs, en het kost de ouders en de samenleving veel geld.

Een samenhangende samenleving is een inclusieve samenleving. **Gelijke kansen garanderen en discriminatie bestrijden** zijn een opdracht van elke dag en voor eenieder. De overheid moet de hand houden aan de regelgeving ter zake en het goede voorbeeld geven als het om gelijke arbeids- en promotiekansen gaat. Met Geert Bourgeois als minister van Bestuurszaken heeft de Vlaamse overheid de voorbije jaren stappen vooruit gezet in het tewerkstellen van ondervertegenwoordigde groepen. Voor de tewerkstelling van allochtonen blijft de federale regering achter; er is zelfs geen streefcijfer. Voor andere groepen, zoals personen met een beperking en vrouwen in managementfuncties, werden noch de Vlaamse noch de federale streefcijfers gehaald.

## 2.1.1. Het gezin als hoeksteen van onze samenleving

### 2.1.1.1. Visie

Kiezen voor een gezin, in welke vorm ook, is een persoonlijke keuze met verstrekkende maatschappelijke gevolgen. Het gezinsbeleid vrijwaart die keuze en heeft **aandacht voor de veranderende gezinsrealiteit**, met een stijgend aantal nieuw samengestelde gezinnen, eenoudergezinnen, ouders met een gelijk geslacht, ... De nog bestaande discriminaties moeten verdwijnen. Kwetsbare groepen, zoals kinderen in

een problematische opvoedingssituatie en wezen, verdienen bijzondere aandacht. Daarom wil de N-VA werk maken van een versterking van de pleegzorg.

Gezinnen moeten sterke keuzes kunnen maken in functie van werk en kinderen. Zij verdienen onze financiële en maatschappelijke steun. De overheveling van de kinderbijslag is een gelegenheid om het stelsel te hervormen en te vereenvoudigen. **Kinderbijslag moet een recht van elk kind worden.**

De N-VA wil dat het beleid **werk en gezin beter combineerbaar** maakt en ouders ook vrije tijd geeft voor ontspanning en maatschappelijk engagement. Dienstencheques, betaalbare en voldoende kinderopvang en telewerken zijn sleutelbegrippen. Behalve een flexibele organisatie van de arbeidsmarkt, is een voldoende en flexibel aanbod aan kinderopvang cruciaal.

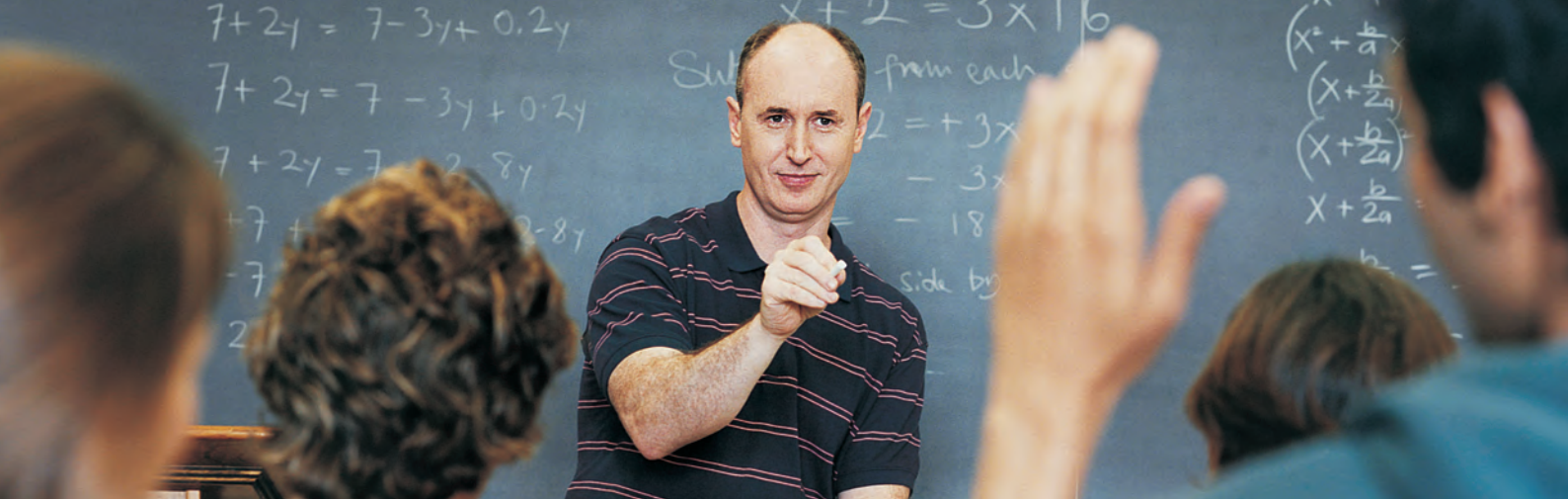
### 2.1.1.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Een gezinsbeleid dat aansluit op de realiteit

✌ Nog bestaande **discriminaties in het gezinsbeleid** werken we weg, bijvoorbeeld tegenover ouders van hetzelfde geslacht.

✌ We **versterken de pleegzorg** en geven wettelijke erkenning aan de rechten en plichten van pleegouders, onder meer een hoorrecht bij beslissingen die het pleegkind aanbelangen.

✌ We maken hoogtechnologisch draagmoederschap als *ultimum remedium* mogelijk, onder strikte medische en juridische regels. Draagmoederschap tegen betaling blijft verboden.



## Combinatie werk-gezin-vrije tijd haalbaar maken

👉 We creëren **bijkomende plaatsen voor kinderopvang**. Ouders van jonge kinderen die werken of een werkgerichte opleiding volgen, hebben voorrang bij de toewijzing ervan. We breiden ook het aanbod aan flexibele kinderopvang verder uit, want niet elke ouder werkt van negen tot vijf.

👉 We verzekeren de betaalbaarheid van kinderopvang: een realistisch tarief voor tweeverdieners en een sociaal tarief voor wie het echt nodig heeft.

👉 We vereenvoudigen de regels om een kinderopvang te starten.

👉 In het systeem van onthaalouders geven we ruimte aan zelfstandigen. Kinderbegeleiders die werken in een relatie werkgever-werknemer geven we een volwaardig werknemersstatuut.

👉 We bouwen de kraamzorg verder uit, zodat vrouwen die dat willen sneller naar huis kunnen na de bevalling.

👉 We stroomlijnen de voorwaarden voor adoptieverlof tussen de verschillende stelsels.

## Kinderbijslag als recht voor elk kind

👉 Gezinsbijslagen zijn een **recht**

**van elk kind**. Het centrale uitgangspunt is de positie van het kind en niet de socio-professionele situatie van de ouders.

👉 Alle kinderen die in Vlaanderen wonen en die zich in eenzelfde situatie bevinden, moeten gelijk worden behandeld. We brengen de bestaande stelsels samen in één stelsel. Eenzelfde forfaitair bedrag voor elk kind vormt de basis, Het onderscheid in rang (eerste, tweede, derde, ... kind) en in leeftijd schrappen we.

👉 Daarbovenop voorzien we in een **bijkomende toeslag voor gezinnen die in armoede leven**. Ook voor kinderen met een beperking en pleegkinderen en (half-)wezen voorzien we in een toeslag.

👉 Door de vereenvoudiging van het systeem en het beheer ervan komen er meer middelen vrij voor de gezinnen. De verdere automatisering van rechtentoekenning zorgt ervoor dat iedereen krijgt waar hij recht op heeft.

### 2.1.2. Een onderwijs dat de lat hoog legt

#### 2.1.2.1. Visie

Hoewel het onderwijs niet alleen verantwoordelijk is voor vorming en opleiding en hoewel de school niet mag afglijden tot het exclusieve

opvangnet van alle opvoedings- en samenlevingsproblemen, is het toch — misschien meer dan ooit — **een centraal en cruciaal pedagogisch en maatschappelijk kruispunt**. De overheid moet daarom alle randvoorwaarden voor een sterk en kwalitatief onderwijs tot stand brengen.

**De N-VA kiest uitdrukkelijk voor mensen, niet voor structuren**. We zetten de leerlingen, leerkrachten en schooldirecties opnieuw centraal. Zij schrijven dagelijks op het terrein het concrete verhaal voor morgen, en daarom moeten ze het vertrouwen en de steun krijgen die ze nodig hebben. Ook van de ouders trouwens; waar mogelijk kunnen zij hun verantwoordelijkheid nemen, waar nodig moeten zij dat doen.

Leren vergt inspanningen. **Onderwijs moet de ambitie hebben het maximum uit elke leerling te halen**. Dat werkt motiverend voor leerlingen en voor leerkrachten. De overheid moet leerkrachten en scholen in die ambitie steunen.

Kinderen mogen niet het slachtoffer worden van een verkeerde inschatting van hun talent. **De lat moet voor iedereen omhoog**. Elke leerling heeft recht op voldoende groeikansen. Ongelijke leerlingen gelijk behandelen, is even onrechtvaardig als gelijke leerlingen ongelijk behandelen. Zowel de abstracte denkers als de praktijkgerichte doeners verdienen een goede, op hun individuele mogelijkheden en ambities afgestemde

aanpak. Na hun schooltijd moeten ze beter 'kennen' en 'kunnen'.

Vooraf jongeren die zonder diploma of kwalificatie instromen op onze arbeidsmarkt lopen een hoog risico op langdurige werkloosheid. Ook hier geldt het principe: voorkomen is beter dan genezen. Om vroegtijdige schooluitval en schoolmoeheid te voorkomen, is in de eerste plaats een preventief beleid nodig. De N-VA wil daarom werk maken van een betere oriëntering en een aangepaste studiekeuze en -begeleiding.

### 2.1.2.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Een verzekerde toegang tot een kwalitatieve school

👉 Om elk kind een plaats op school te garanderen, creëren we **bijkomende schoolcapaciteit**. We doen dat in de eerste plaats in de steden en gemeenten waar de demografische druk het grootst is. In heel Vlaanderen renoveren we de oud(st)e schoolgebouwen.

👉 De nieuwe of vernieuwde **schoolgebouwen zijn multifunctioneel** en staan ter beschikking van de lokale gemeenschap (kinderopvang, hobby-, amateur- en sportclubs, lokale verenigingen) en in de vakantieperiodes voor speel-, jeugd- en sportpleinwerking. Zo kunnen ze nog beter hun rol spelen in de versterking van de maatschappelijke samenhang.

👉 We vereenvoudigen de inschrijvingsregels en geven de ouders zo meer vrijheid in hun schoolkeuze. Ouders kunnen hun kind maar in één school inschrijven; daarom worden alle aanmeldingen centraal geregistreerd.

👉 We werken de nog bestaande ongelijkheden in financiering, omkadering of werkingsmiddelen tussen de verschillende scholen weg. Scholen met meer kwetsbare leerlingen geven we extra middelen om die leerlingen extra te begeleiden. Belangrijk is dat deze extra middelen in de school en in de klas zelf worden ingezet. We schakelen de GOK-werkingsmiddelen en de financiering van de internaten gelijk.

👉 **Schooltoelagen kennen we automatisch toe**, rekening houdend met de reële financiële draagkracht van wie instaat voor het levensonderhoud van de leerling of student. Misbruiken pakken we streng aan om te waarborgen dat het geld naar de juiste gezinnen gaat.

👉 We stimuleren scholen om hun energie (stookolie, gas, elektriciteit) samen aan te kopen; zo kunnen ze heel wat geld besparen.

#### Elke leerling ambitieus uitdagen

👉 Het **Masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs** voeren wij op een verstandige manier uit, in dialoog met leerkrachten en directies. Sterkere leerlingen moeten kunnen uitblinken, zwakkere leerlingen moeten extra begeleiding kunnen krijgen. Geen brede eerste graad, wel een degelijke algemene vorming met inbegrip van wetenschap en techniek. Geen uitstel van studiekeuze, wel screening en actualisering van bestaande basisopties. Individuele scholen behouden de vrijheid om zelf te kiezen voor hun opvoedingsproject, de studierichtingen die ze aanbieden

en de manier waarop ze zich organiseren. Het is niet aan de overheid of aan overkoepelende structuren om één bepaald model op te leggen.

👉 We stimuleren het **technisch en beroepsonderwijs** door leerlingen al in het lager onderwijs te laten proeven van wetenschappen en techniek en door ook in deze richtingen ambitieus te zijn. Praktijkgerichte opleidingen moeten een eerste, positieve keuze worden.

👉 We geven scholen de mogelijkheid om, onder meer met bijkomende proeven (herexamens) en het C-atteest, leerlingen die de doelstellingen niet halen, gepast te begeleiden, zonder de norm te verlagen.

👉 We organiseren leerlingenbegeleiding en pedagogische begeleiding zo dicht mogelijk bij en in de scholen. We werken daarbij samen over de verschillende netten heen, zodat we de middelen zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten ten bate van de scholen en de leerlingen. De ontwikkeling van oriënteringsproeven past in datzelfde kader.

👉 We formuleren de eindtermen voor het secundair onderwijs als competenties en nemen naast vaardigheden en attitudes expliciet kennis op. We doen dat in nauw overleg met het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt.

👉 Omdat uitgerekend de groep die het meeste baat heeft bij school, de inschrijving op school vaak uitstelt, vervroegen we de **onderwijsplicht van zes naar vijf jaar**. Op die manier werken we onnodige taal- en leerachterstand weg en creëren we gelijke



startkansen voor elk kind.

✌ Een goede kennis van het Nederlands is cruciaal voor een succesvolle (school-) loopbaan. Daarom voeren we de initiatieven uit om de kennis van het Nederlands bij te brengen (taalscreenings, taalbadklassen en bijspijkerlessen) en geven we daartoe de nodige aanmoediging. We zetten ook ouders aan Nederlands te leren. Zo kunnen zij directer bij de schoolloopbaan van hun kinderen betrokken worden, kunnen ze met hun kinderen oefenen en met de school communiceren.

✌ **Spijbelgedrag gaan we tegen** zowel met preventie en detectie als met een doorgedreven responsabilisering van leerlingen én ouders. Dat kan door opvoedingsondersteuning te geven aan de ouders en, indien nodig, schooltoelagen terug te vorderen. Voor ouders die hun kind laattijdig inschrijven, hanteren we eenzelfde aanpak.

### Leerkracht spilfiguur, directeur spelverdeler

✌ Met een degelijk loopbaanbeleid dat oog heeft voor het welbevinden van de leerkracht herwaarderen we het vak en maken we een betrekking in het onderwijs weer aantrekkelijk.

✌ De lat hoger leggen maakt een

opleiding/beroep aantrekkelijker. Daarom voeren we een **toelatingsproef in voor de lerarenopleiding**. Beginnende leerkrachten laten we begeleiden door ervaren leerkrachten die als mentor de praktijkschok tussen opleiding en beroep kunnen helpen opvangen. Zo vermijden we dat jonge leerkrachten te snel afhaken. We breiden de navorming uit, voeren een educatieve masteropleiding in en waken erover dat de scholen in voldoende stageplaatsen voorzien.

✌ Leerkrachten moeten zo **veel mogelijk tijd kunnen besteden aan lesgeven, niet aan overbodige vergaderingen, voorschriften en verslagen**. De gedragen aanbevelingen uit het rapport 'Kom op tegen planlast' voeren we uit. Ook creëren we een meldpunt waar leerkrachten en directies irriterende regeldruk kunnen signaleren en dat periodiek verslag uitbrengt, zodat opvolging verzekerd is. Bij de voorbereiding van nieuwe onderwijsregelgeving brengt een toets het risico voor irriterende regeldruk in kaart.

✌ Leerkrachten hebben recht op een effectieve en efficiënte evaluatie met als doel hen in de eerste plaats te motiveren, te ondersteunen en te begeleiden. Als het echt niet anders kan moet hun aanstelling beëindigd kunnen worden.

✌ We scheppen een kader voor schooloverschrijdende administratieve ondersteuning voor directies, voornamelijk in het basisonderwijs.

### Op de juiste plaats in het hoger onderwijs

✌ Een verplichte niet-bindende **oriënteringsproef vóór de overgang naar het hoger onderwijs** moet studenten helpen een studietraject uit te stippelen dat aansluit bij hun interesses en capaciteiten. Leerlingen en ouders krijgen zo informatie over de haalbaarheid van de keuze voor hoger onderwijs.

✌ Ter correctie van de doorgeslagen flexibilisering bieden meer bindende modeltrajecten beginnende studenten een duidelijke structuur en een stevige houvast. Geleidelijk aan laat dit stelsel de studenten meer vrijheid om zelf hun curriculum in te vullen. Om studenten aan te moedigen zelf bewuste keuzes te maken en hun studievoortgang te bewaken, sturen we het leerkrediet bij.

✌ Studenten kunnen, onder bepaalde voorwaarden, een **studielening** krijgen van de Vlaamse overheid, die ze pas vanaf enkele jaren na de studie renteloos terugbetalen. Wie voorziet in het levensonderhoud

van de student blijft daarnaast nog de kinderbijslag ontvangen. Daarbovenop kan op basis van zijn belastbaar inkomen een studiefinanciering worden toegekend.

 In het hoger onderwijs blijven we investeren in onderzoek (zowel fundamenteel als toegepast) en ontwikkeling. Universiteiten en hogescholen hebben een belangrijke rol zowel naar het opbouwen van kennis als het uitdragen van kennis.

## Onderwijs op maat en op de juiste plaats


 Het gewoon en het buitengewoon onderwijs laten we naast elkaar bestaan met voldoende ondersteuning. Ze zijn complementair en hebben elk hun eigen doelstelling en expertise. We volgen de resultaten van het M-decreet voor leerlingen met specifieke noden nauwkeurig op en sturen bij waar nodig.


 We behouden de rol van het deeltijds kunstonderwijs, met aandacht voor een rationele, geografische spreiding van het aanbod.

 We brengen het aanbod levenslang leren in kaart en rationaliseren waar nodig. We maken een onderscheid tussen opleidingen met een arbeidsmeerwaarde en vormingen die zich meer in de hobbysfeer bevinden. Wat past in een loopbaantraject ondersteunen we. Werkzoekenden die een opleiding volgen om de kansen op werk te vergroten, geven we een financieel duwtje in de rug. In het kader van afstandslernen krijgen concepten zoals 'Open Universiteit' en 'MOOC' een meer prominente plaats.

 **Onderwijsmiddelen moeten maximaal ingezet worden voor onderwijs.** Te veel menselijke en financiële middelen gaan vandaag verloren door ons versnipperd onderwijs-landschap. Basisonderwijs moet dicht bij de gezinnen gebeuren. Daarin hebben de gemeenten een kerntaak te vervullen. De voorstellen van de werkgroep 'één publiek net' zullen als uitgangspunt kunnen dienen om de versnippering van het publieke net (gemeentelijk, stedelijk en provinciaal onderwijs en het gemeenschapsonderwijs) tegen te gaan.

## Een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

 We bouwen 'leren en werken' uit als een volwaardige leerweg en passen het stelsel aan de diffuse doelgroep aan. Het moet zich focussen op jongeren die schoolmoe maar niet leermoe zijn. Voor jongeren in een meer preciaire persoonlijke situatie werken we een andere leerweg uit.

 In technische en beroepsgerichte opleidingen bieden we praktijkgerichte stages aan, alsook beroepsopleiding en werkinleving voor jonge werkzoekenden. We harmoniseren de statuten inzake werkplekleren. Voor scholen en stage- en werkplekplaatsen mogen er slechts minimale administratieve formaliteiten en financiële consequenties zijn.

## 2.1.3. Gelijke kansen in een open Vlaanderen

### 2.1.3.1. Visie

De N-VA staat voor een **open Vlaanderen**. Een gelijkerekansenbeleid is per definitie een horizontaal beleid

dat binnen alle overheidsentiteiten gerealiseerd moet worden. We waarborgen de gelijkheid van rechten voor iedereen, los van afkomst, geloof, overtuiging, beperking, geslacht of seksuele geaardheid.

Daarbij mag en moet de overheid eisen dat iedereen – burgers, middenveldorganisaties, verenigingen, werkgevers – de geboden kansen grijpt en zelf mee verantwoordelijkheid draagt voor gelijke kansen, voor zichzelf en voor de ander. Een overheid kan en mag niet aanvaarden dat de verantwoordelijkheid steeds bij 'de ander' wordt gelegd of dat mensen of groepen zich in een slachtofferrol wentelen.

Als werkgever heeft de **overheid een voorbeeldfunctie**. Ze moet tonen dat diversiteit werkt en anderen inspireren om haar voorbeeld te volgen. Ze voert een competentiegericht personeelsbeleid waarbij 'de beste vrouw/man op de beste plaats' de stelregel is. Zo ontwikkelt ze goede praktijkvoorbeelden die als inspiratie kunnen dienen voor andere werkgevers, zonder deze daarom quota op te leggen.

### 2.1.3.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Voorbeeldfunctie van de overheid

 In het diversiteitsbeleid van de Vlaamse en federale overheid komen er meer **ambitieuze streefcijfers**. Het aandeel van de vrouwen in het top- en middenkader trekken we op tot 40%. Het Vlaamse streefcijfer voor personen met een migratieachtergrond verhogen we op advies van de SERV tot 10%. Op het federale niveau zetten we hiervoor een eerste stap met de invoering van een streefcijfer van 5%, dat in een volgende fase verder moet toenemen. Voor





werknemers met een beperking of beroepsziekten realiseren we het streefcijfer van 3%. Met adequate en gepaste maatregelen zorgen we ervoor dat de streefcijfers gehaald worden.

### Horizontaal gelijkheidsbeleid

👉 We verbeteren de afstemming tussen het horizontaal gelijkheidsbeleid, het interne diversiteitsbeleid en het integratiebeleid van de Vlaamse overheid. Hiervoor is best één minister bevoegd, ondersteund door de diversiteitsambtenaar die als aanspreekpunt de coördinatie, realisatie en bijsturing op zich neemt. Alle kansengroepen hebben belang bij een gebundelde expertise en een zichtbaar beleid.

👉 We richten een **onafhankelijke Vlaamse Mensenrechteninstelling** op. Ze staat in voor de bescherming van de rechten van de mens voor gemeenschaps- en gewestbevoegdheden en voor de bestrijding van alle vormen van discriminatie, en vervangt op termijn het Interfederaal Centrum voor Gelijke Kansen.

👉 In onze samenleving verwachten we dat iedereen homo- en transseksualiteit aanvaardt. Parket en politie moeten **hard optreden tegen daders van homofobie of transfoobie geweld**. Tegelijk verdient ook indirecte

discriminatie een sterke aanpak.

👉 Het Interfederaal Actieplan tegen Homofobie en Transfoobie geweld dient strikt opgevolgd en waar nodig bijgesteld te worden.

👉 Transgenders vormen maatschappelijk nog steeds een bijzonder kwetsbare groep. Binnen de verschillende beleidsdomeinen moet er voor hen de nodige aandacht zijn. Zo moeten bijvoorbeeld zowel de minister van Gelijke Kansen als de minister van Welzijn hun verantwoordelijkheid nemen om het Transgender Infopunt voort te zetten.

👉 In het streven naar evenredige participatie van vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt versoepelen we de combinatie arbeid-zorg (zie 1.1.3.2 en 2.1.1.1). Dat kan bijdragen tot een grotere welvaart voor heel de samenleving.

👉 We voeren de inspanningen op om openbare en/of voor het publiek toegankelijke gebouwen en infrastructuur toegankelijk te maken voor iedereen. Dat is een basisvoorwaarde voor volwaardige participatie aan het maatschappelijke leven.

## 2.2. SAMEN VLAMING ZIJN

Van de zowat 6,5 miljoen Vlamingen heeft 15% een migratieachtergrond. Ondanks de belangrijke inspanningen

van de Vlaamse overheid, staat de integratiebarometer op 'ongunstig'. Niet alle migranten zijn hier stevig geworteld en Vlaming met de Vlamingen. Een tekort aan ontmoeting staat wederzijds begrip in de weg en is een rem op samenwerkingsversterking.

De **werkzaamheidsgraad van vreemdelingen met een niet-EU nationaliteit is met 39,6% de laagste van alle EU-lidstaten (58%)**. De cijfers in het Vlaams Gewest liggen met 46,3% hoger dan het Belgische gemiddelde. Migrant zijn oververtegenwoordigd in laag geschoolde jobs en vaak overgekwalificeerd voor het werk dat ze uitoefenen. De armoedegrade is bij migranten bijna vier keer zo hoog als bij niet-migrant. Op de woningmarkt is hun situatie vaak penibel. De onderwijsindicatoren staan eveneens op rood. Migrant en hun kinderen zijn meer dan dubbel zo vaak laag opgeleid als autochtonen. Zelfs wanneer de socio-economische positie van de leerlingen in rekening wordt gebracht, is de achterstand van migrantenkinderen aanzienlijk groter, ook bij kinderen uit de tweede generatie.

Deze desastreuze cijfers zijn voor een overgroot deel het gevolg van het feit dat België gedurende decennia geen migratiebeleid heeft gevoerd en de poorten op een onverantwoorde manier heeft opengezet.

**Mede dankzij de N-VA is een omslag ingezet in 2010**. Belangrijke wetswijzigingen kwamen tot stand

tijdens de regering in lopende zaken. De verstrenging van de gezinshereniging zorgde voor een daling met 25%; het aantal asielaanvragen daalde met 36% door de wijzigingen aan de asiel- en de opvangwet.

Tot voor kort was er geen enkele staat zo kwistig als België om zijn nationaliteit toe te kennen. Een band met ons land was zelfs niet vereist. De invoering van de snel-Belgwet door de regering Verhofstadt zorgde voor 558.530 nieuwe Belgen tussen 2000 en 2012. Dat zijn er 50 per 1000 inwoners, tegenover gemiddeld 11 in de hele EU. Mede onder impuls van de N-VA is die snel-Belgwet grondig aangepast en het nationaliteitsvraagstuk opnieuw migratieneutraal gemaakt. Vereisten inzake taalkennis, inburgering en integratie zijn ingevoerd. Dit zorgde voor 90% minder nieuwe Belgen in 2013 dan in 2012.

Ondanks deze omslag **wijkt ons migratiebeleid nog steeds in ruime mate af van wat in de Europese Unie gangbaar is.** De instroom bestaat nog steeds voor 88% uit passieve migranten (gezinshereniging, regularisatie, asiel) en voor amper 12% uit actieve migranten (arbeids- en studiemigratie). Geen enkel ander Europees land doet ons dit na. Onze asielcijfers dalen, maar liggen nog steeds ruim boven het Europese gemiddelde. België blijft zowat het enige land dat illegale vreemdelingen permanent regulariseert. De terugkeercijfers gaan in stijgende lijn, maar ze zijn nog steeds lager dan in de periode 2001-2006. Terugnameakkoorden blijven uit en wanneer er toch initiatieven worden genomen, wordt gefocust op landen waarmee zich geen noemenswaardige problemen voordoen.

**De logica in het beleid lijkt nog steeds zoek.** Een geïntegreerde vreemdeling zonder papieren maakt

vandaag bijna dubbel zoveel kans uitgewezen te worden als een illegale vreemdeling die steelt, dealt of inbreekt. Duitsland, Spanje, Italië, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland ondertekenen terugnameakkoorden met landen als Marokko en Algerije, maar België slaagt daar niet in terwijl illegale vreemdelingen uit de Maghreb-landen al jaren de lijsten voor verwijdering aanvoeren. En waarom wordt maar 4,5% van de illegale criminelen die uit de gevangenis vrijkomen verwijderd? Deze migratierealiteit volgt ook uit het feit dat Vlamingen en Franstaligen anders aankijken tegen asiel en migratie. Voor de N-VA is het bijvoorbeeld een evidentie dat bij regularisatie van een illegale vreemdeling eerst de politiedatabanken worden gecontroleerd.

Tegen die achtergrond is het voor de Vlaamse overheid een immense opdracht de **nieuwkomers te integreren.** Minister Geert Bourgeois heeft alvast maatregelen genomen om de slagkracht en efficiëntie van het inburgerings- en integratiebeleid te vergroten. Hij bracht alle deelwerkingen en organisaties die actief zijn in het beleidsveld in een nieuw Agentschap Integratie & Inburgering onder en verhoogde de capaciteit om de stijging van het aantal inburgeraars te ondervangen. Onthaalbureaus kregen een stimulans om hun aanbod inhoudelijk en organisatorisch nog meer af te stemmen op de noden van de inburgeraars. Dat is nodig door de toename van het aantal rechthebbende inburgeraars, in het bijzonder Zuid- en Oost-Europeanen.

Het aanbod Nederlands voor anderstaligen is evenwel nog steeds te weinig flexibel en biedt onvoldoende antwoord op de inhoudelijke en organisatorische vragen van de cursist. Er is meer nood aan gecombineerde leertrajecten, aan een aanbod tijdens vakanties en weekends en avonden,

aangepast aan de competenties en perspectieven van de cursist. De wachtlijsten zijn nog steeds niet volledig weggewerkt. Een horizontale ketenaanpak is nodig; de cijfers tonen echter aan dat die overtuiging nog te weinig is ingeburgerd.

## 2.2.1. Migratie die de samenleving versterkt

### 2.2.1.1. Visie

Uit internationaal onderzoek blijkt dat in geen enkel Europees land de houding tegenover migratie zo negatief is als in België. Voor de N-VA moet migratie een positief verhaal zijn. Maar dan moet de overheid een verstandig beleid voeren en eerlijke, duidelijke keuzes durven maken. Vreemdelingen hebben rechten, maar ze moeten ook op hun plichten worden gewezen. **Uitgangspunt is dat wie aan de spelregels voldoet, welkom is.**

De basisprincipes van een degelijk asiel- en migratiebeleid zijn voor de N-VA duidelijk: het **asielbeleid** moet onze solidariteit centraal stellen; het **migratiebeleid** moet in de eerste plaats gericht zijn op de versterking van onze gemeenschap; een **verplicht inburgeringsbeleid** moet nieuwkomers gelijke kansen geven.

Zolang een doordacht migratiebeleid uitblijft, staan zowel de gemeenschap in haar geheel als elke individuele nieuwkomer aan de kant van de verliezers. Zolang onze bevolking bevestigd wordt in haar indruk dat iedereen hier welkom is en dat criminaliteit geen beletsel is om verblijfspapieren te krijgen, moet elke goedmenende vreemdeling zich dagelijks verantwoorden: dat hij geen illegaal is, geen fraudeur, geen profiteur, geen crimineel, ... Dat is oneerlijk en werkt discriminatie in de hand.



### 2.2.1.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Een duidelijk en coherent migratiewetboek

- 👉 We maken werk van een duidelijk en coherent **migratiewetboek**. Bij de omzetting van EU-richtlijnen kiezen we niet langer systematisch voor de meest lakse invulling.

#### Een Europees gecoördineerd asielbeleid

- 👉 Wij verdedigen de **Conventie van Genève**. Dat betekent dat we iedereen een veilige haven bieden die zijn land ontvlucht is uit een gegronde vrees voor vervolging omwille van ras, geloof, nationaliteit, seksuele geaardheid, politieke overtuiging of lidmaatschap van een specifieke sociale groep. Meer nog dan een nationale aanpak, kiezen wij voor een Europees gecoördineerd beleid waarbij elke lidstaat zijn verantwoordelijkheid opneemt.

#### Van passieve naar actieve migratie

- 👉 Een positief migratiebeleid gaat in de eerste plaats voor **arbeids- en kennismigratie**, bijvoorbeeld voor knelpuntberoepen.
- 👉 Bij de uittekening van ons arbeidsmigratiebeleid maakt de Vlaamse overheid volop gebruik van de nieuwe bevoegdheid

voor de arbeidskaarten en de beroepskaart voor zelfstandigen. Eerste prioriteit is het activeren van wie reeds in ons land verblijfsrecht heeft. Jaarlijks aanpasbare quota bepalen vervolgens hoeveel arbeidsmigranten we toelaten op onze arbeidsmarkt. Daarbij kijken we niet naar de herkomst van de migrant, maar naar zijn competenties ((hoog)gekwalificeerde werknemers). We herbekijken in dat opzicht de bilaterale tewerkstellingsakkoorden.

- 👉 We passen de federale verblijfswetgeving aan de nieuwe bevoegdheden van de gewesten aan. Het statuut van onderzoekers, hooggekwalificeerde werknemers, ... wordt niet langer in de vreemdelingenwet maar bij decreet geregeld. Het verblijfsrecht volgt automatisch uit het recht op tewerkstelling dat door de gewesten wordt toegekend. Zo realiseren we een sterke administratieve vereenvoudiging.

- 👉 Voor **talentvolle studiemigranten** komt er een beurssysteem. Op korte termijn komt er een pilootproject waarbij niet-EU studenten een beurs kunnen krijgen, gezamenlijk gefinancierd door de overheid en private partners. Later kan het project worden uitgebreid.

#### Passieve migratie bijstellen

- 👉 Er komen **geen collectieve regularisaties meer**. Het huidige beleid waarbij criminelen die illegaal in ons land verblijven worden beloofd met papieren, zetten we direct stop. Wie ernstige inbreuken begaat tegen de openbare orde en veiligheid, kan niet langer beloofd worden met een verblijfsvergunning. Wie binnen de tien jaar veroordeeld wordt voor ernstige strafbare feiten, ziet zijn verblijfsvergunning weer ingetrokken en wordt uitgewezen.
- 👉 Het nieuwe migratiewetboek met degelijke en correcte procedures doet de vraag naar individuele regularisaties uitdoven. Machtiging tot verblijf is nog enkel mogelijk na screening van de relevante politiedatabanken en na positief advies van het parket.
- 👉 Zoals andere lidstaten leggen we het dossier van de gezinshereniging op de Europese tafel, onder meer om de minimumleeftijd voor gezinshereniging vast te stellen op 24 jaar.
- 👉 We nemen maatregelen tegen dokters die fraude (helpen) plegen in het kader van een medische regularisatieprocedure of van dringende medische hulp.

## Sociale zekerheidsmigratie tegengaan

✌️ Waar de Europese regelgeving het toestaat, wordt het hebben van voldoende bestaansmiddelen een verblijfsvoorwaarde en wordt het systeem van tenlastenemingen uitgebreid en afdwingbaar voor OCMW's en andere overheden.

✌️ Bij aanvragen voor leefloon en maatschappelijke integratie onderzoeken we de bestaansmiddelen en het vermogen, zowel in België als in het land van herkomst. De betrokken vreemdeling moet aangeven welke eigendommen hij in het land van herkomst bezit en over welke andere middelen hij beschikt. Ten onrechte uitbetaalde uitkeringen worden teruggevorderd. Om de medewerking van de herkomstlanden te verzekeren, zetten we gezamenlijke initiatieven op met andere EU-lidstaten om informatie-uitwisseling te verzekeren.

✌️ **Het vrij verkeer van personen in de Europese Unie mag niet gelijk komen te staan met het importeren van kansarmoede.** Dat ontwricht het sociaal weefsel in onze steden, zet onze sociale zekerheid onder zware druk en demotiveert de gemigreerde EU- burgers: hun toekomstperspectieven zijn hier vaak bijzonder slecht. Zeker als blijkt dat migranten schandelijk worden uitgebuit door malafide aannemers, koppelbazen en huisjesmelkers.

## Een correct terugkeerbeleid

✌️ In het terugkeerbeleid geldt de regel **'vrijwillig als het kan, gedwongen als het moet'**. De betrokkene moet de kans krijgen

vrijwillig terug te keren. De Dienst Vreemdelingenzaken moet hem daar actief bij begeleiden. Een vreemdeling die een eerste uitwijzingsbevel naast zich neer legt en daarna wordt opgepakt, zal aan een gedwongen terugkeer onderworpen worden.

✌️ De **verwijdering van criminele illegalen heeft de hoogste prioriteit**. Zij moeten hun gevangenisstraffen uitzitten in het land van herkomst.

✌️ Over terugnameovereenkomsten gaan we opnieuw onderhandelen. Landen met hoge migratie- en lage terugkeercijfers en landen die een terugkeer bemoeilijken, komen bovenaan de prioriteitenlijst. Op een wijze die de plaatselijke bevolking zo veel mogelijk ontziet, koppelen we, waar nodig en mogelijk, de terugnameovereenkomsten aan diplomatieke druk, handelsakkoorden, ontwikkelingssamenwerking,...

✌️ Een goed terugkeerbeleid start met een **goed grenzenbeleid**. We maken optimaal gebruik van de mogelijkheid om een zogenaamde voorafgaande raadpleging in te voeren voor bepaalde nationaliteiten. Aan die vreemdelingen kunnen diplomatieke en consulaire Schengenposten geen Schengenvisum geven zonder onze toestemming.

✌️ Zowat 20 tot 30 procent van de gedwongen repatriëringen mislukt. Naar het voorbeeld van Frankrijk, Spanje en Italië voeren we een regeling in waarbij derden die een uitzetting verhinderen van het vertrekkensklare vliegtuig kunnen worden gehaald en een geldboete en, in geval van recidive, vliegverbod kunnen krijgen.

✌️ **De strijd tegen het terrorisme moet efficiënter, effectiever en pro-actiever** worden gevoerd. Naast bijkomende maatregelen, wordt hiervoor op korte termijn in elk geval de vreemdelingenwet gewijzigd om de bestaande veiligheidsmaatregelen en de strafrechtelijke sancties te verscherpen.

## Goed werkende instellingen en degelijke procedures

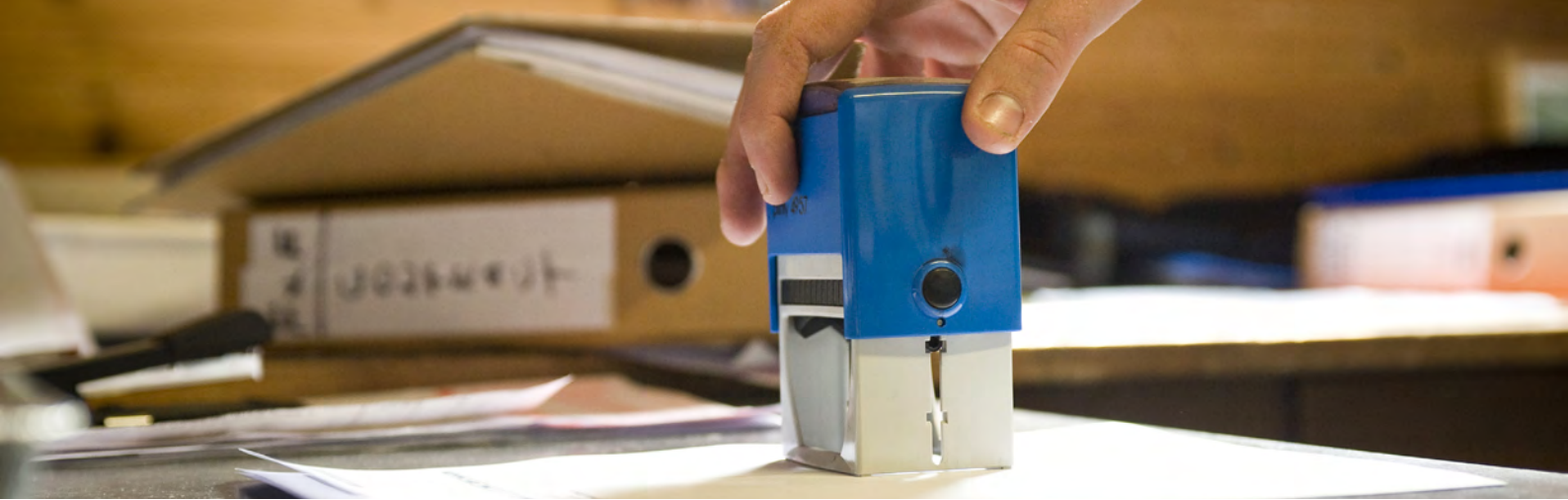
✌️ Migratiefraude pakken we kordaat aan. Het wordt onmogelijk om op twee paarden tegelijk te wedden en om verblijfsprocedures oneindig aaneen te schakelen en te combineren.

✌️ Elke asielaanvraag en elke aanvraag tot gezinshereniging handelen we binnen een termijn van zes maanden af. Daarnaast gelden snellere procedures in specifieke omstandigheden (bijvoorbeeld arbeids- en kennismigratie, asielaanvraag uit een veilig land,...). Voor de afhandeling van een verblijfsaanvraag (uitgezonderd asiel, subsidiaire bescherming en medische regularisatie) vragen we een administratieve vergoeding gelijk aan het Europees gemiddelde (ongeveer 150 euro).

✌️ Wie een verblijfsvergunning aanvraagt, moet dat in principe vanuit het buitenland doen (uitzonderingen op de regel zijn asiel, subsidiaire bescherming en medische regularisatie).

## Geen nationaliteit zonder inburgering

✌️ De **vereiste tot inburgering** koppelen we niet langer aan de nationaliteitsverwerving, maar stellen we in het vroeger stadium van het verblijfsrecht.



Er komt een **getrappt systeem van verblijfsvergunningen**. De eerste vergunning geldt voor een bepaalde duur. Pas na bewezen inburgering en voldoende kennis van het Nederlands kan een permanente verblijfsvergunning worden toegekend.

👉 Bij ernstige inbreuken op de openbare orde en veiligheid kan de minister van Justitie de **nationaliteit intrekken** van een vreemdeling die na zijn geboorte Belg werd of die over de dubbele nationaliteit beschikt (bvb. Syriëstrijders). Daarbij voorzien we in een degelijke beroepsprocedure.

## 2.2.2. Inburgering en integratie die kansen bieden

### 2.2.2.1. Visie

Integratie, inburgering en taalkennis zijn de sleutels tot succes voor elke nieuwkomer en voor de hele gemeenschap. **We nodigen alle nieuwkomers uit mee te doen in onze gemeenschap en hun rol ten volle op te nemen.**

Van nieuwkomers vragen we niet om aan de grens hun identiteit af te leggen of hun geloof op te geven. We vragen hen wel om onze publieke cultuur te delen, onze taal te leren en de basisregels van onze samenleving te respecteren en na te leven. Respect voor de identiteit van elke mens, ongeacht afkomst, religie, huidskleur,

geslacht en seksuele geaardheid zijn daarbij cruciaal. Het zijn immers deze grondwaarden die burgerschap definiëren en iedere Vlaming dezelfde kansen bieden.

Samen moeten we segregatie ombuigen tot meer integratie. Wie moeite doet om onze taal te leren en zich inspant om zijn weg te vinden in onze samenleving, moet alle kansen krijgen en mag niet achtergesteld worden wegens huidskleur of afkomst. Enkel op die manier kan een samenleving dynamisch en verrijkend zijn in plaats van statisch en gesloten. Enkel op die manier versterken we de maatschappelijke samenhang en samenhangigheid.

Inburgeringstrajecten en taallessen blijven een noodzakelijke begeleide opstap. We willen nog meer nieuwkomers bereiken met een inburgerings- en NT2-aanbod (Nederlands als tweede taal) dat nog meer op maat is. En we willen hen zo snel mogelijk aan de slag krijgen. Werk blijft immers de breedste en vlotste weg naar echte integratie en participatie.

**De lokale besturen zijn prioritaire partners** als het om integratie gaat. Samenleven vindt plaats in de buurt, in de wijk, in een gemeente en stad. Het lokale bestuursniveau is het best geplaatst om knelpunten te detecteren, prioriteiten te bepalen en mee een inclusieve aanpak te realiseren. Een Vlaanderen waarin de kloof tussen 'nieuwe' en 'oude' Vlamingen plaats

maakt voor een samenleving waarin we samen Vlaming zijn, met het Nederlands als gemeenschappelijke taal, blijft onverkort het streefdoel. Onze verschillende afkomst is een feit, onze gedeelde toekomst is dat evenzeer.

### 2.2.2.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Meer nieuwkomers bereiken met inburgering

👉 Het nieuwe Agentschap Integratie & Inburgering biedt nieuwkomers (en oudkomers) een programma op maat aan dat hun zelfredzaamheid verhoogt. Zo kunnen zij deelnemen aan het onderwijs, de arbeidsmarkt en de samenleving.

👉 De groep niet-verplichte inburgeraars (migranten uit EU-landen) neemt toe. Ook zij hebben baat bij informatie over onze samenleving en kennis van onze taal. Daarom nemen we initiatieven om in de Europese Unie een **verplicht participatietraject in te voeren voor EU-onderdanen** die zich langer dan drie maanden vestigen in een andere lidstaat dan hun herkomststaat.

👉 Om de EU-onderdanen beter te bereiken, stemmen we het inburgeringstraject beter af op de noden van arbeidsmigranten en van werkgevers (bv. via flexibele

trajecten en samenwerking met werkgevers).

👉 We maken **inburgering ook in Brussel verplicht**. Een samenwerkingsakkoord met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) en de Franstalige COCOF moet het mogelijk maken dat beide gemeenschappen er hun eigen traject aanbieden. In afwachting daarvan maken we nieuwkomers die zich in Brussel of Wallonië hebben gevestigd en binnen de vijf jaar naar Vlaanderen verhuizen inburgeringsplichtig.

👉 We stimuleren vrijwilligerswerk als onderdeel van inburgering. Het is een middel om deel te nemen aan de samenleving, om sneller onze taal te leren en om werkervaring op te doen.

### Een horizontaal integratiebeleid als structureel vervolg op inburgering

👉 Omdat er grenzen zijn aan wat een inburgeringsbeleid kan realiseren en om ervoor te zorgen dat na inburgering de integratie niet stilvalt, realiseren we een meer intensieve samenwerking en onderlinge afstemming met andere beleidsdomeinen.

👉 Met de ondersteuning van het Agentschap Integratie & Inburgering nemen we concrete initiatieven voor een **horizontaal integratiebeleid**. Aandachtpunten daarbij zijn: het wegwerken van drempels naar de arbeidsmarkt en het benutten van alle talenten; het vinden van een aangepaste woning en de leefbaarheid van sociale woonwijken; de culturele patronen in zorgbehoeften en -gebruik en de taaldrempels naar de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen; jeugdhulpverlening aan

migrantenjongeren van niet-westerse herkomst; verlaging van de leerplicht tot 5 jaar en taalscreenings, taalbadklassen en bijspijkerlessen om de kennis van het Nederlands te verhogen; het betrekken van nieuwkomers bij het lokale verenigingsleven. De grootsteden Antwerpen en Gent worden blijvend ondersteund om het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid op hun grondgebied uit te voeren.

### Betere kennis en gebruik van het Nederlands

👉 Omdat we niet willen dat mensen levenslang afhankelijk blijven van hun familie of van een tolk, stimuleren we op zoveel mogelijk manieren het leren en het **gebruik van het Nederlands**. Zeker wanneer iemand overheidssteun krijgt of een beroep doet op diensten van de overheid (bijvoorbeeld sociale huisvesting).

👉 We stemmen het NT2-aanbod af op de noden van cursisten, onder meer door te voorzien in gecombineerde en flexibele leertrajecten, een aanbod tijdens vakanties, weekends en avonden. We zorgen voor een optimale geografische spreiding.

👉 Zwemmen leer je niet op het droge. We stimuleren geïntegreerde trajecten, waarbij iemand ook op de werk- of opleidingsvloer Nederlands leert. Wie instapt in een job of opleiding waarvoor een basisniveau Nederlands voldoende is, krijgt zo de kans om verder te groeien.

👉 In de trein, in de winkel, op straat, in een vereniging, ... : **Nederlands oefenen, kan overal**. We roepen alle Vlamingen op respect te tonen voor wie Nederlands leert door haar of hem de kans te geven om

te oefenen.

👉 Het leren van een nieuwe taal vergt tijd. Daar waar een taalkloof een optimale dienstverlening in de weg staat, zorgen we ervoor dat het sociaal tolken en vertalen een tijdelijke oplossing kan bieden.

### Een integratiepact om tot tastbare resultaten te komen

👉 Om van integratie een collectief succesverhaal te maken, moet iedereen meedoen, ook de werkgevers- en werknemersorganisaties, onderwijspartners en vertegenwoordigers van mensen met een migratieherkomst. Samen spreken we concrete doelstellingen af, die we verankeren in een ambitieus en omvattend **integratiepact**. De resultaten volgen we nauwgezet en periodiek op. Wat niet werkt, sturen we bij of schaffen we af.

### 2.2.3. Een geval apart: de Vlaamse Rand

'De splitsing van B-H-V heeft op het terrein niets veranderd', bekende een notoir CD&V-politicus uit Zaventem. We vroegen die splitsing met z'n allen om de taalgrens voor eens en altijd bevestigd te zien. Wie in Vlaanderen komt wonen, moet zich integreren. Maar met het stevig pakket extra privileges dat de Franstaligen in het Vlinderakkoord kregen toegekend, wordt nog meer de indruk gewekt dat de Vlaamse Rand *le très grand Bruxelles* is.

De 19 Vlaamse randgemeenten blijven verder internationaliseren. 27% van de bevolking heeft een vreemde herkomst. Daarbovenop komt de blijvende Franstalige inwijking.

Gevolgen: een peperdure woningmarkt, jongeren en gezinnen die niet langer



in eigen streek kunnen blijven wonen, een steeds minder Nederlandstalige en minder groene omgeving, plaatstekort en veel taalachterstand in het onderwijs, heel wat Nederlandsonkundige werklozen...

### 2.2.3.1. Visie

De Vlaamse Rand vervreemdt. Heel wat Vlamingen voelen zich steeds minder thuis in hun eigen straat, wijk, dorp. Het sociaal weefsel komt maïzena, bindmiddel, tekort.

Een beleid voor de Vlaams Rand moet daarom inzetten op twee pijlers. In de eerste plaats ervoor zorgen dat **nieuwkomers zich maximaal en desnoods verplicht integreren**. Zij moeten zich aanpassen aan hun nieuwe leefomgeving. Niet omgekeerd.

Daarnaast moeten we er ook voor zorgen dat de **lokale gemeenschap sterk genoeg blijft**, willen we mensen kunnen integreren en onderdompelen in onze cultuur. Onderdompelen kan je enkel als er genoeg water in het bad staat. Een tweede pijler moet dus jongeren en gezinnen maximaal de mogelijkheid bieden om in eigen streek te blijven wonen.

### 2.2.3.2. Verandering voor Vooruitgang

👉 We voeren opnieuw een **versterkt beleid voor de Vlaamse Rand** gericht op de huidige 19 gemeenten.

👉 Een gastvrij lokaal onthaalbeleid ten aanzien van anderstalige nieuwkomers moet gepaard gaan met een resoluut integratiebeleid.

👉 Na het negatief oordeel van het Grondwettelijk Hof over aspecten van het 'wonen in eigen streek'-decreet, vaardigen we nieuwe beleidsmaatregelen uit voor een **voorrangsregeling op de woonmarkt voor inwoners** met een band met de gemeente.

👉 De inkomensplafonds om in aanmerking te komen voor sociale woningen trekken we sterk op en het aanbod waarden we kwalitatief op, zodat ook jonge gezinnen van tweeverdieners in aanmerking komen voor een betaalbare woonst in hun eigen streek.

👉 De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) realiseren de extra verwerving van 925 ha toegankelijk groen.

👉 Het nieuwbakken Gordelfestival laten we uitgroeien tot een sportief gezinsevenement mét een boodschap: voor een Vlaamse en groene Rand. Daarbij worden ook culturele en toeristische aspecten meegenomen.

👉 De resultaten van de eerste taalbarometer zetten we om in beleidsconclusies met de vereiste middelen.

👉 **Onderwijs zet in de Rand** extra in op de integratie van anderstalige kinderen via taalbadjaren en op behoeftedekkende capaciteit met voorrang voor inwoners uit het Vlaams Gewest. Het huidige criterium 'afstand woonplaats tot de school' moet zich beperken tot de gewestgrens om te vermijden dat de klassen worden overspoeld vanuit Brussel en Wallonië.

👉 Een meerderheid van de werklozen in Halle-Vilvoorde heeft een andere thuistaal dan het Nederlands. Velen kennen onze taal niet afdoende om in aanmerking te komen voor een job, terwijl er in de regio tienduizenden vacatures open staan. Toch weigeren sommigen alsnog een (gratis) cursus Nederlands. In zulk geval moet de werkloosheidsvergoeding geschorst worden.

👉 Zoals bij de kinderopvang gaan we door met het opleggen van de kennis van het Nederlands voor de erkenning en ondersteuning van diensten door de Vlaamse overheid.

👉 Bedrijven ondersteunen we bij de uitrol van programma's in het kader van **Nederlands op de werkvloer**.

👉 De grote achterstand inzake welzijns- en gezondheidsaanbod pakken we aan via initiatieven zoals Zorginvest (naar analogie

van Vlabinvest).



We blijven de **strategische projecten in de zes faciliteitengemeenten** resoluut ondersteunen.



We realiseren de flankerende maatregelen die het Vlaams Strategisch Gebied Brussel (VSGB) begeleiden.

## 2.3. SAMEN WONEN EN VOORUITGAAN

De **ruimte in Vlaanderen is schaars en eindig**. De vraag naar ruimte (om te wonen, te werken, zich te verplaatsen, te ontspannen, ...) is groot en ze zal door de stijgende levensverwachting en de bevolkingsgroei alleen maar groter worden. Vooral in en rond de steden zal dat merkbaar zijn.

Vlaanderen heeft door de tijd heen heel wat regelgeving uitgevaardigd. Dat veroorzaakt extra administratieve lasten en geeft aanleiding tot juridische twisten en procedureslagen.

Minister Philippe Muyters heeft de afgelopen jaren heel wat pijnpunten aangepakt en werk gemaakt van vereenvoudiging. Er kwam, bijvoorbeeld, een vereenvoudiging van de regels voor vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voor kleine werken en de meldingsplicht werd ingevoerd. Dit zorgde voor een significante administratieve verlichting. De invoering van de omgevingsvergunning zal de vergunningsaanvragen verder stroomlijnen. Zo krijgen we een grotere zekerheid waardoor investeringen zullen worden aangewakkerd. Ondanks de vooruitgang, heeft Vlaanderen nog veel werk voor de boeg.

Vlaanderen staat bekend om zijn hoog aandeel van eigenaars: meer dan 70% van de bevolking bezit een eigen

woning. Om eigendomsverwerving te kunnen blijven garanderen, is een voldoende woonaanbod nodig. Ook de vraag naar innovatieve woontypologieën zal toenemen.

Het **sociaal woonbeleid kent grote uitdagingen**. Door de klemtoon op nieuwbouw te leggen, heeft de Vlaamse Regering nog niet voldoende aandacht besteed aan dringende renovatienoden in de sociale woningsector. Daarnaast blijven de wachtlijsten aangroeien en worden niet alle sociale woningen bezet door de mensen die deze het meest nodig hebben.

In het mobiliteitsverhaal botsen we op een **verlammende stilstand**. Veilige weginfrastructuur, zowel voor voetgangers, fietsers als automobilisten, is niet overal beschikbaar en de wegverkeerswetgeving is hopeloos complex. Het aanbodmodel van De Lijn vertaalt zich niet consistent in een groter vervoersaandeel. Naar stiptheid, frequentie, doorstroming en comfort scoort De Lijn onvoldoende. Het aanpassen van lijnen, frequenties en tarieven in functie van nieuwe doelgroepen is een zeer stroef proces, afgeremd door een te stringent wettelijke kader (besluit basismobiliteit), afwezige tariefvrijheid (geen stijging behoudens index) en onvoldoende samenwerking met de wegbeheerders.

Met haar wafelijzerbeleid en 60/40-verdeelsleutel schuift de NMBS dan weer noodzakelijke investeringen in Vlaanderen, zoals de ontsluiting van de havens, achteruit. De aanpassing van treindiensten wordt niet tijdig gecommuniceerd naar de Vlaamse overheid, waardoor er bijzondere implicaties zijn voor De Lijn.

Onze Vlaamse havens zijn nog te veel concurrenten in plaats van partners, bv. inzake containertrafiek. Er is nog heel wat verbetering mogelijk

in de haveninfrastructuur en de achterlandverbindingen.

Ook voor de luchtvaartsector ontbreekt een correct beleid, wat de oneerlijke concurrentie tussen Waalse regionale luchthavens en de nationale luchthaven steeds meer in de hand werkt. De Waalse overheid geeft aanzienlijke financiële steun aan haar regionale luchthavens zodat deze dumpingtarieven kunnen hanteren. Door een gebrek aan een gestructureerd personeelsbeleid en een falend financieel management bevindt Belgocontrol zich in slechte papieren. Hierdoor heeft België na Spanje de hoogste eenheidsprijs voor luchtverkeercontrole in Europa.

### 2.3.1. Ruimtelijke ordening: Ruimte voor Vooruitgang

#### 2.3.1.1. Visie

Vlaanderen is een dichtbevolkte regio. De druk op de ruimte is groot. Het inpassen van woongebieden, industriezones, havens en luchthavens, wegen en waterwegen, landbouw- en natuurgebieden vergt een hele evenwichtsoefening. We moeten daarbij weldoordachte strategische keuzes maken.

De maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan, maken duidelijk dat het ruimtelijk beleid een **nieuw strategisch kader voor de Ruimtelijke Ordening** nodig heeft. Voortbouwend op het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, formuleren we nieuwe doelstellingen voor de lange termijn. We geven zo aan in welke richting het ruimtelijk beleid zal evolueren.

**We moeten komen tot een slim ruimtegebruik.** Open ruimte kunnen we niet meer in hetzelfde tempo aansnijden. We zullen integendeel verder moeten investeren in meervoudig gebruik van de





beschikbare ruimte. Ook zullen we meer geoptimaliseerd en dichter moeten bouwen zonder de kwaliteit en het aanbod uit het oog te verliezen.

De N-VA stelt drie prioriteiten: een **kwalitatief woonaanbod, voldoende ruimte voor de ondernemingen, en het vrijwaren van de waardevolle open ruimte**. Met een verstandige verdichting en optimale invulling van de beschikbare woongebieden kan de bevolkingsgroei de komende jaren opgevangen worden. Daarbij maken we gebruik van de brede waaier aan woonvormen en blijven we inzetten op het omkeren van de stadsvlucht. Aandacht voor stedelijke kwaliteit, openbare ruimte en groen in de stad, voldoende aanbod van scholen en verzorgingsinstellingen is noodzakelijk.

Vlaanderen moet ook voldoende ruimte bieden voor starters, voor innovatie en creativiteit. Ruimte voor werken kunnen we verweven in de woonomgeving en zonderen we af waar nodig voor het leefmilieu of de veiligheid. Door verlaten of minder optimaal ingerichte terreinen te activeren en de bereikbaarheid ervan te verbeteren, blijft voldoende terrein beschikbaar voor verdere economische activiteiten. Bijkomende bedrijventerreinen passen we goed in de omgeving in en maken we vlot bereikbaar. Bedrijfstransporten laten we maximaal via waterwegen, spoorwegen en pijpleidingen verlopen; dit houdt het vrachtverkeer van onze drukke wegen.

We bewaren waardevolle open

ruimte door natuurontwikkeling en landschapsbeheer, en door bewust te kiezen voor een leefbaar platteland met voldoende ruimte voor landbouw.

De N-VA investeert in een aangename leefomgeving in steden en dorpen. De typische kleinschaligheid van Vlaanderen, de verzameling van kleine en middelgrote steden en gemeenten, herkenbaar en divers, beschouwt de N-VA als een troef. Het **meerpilig karakter van Vlaanderen spelen we verder uit**. In plaats van enkel de stedelijke gebieden als groeigebieden te bestempelen, wil de N-VA op zoek gaan naar kernen die goed bereikbaar zijn en kwalitatief verder kunnen groeien.

**Plannen moeten we effectief realiseren.** De N-VA is ervan overtuigd dat veel kan met minder regels, zonder dat hierbij aan kwaliteit of rechtszekerheid wordt ingeboet. Nieuwe regelgeving moet realistisch en overzichtelijk zijn. Uitgangspunten zijn: de aanvrager zo weinig mogelijk procedures te laten doorlopen, het ruimtelijk beleid op het meest geëigende niveau voeren waarbij het best maar twee bestuursniveaus bij komen kijken, en de democratische reflex (openbaar onderzoek, inspraakprocedures, ...) op de meest nuttige en efficiënte wijze garanderen. Alle overheidsdepartementen moeten zich bewust worden van de ruimtelijke impact van hun beleid.

### 2.3.1.2. Verandering voor Vooruitgang

## Eén loket voor vergunningen

✌ De bestaande vergunningen, zoals de socio-economische vergunning, de wegvergunning en de natuurvergunning, kantelen we in de **omgevingsvergunning** in. De burger of het bedrijf hoeft zich hierdoor slechts te wenden tot één loket en kan hierbij de verschillende betrokken overheden aanspreken.


✌ Om de efficiëntie van het ruimtelijk ordeningsbeleid te vergroten, bundelen we de bevoegdheden ruimtelijke ordening en leefmilieu bij één minister.


✌ De inspanningen voor digitalisering zetten we onverkort voort. Na de uitrol van de digitale bouwaanvraag moeten ook andere toelatingen en geografische informatie digitaal voorhanden zijn.

## Meervoudig ruimtegebruik met duidelijke prioriteiten

✌ Optimaliseren en dichter bouwen wil niet zeggen dat alles bebouwd en verhard moet worden. **Verstandige verdichting** kan op ruime loten in verkavelingen, waar vrijstaande villa's vaak te groot zijn en niet meer aangepast aan hedendaagse normen van isolatie en woonkwaliteit. Gekoppelde en gestapelde bebouwing wordt gestimuleerd, de tuinen en groene ruimtes blijven maximaal

behouden. We helpen daarbij ook gezinnen om hun woonomgeving te herdenken. Waar mogelijk trekken we dat principe door voor KMO's.

 We onderhouden een goede communicatie met de verschillende actoren voor de open ruimte zodat we meer en beter kunnen gaan voor verbreding van de activiteiten. Zo kunnen, met goed overleg, recreatie- en cultuuractiviteiten perfect op hetzelfde terrein plaatsvinden waar inspanningen worden gedaan voor natuurbehoud.

 Regiowerking rond ruimtelijk beleid ondersteunen we verder, zodat gemeenten elkaar kunnen versterken en lokale regelgeving op elkaar kunnen afstemmen.

## 2.3.2. Een (t)huis voor iedereen

### 2.3.2.1. Visie

**De N-VA blijft prioritair kiezen voor eigendomsverwerving.** Het bezit van een woning of appartement is de beste investering die jonge mensen kunnen doen. Het is een verzekering tegen armoede en een verzekering voor de toekomst. Woningen moeten daarom betaalbaar blijven.

Een **gezonde vastgoedmarkt omvat een stevige huurmarkt.**

Die moeten we versterken door de verhuurders beter te beschermen tegen huurachterstallen, wanbetaling of schade en door de minder kapitaalkrachtige gezinnen voldoende steun te bieden bij het vinden van een woonst. Het tijdelijk verkrijgen van een sociale huurwoning moet beter gereguleerd en gecontroleerd worden opdat het beperkte aanbod aan sociale woningen in de eerste plaats ten goede komt aan de meest behoeftige doelgroep. We blijven waar nodig extra investeren in bijkomende sociale

huurwoningen en bescheiden woningen voor starters.

**De kwaliteit van onze woningen moet verbeteren.** Daarom moet naast renovatie ook heropbouw sterker worden gestimuleerd. Ook voor sociale woningen heeft renovatie van het huidige patrimonium en heropbouw voorrang.

### 2.3.2.2. Verandering voor Vooruitgang

Naast de maatregelen voor bouw en vernieuwbouw die de bouwsector kunnen ondersteunen (zie *hoofdstuk 1.4.3*), vermelden we nog volgende veranderingsvoorstellen:


#### Eigendomsverwerving stimuleren


 We handhaven het principe van de **woonbonus zowel voor bestaande als voor nieuwe leningen**. Daarbij is eenieder vrij om te kiezen bij welke aank(o)open voor een enige eigendom hij een beroep wil doen op de woonbonus. Zo wordt het budget effectief aangewend om mensen bij te staan in eigendomsinvestering. Ook de meeneembaarheid van de registratierechten behouden we. De mogelijkheid tot het verderzetten van herfinanciering in het stelsel van bouwsparen bij wederopname van een lening daarentegen schrappen we.

 We handhaven het stelsel van **sociale leningen en de verzekering gewaarborgd wonen**. We herbekijken wel de voorwaarden en zorgen er voor dat sociale leningen enkel toegekend worden aan mensen die net dat extra duwtje nodig hebben om tot eigendomsverwerving te kunnen overgaan.

#### Een toegankelijke huurmarkt verzekeren

 **We pakken leegstand van gebouwen aan.** Sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren kunnen leegstaande panden opkopen en renoveren, en vervolgens ter beschikking stellen als sociale huurwoningen.

 Private ontwikkelaars geven we de mogelijkheid sociale huurwoningen op te nemen in hun projecten; de overheid komt tussenbeide in het opbrengstverlies.

 Met tijdelijke contracten stellen we **sociale huurwoningen** ter beschikking van mensen die voldoen aan de inschrijvings- en toelatingscriteria. Inkomensgrenzen toetsen we sneller af, de taalbereidheid- en inburgeringsvoorwaarden volgen we strikter op door de samenwerking met onthaalbureaus en Huizen van het Nederlands te verbeteren. Bijkomend voegen we in regel een werkbereidheidsvoorwaarde toe. We passen ook het kaderbesluit sociale huur grondig aan.

 In de huurprijsberekening van sociale huurwoningen houden we rekening met de energieprestatie, ouderdom en eventueel locatie van de woning. We laten de huurprijs gedeeltelijk mee evolueren met het inkomen. Wanneer een maximum wordt overschreden, kan de huurder voor dezelfde huurprijs op de private huurmarkt terecht.

 Huurachterstallen en wanbetaling pakken we sneller aan om zowel huurder als verhuurder te beschermen tegen respectievelijk uithuiszetting en inkomensverlies. De inspectie RWO ziet strenger toe op het opzettelijk aanbrengen van schade aan een huurwoning.



## De kwaliteit en diversiteit van woningen verbeteren

👉 We promoten en faciliteren **innovatieve woontypologieën** zoals starters-, kangoeroe-, lancelotwoningen, co-housing,...

👉 We stimuleren het herbestemmen van afgeschreven fabrieksgebouwen en kantoorgebouwen, bijvoorbeeld voor appartementen of zorginstellingen. Door de administraties wonen en onroerend erfgoed actief te laten samenwerken, kiezen we voor een draagvlakverbreding d.m.v. een actief herbestedingsbeleid.

### 2.3.3. Vlot en veilig bewegen

#### 2.3.3.1. Visie

Een gebrekkige mobiliteit is niet enkel bron van ergernis. Het is ook een rem op economische groei en maatschappelijke samenhang. Kerndoelstelling van het mobiliteitsbeleid is de **best mogelijke doorstroming voor alle verkeer** op basis van het multimodaliteitsprincipe. Capaciteit, doorstroming en veiligheid voor alle verkeersmodi zijn de sleutel tot meer leefbaarheid.

Het wegvervoer trekken we opnieuw vlot door in te zetten op optimalisatie van de infrastructuur. Maar ook door in de mate van het mogelijke het gebruik van de weg te beperken door de andere modi veiliger en aantrekkelijker te

maken. Voor het vrachtvervoer is dat zeker het spoor en water. Voor het personenvervoer is dat het openbaar vervoer, de taxi en de fiets.

**Openbaar vervoer kan in belangrijke mate bijdragen aan het ontwarren van de mobiliteitsknoop.** Hierbij is het van belang om op de juiste plaats in het juiste vervoersmiddel te investeren. De overheid schept daarbij de randvoorwaarden zodat andere spelers de exploitatie van het openbaar vervoer op zich kunnen nemen. Daarbij moet de opdrachtnemer een duidelijke opdracht krijgen, onder andere met betrekking tot de tarievenstructuur en de kwaliteit van de dienstverlening. Dat vertaalt zich in een efficiënte en veilige dienstverlening.

Goed openbaar vervoer hoeft niet gratis te zijn, het moet wel aantrekkelijk zijn. We vragen van alle reizigers een faire bijdrage, met behoud van een sociaal tarief voor wie het moeilijk heeft. Waar reguliere buslijnen te weinig efficiënt zijn, is een goede toegankelijkheid van vraagafhankelijke vervoerssystemen nodig. Daarvoor moeten vooral taxi's, als volwaardig onderdeel van het openbaar vervoer, ruimer beschikbaar worden op het platteland.

Het **goederenvervoer** moet optimaal verdeeld worden over weg, spoor en water. Waar vervoer over de weg de meest aangewezen oplossing is, moet dat vlot verlopen via duidelijke en veilige routes. Overslagpunten naar spoor of binnenvaart moeten vlot bereikbaar, goed verspreid en

goedkoop zijn.

Om de **Vlaamse zeehavens** sterker te positioneren in Europa is nauwere strategische samenwerking nodig, gekoppeld aan de verdere uitbouw van onze achterlandverbindingen.

Onze **luchthavens** moeten een gelijk speelveld krijgen ten opzichte van elkaar, zodat de competitiviteit onderling gegarandeerd blijft. Om de efficiëntie en de performantie te verhogen moeten de deelstaten zeggenschap en financiële verantwoordelijkheid krijgen in Belgocontrol.

**Verkeersveiligheid** is een absolute prioriteit voor de N-VA. Het is de bedoeling om te evolueren naar een verkeerssysteem dat zoveel als mogelijk slachtoffervrij is. Wij kiezen voor een vergroening van de fiscaliteit, ook wat betreft de verkeersbelasting, zonder dat deze tot een belastingverhoging leidt.

#### 2.3.3.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Ieder vervoermiddel heeft zijn plaats

👉 We versterken onze positie en rol als **logistieke draaischijf van Europa**. We verzekeren een robuust en duurzaam (openbaar) vervoersnetwerk. Dit begint met een verantwoorde investeringsplanning waarbij alle verkeersmodi elkaar aanvullen en versterken tot een samenhangend

en sterk netwerk.

✌️ Na veel te lange stilstand dulden we geen vertragingen meer voor de integrale uitvoering van het masterplan dat de **mobiliteit in en rond Antwerpen** opnieuw vlot moet trekken. Ook de mobiliteit rond **Brussel** moeten we dringend verbeteren.

✌️ We zetten de **vergroening van de verkeersfiscaliteit** verder. Afhankelijk van de resultaten van de proefprojecten die lopen willen we evolueren naar een systeem van slimme kilometerheffing voor personen- en vrachtvervoer. Het doel moet zijn om het weggebruik beter te sturen via een tarifiering volgens tijdstip, plaats en milieu-impact. Ook buitenlandse weggebruikers zullen op die manier bijdragen tot het onderhoud van onze wegeninfrastructuur. De invoering ervan mag niet tot een algemene belastingverhoging leiden.

✌️ Bedrijven krijgen in het kader van de **slimme kilometerheffing** een kilometerbudget volgens het aantal werknemers, zodat actieve spreiding van de mobiliteit profijt kan opleveren. We ondersteunen de bouw van volautomatische stadsdistributiecentra van waaruit milieuvriendelijke transporten op minder drukke uren de goederen verdelen.

✌️ In afwachting vergroenen we de jaarlijkse verkeersbelasting door ze te berekenen op basis van milieuparameters van de wagen. De Vlaming zal zelf zijn belastingen kunnen verlagen door te kiezen voor een milieuvriendelijke wagen. Net als bij de hervorming van de BIV zullen we er op toezien dat de totale opbrengst van de verkeersbelastingen niet verhoogt.

✌️ We laten ecocombi's – langere en zwaardere vrachtwagens – in het verkeer toe, op basis van de bevindingen van het proefproject en de ervaringen van onze buurlanden. Op Europees niveau nemen we initiatief om dit mogelijk te maken.

✌️ Zowel in de stad als op het platteland investeren we in **kwaliteitsvolle fietsinfrastructuur** en stimuleren we het (elektrisch) fietsgebruik. We investeren bijvoorbeeld in snelle en veilige fietsverbindingen tussen woon- en werkkernen, ook voor langere afstanden.

✌️ Er zijn nieuwe toegangspoorten nodig voor de havens van Gent en Zeebrugge. Voor SHIP in Zeebrugge gaan we op zoek naar een alternatieve locatie van getijdedok en -sluis, zodat de dure ondergrondse kruising voor wegverkeer en tram niet nodig is. We maken versneld werk van de bijkomende sluis in Terneuzen.

✌️ Belgocontrol herstructureren we op basis van een evenwichtig masterplan. De Gewesten en de federale overheid sluiten een nieuw samenwerkingsakkoord waarbij de regionale luchthavens ook financiële verantwoordelijkheid nemen voor de diensten die Belgocontrol hen biedt.

✌️ Als opstap naar de FABEC (Functional Airspace Block Europe Central, samen met Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en Zwitserland), organiseren we de luchtverkeersleiding op Benelux-niveau binnen de FAB Benelux. Dat levert een kostenbesparing op en zorgt voor een correcte vergoeding voor de geleverde diensten.

## Een aantrekkelijk en betaalbaar openbaar vervoer

✌️ Voor het beheer van De Lijn kiezen we voor een kostenefficiënte en geïntegreerde dienstverlening. We brengen de **kostendekkingsgraad op een internationaal vergelijkbaar niveau**.

✌️ Ter wille van de kostenefficiëntie in het spoorbeleid vertrouwen we de dienstverlening op de spoorlijnen toe aan private vervoersbedrijven via concessies die ook de universele dienstverlening mogelijk maken. De kwaliteit en de veiligheid op het spoor zijn dan weer de zaak van een onafhankelijke instantie, los van de NMBS, zijnde de Dienst Veiligheid en Interoperabiliteit der Spoorwegen.

✌️ We investeren in **voorstadsnetten** (GEN) op de spoorlijnen rond Brussel, Antwerpen en Gent. We optimaliseren de **spoorontsluiting van onze havens** en het spoornetwerk van en naar de **Vlaamse Ruit** (Antwerpen, Gent, Brussel, Leuven). Ook het internationale treinverkeer en de ontsluiting naar de Vlaamse Ruit, bijvoorbeeld vanuit Limburg en West-Vlaanderen, verbeteren we. We zorgen er ook voor dat Infrabel een eerlijke heffing vraagt voor het gebruik van de spoorinfrastructuur.

✌️ De deelstaten krijgen een beslissende stem in de investeringspolitiek van de NMBS.

✌️ Voor hoogwaardig openbaar vervoer voeren we tariefdifferentiatie in, volgens afstand of regio. We maken daarbij maximaal gebruik van het nieuwe betaalsysteem (MOBIB/RETIBO).



👉 We rusten overstappunten, volgens grootte, uit met faciliteiten om van eventuele wachttijd geen verloren tijd te maken.

### Een transparant en verantwoordelijk verkeersbeleid

👉 We voeren het **rijbewijs met punten** in als sturingsinstrument voor een veiliger verkeer.

👉 De lokale besturen stellen we in staat een weloverwogen tragewegenbeleid te voeren. Vanuit een positieve benadering van trage wegen zijn een duidelijk statuut en bescherming van de trage wegen hierbij essentieel.

👉 We creëren een opeisingsrecht van ambtenaren in vitale posities voor het functioneren van het verkeerssysteem (verkeersleiders, loodsen, brug- en sluiswachters) met inachtneming van het Europees Sociaal Handvest.

👉 De verschillende beheerders van de binnenwateren voegen we samen in één entiteit om de efficiëntie van de investeringen in waterinfrastructuur te verhogen.

👉 We ondersteunen een doorgedreven uniformisering op Europees niveau van de spoornetten, homologatie van spoorvoertuigen en de tolheffing.

👉 We creëren een kader waarin de **luchthaven van Zaventem** kan functioneren met een gelijke

verdeling van de lasten maar met respect voor de omgeving. Er wordt een einde gesteld aan het pestbeleid van de Brusselse overheid. Het leefbaarheidsbeleid rond de luchthaven van Zaventem bouwen we uit, om een groter draagvlak voor de luchthaven te creëren. Het omvat ook de optimalisatie van de vertrek- en aanvliegeroutes en het uitvoeren van een maatschappelijke kosten-batenanalyse van de nachtvluchten.

### 2.4. DUURZAME LEEFOMGEVING

De druk op onze leefomgeving neemt voortdurend toe door demografische en economische groei. We mogen niet toelaten dat de volgende generaties hiervan de dupe worden. Om onze kinderen en kleinkinderen dezelfde kansen en levenskwaliteit te geven moeten we inspanningen leveren om een **realistische, betaalbare en duurzame energiemix te realiseren en de gevolgen van vervuiling en overconsumptie voor ons leefmilieu te beperken**. Vooral voor ons klimaat moeten we de inspanningen die we vandaag leveren, versterken op globale schaal.

Door een gebrek aan langetermijnvisie op energie blijven de nodige investeringen in elektriciteitsproductie uit. We stellen echter vast dat de energievraag alleen maar toeneemt door de groeiende digitalisering en mechanisering. Samen met de hoge overheidsheffingen en taksen leidt

dat *standstill*-beleid ertoe dat de energiefactuur de pan uitrijst. Dat weegt op het budget van onze gezinnen en zadelt onze bedrijven op met een ernstig concurrentienadeel tegenover buitenlandse ondernemingen.

De zesde staatshervorming geeft Vlaanderen er met de distributienettarieven alweer slechts een stukje van de puzzel bij. Het eerste wat de volgende Vlaamse Regering zal moeten doen, is een visie op klimaat en energie uitbouwen die effectief en kostenefficiënt is.

De **kernuitstap** is een voorbeeld van federaal non-beleid dat geen rekening houdt met de impact op bevoorradingzekerheid en het klimaat. Zonder enig alternatief gaat de komende jaren 54% van onze elektriciteitsproductie dicht. Dit is ook voor het milieu een slechte zaak, want door het huidige, beperkte potentieel aan hernieuwbare energie, zullen we in eerste instantie niet anders kunnen dan meer fossiele brandstof te gebruiken, met de ongewenste extra CO<sub>2</sub>-uitstoot tot gevolg.

Ons **leefmilieu** wordt ook op korte termijn aangetast. De bodem wordt aangetast door erosie, afname van organisch materiaal en verontreiniging. Luchtvervuiling door fijn stof en ozon verhoogt de kans op gezondheidsklachten. Geluidshinder leidt nog al te veel tot problemen. Voor onze biodiversiteit is het vijf voor twaalf. Zowel planten- als diersoorten sterven in een snel tempo uit.

De laatste jaren steeg het aantal klachten over inbreuken op het **dierenwelzijn**. Door het beperkt aantal inspecteurs en de gebrekkige organisatie van de bevoegde diensten is er onvoldoende controle. Met de zesde staatshervorming is dierenwelzijn een Vlaamse bevoegdheid en kan Vlaanderen eindelijk paal en perk stellen aan inbreuken.

## 2.4.1. Een realistische en duurzame kijk op energie

### 2.4.1.1. Visie

Drie basisprincipes kleuren het **energiebeleid dat de N-VA wil voeren: betaalbaarheid, bevoorradingszekerheid en duurzaamheid**.

De energierekening moet betaalbaar zijn, zowel voor gezinnen als voor bedrijven. De N-VA geeft voorrang aan het verstandig gebruik van energie. Niet alleen verlaagt een efficiëntere omgang met energie onze factuur, zo kunnen we ook iets langer onze energiebevoorrading verzekeren. Tenslotte is de goedkoopste en groenste kWh deze die men niet hoeft te produceren.

Door te kiezen voor een **realistische energiemix** wil de N-VA er garant voor staan dat het licht niet zal uitgaan. De weg naar een duurzame en milieuvriendelijke energiemix is haalbaar indien we die correct inplannen. Hernieuwbare energie speelt daar zeker een belangrijke rol in, maar volgens de huidige plannen zal onze energiemix in 2020 nog steeds voor 87% uit niet-hernieuwbare bronnen bestaan. Afstappen van kernenergie zonder volwaardig duurzaam alternatief is daarom een stap achteruit. De N-VA is voorstander van de kernuitstap, zo snel mogelijk en tegen uiterlijk 2065, zodat we niet alleen op fossiele brandstoffen moeten rekenen als alternatief.

## 2.4.1.2. Verandering voor Vooruitgang

### Een betaalbare energiefactuur

✌️ Naar analogie van de loonnorm voeren we een **afdwingbare energienorm** in. We vergelijken onze energieprijzen met die in de buurlanden; indien nodig moet de overheid ingrijpen met structurele maatregelen.

✌️ We maken de energiefactuur transparant. Alle kosten die niet strikt te maken hebben met het netbeheer, zoals de zogenaamde openbare dienstverplichtingen, komen in een rubriek 'maatschappelijke energiebijdrage', met aparte onderdelen voor de gewestelijke en federale heffingen en taksen.

✌️ Elke nieuwe openbare dienstverplichting moet worden gecompenseerd door een bestaande verplichting bij te sturen of af te schaffen.

✌️ We verzetten ons tegen de oprichting van een aankoopcentrale die de energie uit traditionele centrales doorverkoopt aan leveranciers, want dat zou het zoveelste lapmiddel zijn en in strijd zijn met het vrijemarktprincipe.

✌️ We nemen maatregelen om onder meer de **energie-intensieve industrie competitief te houden**, bv. door de indirecte emissiekosten naar het Duitse voorbeeld structureel te compenseren.

✌️ De nucleaire rente berekenen we op een objectieve en permanente manier, en we maken haar afhankelijk van de beursprijzen voor elektriciteit. We verdelen deze middelen tussen de Gewesten op basis van het energieverbruik. De

middelen zouden bijvoorbeeld besteed kunnen worden aan innovatie en onderzoek.

✌️ We voeren een degressieve steunmaatregel in voor windenergie op zee, die gekoppeld is aan de technologische ontwikkeling en de elektriciteitsprijs.

### Energie-efficiëntie, de eerste stap voorwaarts

✌️ We investeren in een **ambitieuze energie-efficiëntiepact** met de industrie en de KMO's door een verhoogde ondersteuning voor onder meer investeringen in warmtenetten en restwarmterecuperatie.

✌️ Tegen 2030 verminderen we het energieverbruik in gebouwen met zo'n 25%. De overheid neemt ook hier haar verantwoordelijkheid door het goede voorbeeld te geven. We werken ook één coherent ondersteuningsstelsel voor energiebesparende maatregelen uit.

✌️ Met een grondige evaluatie van alle openbare dienstverplichtingen maken we het **sociaal energiebeleid** daadkrachtiger en doeltreffender. Mensen in energiearmoede zijn meer gebaat met een structurele verlaging van hun energiefactuur door energiebesparende investeringen zoals dakisolatie, hoogrendementsglas of een hoogrendementsketel dan met 100 kWh gratis stroom die door energievreters en slechte isolatie snel opgebruikt is.

✌️ De drie energiefondsen ter ondersteuning van verschillende doelgroepen (Energiefonds, Sociaal Verwarmingsfonds en Fonds ter reductie van de



globale energiekost) fuseren we in één fonds. De beschikbare middelen zetten we vooral in om energiebesparende maatregelen te financieren zodat de energiefactuur structureel vermindert.

### Een realistische energiemix

- ✋ We gaan voor een meer **duurzame energiemix** met minder impact op het leefmilieu. Er is onvoldoende potentieel in Vlaanderen voor investeringen in het ontginnen van schaliegas. We zetten wel volop in op wetenschappelijk onderzoek in nieuwe en schone technologie.
- ✋ Wij zijn voor de **kernuitstap** maar tegen de kernuitstap zoals ze nu voor ligt. Het huidige scenario kunnen we ons momenteel eenvoudigweg niet veroorloven. De keuze voor een realistisch en breed gedragen energieverhaal tekent een scenario uit voor de kernuitstap zo snel mogelijk en tegen uiterlijk 2065. Zo garanderen we de bevoorradingszekerheid, de nucleaire veiligheid en betaalbare prijzen, en houden we rekening met de klimaatuitdagingen.
- ✋ De levensduur van de drie oudste kerncentrales verlengen we daarom eenmalig tot 2025. Als overgang naar de kernuitstap moeten tegen 2015 de plannen klaarliggen voor de bouw van

een nieuwe kerncentrale volgens de best beschikbare en meest veilige technieken, zoals thorium. Deze nieuwe overgangscentrale zal aanzienlijk veiliger zijn dan de bestaande en genereert minder afval.

- ✋ De verlenging van de levensduur van de oudste centrales en de bouw van een nieuwe overgangscentrale bieden voldoende ademruimte om onze hernieuwbare energiemarkt verder uit te bouwen; daarbij investeren we ook in back up-capaciteit in de vorm van gascentrales.
- ✋ Het Studiecentrum voor Kernenergie krijgt de opdracht zich toe te leggen op onderzoek naar nieuwe technologieën o.a. voor de behandeling van radioactief afval.
- ✋ De middelen voor **hernieuwbare energie** sturen we meer in de richting van groene warmte en het gebruik van restwarmte. We oriënteren onderzoek en ontwikkeling meer op competitieve groene technologieën zoals geothermie, restwarmte en energieopslag.
- ✋ We bouwen verder aan een volledig vrijgemaakte energiemarkt met een stabiel investeringsklimaat. De ingewikkelde, weinig transparante en onvoorspelbare certificatenmarkt schaffen we af en vervangen we door een

zeker pakket aan steun voor veelbelovende groene energie. Groenestroomcertificaten laten we rechtstreeks aankopen via het Vlaams Energiefonds.

- ✋ Voor de uitbouw van hernieuwbare energie zetten we meer in op samenwerking binnen Europa. Concreet werken we samen met onze buurlanden voor de verdere ontplooiing van energieproductie op zee.
- ✋ We geven de netinfrastructuur voor doorvoer en toevoer van energie een grondige opknappbeurt. Waar nodig wordt de capaciteit verhoogd. We koppelen ons elektriciteitsnet rechtstreeks aan het Duitse en het Britse net.
- ✋ We voeren het stopcontact op zee uit ten einde de bekabeling van de verschillende windmolenparken te bundelen en de stroom aan land te brengen.
- ✋ We ijveren voor een duidelijke **Europese visie op het energiebeleid** rekening houdende met de geopolitieke consequenties. De strategische keuzes van Rusland, het Midden-Oosten of de Verenigde Staten hebben tenslotte ook een impact op de Europese context.

## 2.4.2. Respect voor het klimaat en onze leefomgeving

### 2.4.2.1. Visie

Als mens en als gemeenschap dragen wij verantwoordelijkheid voor de aarde waarop wij wonen en het milieu waarin wij leven. Ook onze kinderen en kleinkinderen moeten op een gezonde bodem kunnen wonen, schone lucht kunnen ademen en zuiver water kunnen drinken.

Omdat **voorkomen beter is dan genezen**, streven we in de eerste plaats naar de ontwikkeling van technologieën die de uitstoot van broeikasgassen helpen verminderen. De technologieën ontwikkelen we prioritair intern in Vlaanderen. Het preventieprincipe trekken we door naar het afvalbeleid. De N-VA ziet in de materialenkringloop veel kansen voor onze Vlaamse bedrijven. Niet alleen belast inzamelen en recycleren het milieu minder dan het ontginnen van nieuwe grondstoffen, het vermindert ook onze afhankelijkheid van het buitenland.

Het **'vervuiler betaalt'**-beginsel kan hier mee sturing aan geven. Zo kunnen groene fiscaliteit en betere productnormering de luchtvervuiling verder inperken. Daarnaast wil de N-VA meer inzetten op adaptatie aan klimaatverandering (bv. versterkte kustverdediging, betere waterinfiltratie).

Instandhoudingsdoelstellingen zijn belangrijke instrumenten om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Tegelijk dient ingezet te worden op een efficiënte bestrijding van invasieve exoten die ecologische en economische schade aanrichten.

#### 2.4.2.2. Verandering voor Vooruitgang

##### Grotere klimaatinspanningen

- 👉 We onderschrijven de verhoging van de Europese **CO<sub>2</sub>-reductiedoelstelling** van 20% naar 30% in het kader van een internationaal akkoord waarbij

alle landen verantwoordelijkheid dragen. We blijven inzetten op een ambitieuze en bindende doelstelling voor energie-efficiëntie.

- 👉 Aangezien de Gewesten verantwoordelijk zijn voor de klimaatdoelstellingen, laten we de opbrengst uit het emissiehandelssysteem integraal naar de Gewesten terugvloeiën.

- 👉 We streven naar een hervorming van het Europese klimaat- en energiebeleid dat mikt op technologische ontwikkeling en een grotere bijdrage van de industrie in het Europese bbp via duurzame groei.

##### Vervuilde bodem saneren

- 👉 Het huidige tempo van bodemsaneringen houden we in elk geval aan. De (schaarse) middelen gaan in de eerste plaats naar gronden met een potentieel tot herontwikkeling en met de meeste impact op de omwonenden. Het toepassingsgebied van het brownfieldconvenant breiden we verder uit.

- 👉 Om duur grondverzet te vermijden, saneren we bij voorkeur door middel van planten en bacteriën.

##### Betere lucht, minder lawaai

- 👉 We investeren meer in **groenzones** als vangers van fijn stof. Meer nog dan voorheen stimuleren we de aanleg van groendaken bij nieuwbouw en verbouwingen.

- 👉 We voeren een effectief beleid rond geluid waarbij we **geluidsnormen afstemmen op de omgeving**. Zo kan men niet verwachten dat

een landbouwbedrijf volledig geluidsstill opereert. We investeren ook meer in geluiddempende infrastructuur (bv. aangepast wegdek, geluidsschermen,...) en stillere transportmiddelen.

- 👉 Met een groene belastinghervorming kunnen we de fiscale lasten verschuiven van arbeid naar vervuiling en milieu-impact. Vooral Duitsland en Denemarken geven hiervoor het goede voorbeeld.

##### Een efficiënter waterbeleid

- 👉 We versnellen de **vergunningprocedure** voor dringende waterwerken, zonder afbreuk te doen aan de inspraak.

- 👉 Het beheer van de onbevaarbare waterlopen binnen één hydrografisch bekken voegen we zoveel mogelijk samen. Waar dat mogelijk is, doen we dat ook voor de bevaarbare waterlopen.

- 👉 We voeren een compensatieverplichting in voor nieuwe verhardingen in de vorm van natuurlijke infiltratiezones en groenaanleg om bijkomende verharding te vermijden. We maken maximaal hergebruik van verlaten panden en sites. Door het inrichten van groengebieden en groendaken, en met andere kleine landschapselementen, vermijden we verharding en temperen we het hitte-eilandeffect.

- 👉 Vlaanderen moet werk maken van de verdere uitbouw en de verbetering van het **riolennet en waterzuivering**. Gescheiden afvoer en afkoppeling van hemelwater ontlasten het milieu. Het principe van 'vasthouden – bergen – vertraagd afvoeren' voor regenwater dient als richtsnoer.





✌️ Extra maatregelen zijn nodig om de instroom van bijvoorbeeld nitraten, fosfaten en andere belastende nutriënten in onze waterlopen te verminderen. In nauw overleg met de landbouwsector dringen we de negatieve impact van onze bemesting verder terug.

✌️ De **kustverdediging** wordt toekomstgericht aangepakt, met aandacht voor de natuurlijke werking van het water en de natuurwanden eromheen (masterplan kustverdediging; het project Vlaamse baaien biedt ter zake mogelijk de beste oplossing en wordt daarom grondig bestudeerd).

### Ook afval is een grondstof

✌️ We trekken het percentage ingezamelde en gerecycleerde plastic op en investeren in nieuwe **kostenefficiënte recyclage- en inzamelingstechnieken** om de restfracties afval nog meer te kunnen uitzuiveren. De afvalverbrandingscapaciteit bouwen we geleidelijk af, de kruissubsidiëring van afvalverbranding via groenstroomcertificaten zetten we stop.

✌️ Met gerichte controles bestrijden we de illegale uitvoer van afvalstoffen.

✌️ We stellen een actieprogramma op voor het versneld en betaalbaar weghalen van asbest.

✌️ Bij overheidsaanbestedingen hechten we veel belang aan het gebruik van duurzame, bij voorkeur, gerecycleerde materialen.

✌️ We richten onderzoek en innovatie op duurzaam materiaalbeheer en ecodesign.

✌️ Met gerichte actieplannen pakken we voedselverspilling aan.

### Natuur en biodiversiteit als hoeksteen van een gezonde samenleving

✌️ We voeren de Europese en internationale afspraken inzake biodiversiteit onverkort uit en zorgen voor een aanzienlijke verbetering van de instandhouding van onze speciale beschermingszones tegen 2020.

✌️ We geven voorrang aan **haalbare, effectieve natuurmaatregelen** die win-winsituaties opleveren voor verschillende sectoren (wonen, natuur, toerisme, industrie, landbouw, erfgoed,...).

✌️ Biodiversiteit sluiten we niet op binnen afgebakende natuurzones, maar ook daarbuiten voeren we acties uit, zoals in woon- en landbouwgebied.

✌️ De overheid blijft investeren

in natuur. Eigenaars van natuur- en bosgronden worden aangemoedigd en ondersteund om die maximaal te behouden, uit te breiden en open te stellen. Waar dit niet mogelijk is kopen we waardevolle bos- en natuurgebieden aan. We maken meer werk van natuurlijke overstromingsgebieden en van natuur en water in en rond de steden. Het Boscompensatiefonds geven we meer slagkracht.

✌️ We nemen initiatief om de historische kustpoldergraslanden beter te beschermen. We realiseren de effectieve bescherming en handhaving van 8.000 – 10.000 ha poldergrasland met sloten of microreliëf.

✌️ Jachtvoorwaarden handhaven we strikt en met een gerichte aanpak bestrijden we het illegaal uitzetten van jachtwild. In het kader van het wildbeheer kan het niet de bedoeling zijn om inheemse diersoorten volledig uit te roeien.

✌️ Er komen gerichte controles op inbreuken van dierenwelzijn. Om het nodeloos lijden van dieren zoveel als mogelijk te vermijden, verbieden we onverdoofd slachten en castreren.

### 2.5. SAMEN BELEVEN

In een (h)echte samenleving is er tijd en ruimte voor samen-*beleving*. Tijd en ruimte dus om met anderen onder

meer cultuur en sport te beleven. Dat komt het persoonlijk welbevinden ten goede én versterkt de samenhang. Vlaanderen kan bogen op een rijke cultuur, een intensief sportleven, een bloeiend toerisme. Ook hier is het de opdracht van de overheid vrije initiatieven doordacht te ondersteunen.

In het **cultuurbeleid** ontbreekt een duidelijke toekomstvisie. Velen vinden dat de overheid de subsidies nog steeds uitdeelt zonder een kwalitatieve meerwaarde voor de gemeenschap te garanderen. Daarbij worden ook de internationale ambities genegeerd.

Naast de verdere uitwerking, implementatie en/of evaluatie van opgestarte initiatieven (onder meer het nieuwe Kunstendecreet, het VIAA, het cultureel samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap en de interne staatsvorming met nieuwe bestuurlijke taakstellingen) zal vooral de precaire budgettaire context een belangrijke beleidsbepalende factor van de komende regeerperiode zijn. Cruciaal is de vraag hoe we omgaan met de eigen culturele identiteit, creatie en nalatenschap in een steeds meer mondiaal wordend cultuurlandschap. Hierbij heeft, zeker in de kunsten, de technologische evolutie en in het bijzonder de digitalisering, een grote impact. Nog nooit is wereldwijde verspreiding, ontdekking, uitwisseling, samenwerking en beïnvloeding zo eenvoudig geweest.

Hoewel cultuur en wetenschappelijk onderzoek gemeenschapsbevoegdheden zijn, zijn verschillende culturele en wetenschappelijke instellingen nog federaal. De drie federale cultuurhuizen (Bozar, de Munt en Nationaal Orkest) werken intussen beter dankzij hun autonome beheersstructuur. Bij de federale musea gaan de collecties geleidelijk verloren door een gebrek aan visie en aansturing (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten,

de Koninklijke Musea voor Kust en Geschiedenis, Museum voor Natuurwetenschappen en het Koninklijk Museum voor Midden Afrika). Ze staan te verkommeren op hoge zolders en in vochtige kelders, en worden zelden of nooit tentoongesteld. De federale overheid heeft ze zelfs nog steeds niet volledig geïnventariseerd.

De **media** kennen hun eigen specifieke uitdagingen. Grote buitenlandse spelers als Netflix, Fox, RTL, Apple en Google zetten de Vlaamse tv-productie onder druk. Buitenlandse programma's zijn goedkoper en kunnen dus makkelijker winst opleveren voor de omroepen. De mediasector probeerde de laatste jaren om met enkele concentratiebewegingen een antwoord te bieden op deze internationalisering en toenemende concurrentie. Het was een reddingsboei voor sommige mediaproducten, maar het kan uitmonden in een verschraving van het aanbod.

De **sportsector** zal zich verder moeten professionaliseren om in Vlaanderen de sportmentaliteit nog meer aan te wakkeren. Vandaag blijft er op verschillende domeinen een tekort bestaan aan financieel slagkrachtige organisaties. Onze expertise rond antidopingbeleid moeten we uitspelen als visitekaartje in het buitenland.

Cultuur en sport zijn twee domeinen waarin vooral verenigingen en vrijwilligers actief zijn. Voor Vlaanderen en voor onze samenhang zijn deze en de vele andere verenigingen een ongekende rijkdom. Zonder de inzet van duizenden vrijwilligers zouden zij er niet zijn. Iets meer dan een vijfde van de volwassen Vlamingen doet vrijwilligerswerk, in het brede verenigingsleven maar ook in de hulpverlening (ziekenbezoek, Vlaamse en Rode Kruis, brandweer...). De inzet van die vele duizenden vrijwilligers wordt onvoldoende ondersteund.

**Er is geen gecoördineerde**

**beleidsvisie voor het vrijwilligerswerk** die doorsijpelt in elk beleidsdomein. De bescherming van vrijwilligers is fragmentarisch geregeld, met diverse ongelijkheden tot gevolg. De administratieve rompslomp en regeltjes belemmeren verenigingen. De toenemende bureaucratisering zet een rem op het vrijwilligerswerk. De bescherming van de vrijwilligers is te fragmentarisch geregeld. Besparingen leggen een toenemende druk op.

## 2.5.1. Cultuur en media die individu en gemeenschap verrijken

### 2.5.1.1. Visie

Cultuur draagt bij aan de **individuele verrijking** doordat ze ons confronteert met ongebruikelijke of ongekende belevingen, emoties, invalshoeken, waarnemingen, visies, klanken, beelden, opvattingen, ... en ons op die manier intellectueel uitdaagt.

Cultuur draagt ook bij aan gemeenschapsvorming en samenhang doordat ze mensen actief en passief samenbrengt en hen door gemeenschappelijke ervaringen, engagementen en passies verbindt. De 6,5 miljoen Vlamingen delen dezelfde taal en cultuur, beide basisbouwstenen van de Vlaamse samenleving. Door ons cultureel patrimonium te bewaren en te ontsluiten, kunnen de toekomstige generaties **inzicht krijgen in onze culturele erfenis en de weg die we als gemeenschap hebben afgelegd**. Het helpt ons om onze plaats in Europa en de wereld kritisch te begrijpen.

De N-VA wil doelbewust investeren in creatie en aanbod die **cultureel en maatschappelijk relevant** zijn en die zonder inzet van belastinggeld niet gerealiseerd zouden worden of niet toegankelijk zouden zijn voor het brede publiek. Het cultuurbeleid werkt aanvullend of corrigerend op het private marktaanbod, op basis van



vooraf bepaalde beleidsprioriteiten en kwaliteitscriteria. Dit is niet vrijblijvend, noch populistisch.

Voor de N-VA is de **kwalitatieve meerwaarde** doorslaggevend. Artistiek actief zijn of een zogezegd historische achterstand volstaan dus niet om onvoorwaardelijk recht te krijgen op (bijkomende) overheidssteun. Evenmin mag de smaak van de massa allesbepalend zijn bij subsidiebeslissingen. Bij het maken van keuzes moet de politiek zich laten adviseren door deskundigen met aantoonbare expertise, al hoeven dat niet per definitie enkel professionelen te zijn. De procedure moet een gewogen oordeel waarborgen en elke zweem van 'ons kent ons' uitsluiten.

De N-VA wil een **duurzaam, veldgericht, transparant en gemotiveerd cultuurbeleid**. De overheid investeert prioritair in de mensen op het terrein en slechts in ondersteunende of overkoepelende structuren wanneer die een belangrijke en aantoonbare toegevoegde waarde voor dat veld creëren. Het beleid maakt geen geheim van zijn keuzes en durft ze openlijk te verdedigen.

In kunstensectoren met een belangrijke marktwerking, zoals musical of kunsthandel, moet de overheid vermijden concurrentieverstorend op te treden. Generieke bedrijfsondersteunende maatregelen zijn voor de N-VA enkel aanvaardbaar wanneer ze de ingezette overheidsmiddelen maximaal

recupereren.

De overheid spoort de cultuursector aan om in alle facetten **economisch te werken**. Het verwerven van eigen inkomsten heeft evenwel grenzen, zeker in economisch moeilijke tijden, en heel wat culturele initiatieven kunnen niet zelfbedruipend zijn. Daarom wil de N-VA de cultuursector niet dwingen zuiver commercieel te werken omdat dit onmiskenbaar zou leiden tot kwalitatieve verschraling van het aanbod.

Daarbij blijft ook het **maximaliseren van het publieksbereik**, met bijzondere aandacht voor moeilijk mobiliseerbare bevolkingsgroepen, een belangrijke doelstelling. De N-VA vindt het evident dat de overheid aan de toekenning van financiële steun de eis koppelt dat het gesubsidieerde culturele initiatief niet alleen potentieel open staat voor het brede publiek, maar dat er ook daadwerkelijk inspanningen geleverd worden om zoveel mogelijk mensen te bereiken en te betrekken. En op de moeite die men al dan niet gedaan heeft, mag men afgerekend worden. Uiteraard hoeft niet elk initiatief een publiekssucces te zijn en moet het mogelijk blijven artistieke risico's te nemen. De verwachtingen inzake participatie hangen logischerwijze af van de eigenheid van een initiatief en het bereik van de initiatiefnemer. Zo heeft een grote gesubsidieerde instelling naar verhouding een belangrijker verantwoordelijkheid inzake participatie dan een kleinere.

Het is niet de bedoeling dat elke bevolkingsgroep evenredig deelneemt aan elk cultureel evenement – het is onrealistisch te verwachten dat het bereikte publiek sowieso de perfecte weerspiegeling is van de samenleving – maar die evenredigheid moet potentieel wel kunnen. Daarom moet een gesubsidieerde initiatiefnemer drempels, zeker financiële drempels, vermijden of wegwerken, waar nodig met hulp van de overheid. We stellen echter vast dat inhoudelijke motieven minstens even belangrijk zijn om niet te participeren. Daarbij spelen cultuureducatie en toeleiding evident een cruciale rol, maar ook de wijze waarop men het publiek benadert. De N-VA verwacht dat men op een toegankelijke en innovatieve manier nieuwe generaties cultuurgebruikers probeert te overtuigen zonder de oudere uit het oog te verliezen.

Specifiek in het kunstenbeleid vertaalt dezelfde bekommernis zich voor de N-VA in een evenwichtige aandacht en voor herleving van traditie en voor hedendaagse kunst en voor het experimentele.

Het Vlaamse cultuur- en kunstenbeleid is essentieel **internationaal gericht**. Vlaanderen sluit zich niet op, maar stimuleert juist internationale ambitie en positioneert zich bewust in een internationaal perspectief en met internationale maatstaven. Voor de N-VA is deze openheid verbonden aan aandacht voor eigen taal, erfgoed en cultuur als fundament, in het bijzonder voor de brede Nederlandstalige taal- en

letterengemeenschap.

Het **N-VA-cultuurbeleid** maakt ruimte voor culturele speerpunten: talentontwikkeling, cultuureducatie, cultureel ondernemerschap, nieuwe financieringsvormen, en de positionering van Vlaams toptalent in het buitenland

In het **medialandschap** vertaalt deze visie zich in een Vlaamse openbare omroep die een sterke garantie biedt op eigen creatieve programma's en de private omroepen stimuleert om te investeren in Vlaamse producties. De openbare omroep moet haar brede opdracht behouden. Ze moet tegelijk het pluralisme in haar programma's respecteren.

De N-VA hecht daarnaast ook veel belang aan een veelkleurig privaat medialandschap dat voldoende kansen krijgt. De Vlaamse mediasector moet kunnen werken in een open, duidelijk en stabiel decretaal kader. Dit om de huidige diversiteit in het Vlaams medialandschap te bewaren en om de Vlaamse private mediabedrijven de kans te geven om verder te investeren, nieuwe producten te ontwikkelen en hun positie zo te verstevigen.

### 2.5.1.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Meerwaarde voor de hele gemeenschap

👉 Bij de taakstelling en beoordeling van de ondersteunende structuren (koepels, federaties, steunpunten) leggen we sterker de nadruk op de missie, de meerwaarde en het gewenste effect op het terrein en de finaal gerealiseerde meerwaarde. Daarbij wordt de doelgroep sterker betrokken en naar waarde geschat.

👉 Voor de verenigingen, bewegingen en open vormingsinstellingen

van het sociaal-cultureel volwassenenwerk implementeren we, na overleg, een nieuwe regeling die de meerjarig gefinancierde organisaties in staat moet stellen meer flexibel te werken, die hun opdracht voor vorming, opleiding en leernetwerken expliciteert en die bijzondere aandacht geeft aan organisaties die emanciperend werken met kansengroepen en zo een brugfunctie kunnen vervullen. We stellen de vereiste van 'voldoende draagvlak en relevantie op Vlaams niveau' scherper. 'Managementaanpak' en 'beheersing van de overheadkosten' worden eveneens toetsingscriteria.

👉 **Ondernemerschap in de culturele sector** veronderstelt dat instellingen zich richten op professionele, inhoudelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, vanuit een eigen visie en strategie. Dat betekent dat culturele organisaties zich ook bewust zijn van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid, hun omgeving en hoe zij zich tot de gemeenschap verhouden.

👉 We beklemtonen het belang van het deeltijds kunstonderwijs als creatieve broedplaats en investeren in meer samenwerking tussen professionele kunsten, amateurkunsten en het deeltijds kunstonderwijs. We doen dat met het oog op het stimuleren van participatie en wederzijdse creatieve inspiratie.

👉 We nemen duurzame initiatieven voor leesbevordering, onder meer in het participatie- en armoedebeleid en het lokaal cultuurbeleid.

👉 Vlaanderen is een cultureel rijke en diverse gemeenschap. Er

zijn Vlamingen van het meest uiteenlopende pluimage. Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan **sociale binding** door het vormgeven aan de culturele identiteit van bevolkingsgroepen en het stimuleren van participatie. Er moet dan ook meer aandacht zijn voor de cultuurbeleving van specifieke groepen. Samenwerking tussen commerciële partners, kunstenaars, het onderwijs,... kan daarin een rol spelen.

👉 We zetten in op een **breed cultureel spectrum** en investeren in een volwassen, complexloos cultuurbeleid dat vooruitkijkt en tegelijk respectvol omgaat met zijn rijke verleden. Het beleid moet de traditionele, volkse cultuur herwaarderen. Deze cultuuruitingen zijn geen tweederangscultuur, maar vertegenwoordigen een onvervangbaar kapitaal van waarden. Maar tradities zonder evolutie worden folklore. Daarom moet er samenhang zijn tussen de traditionele en moderne praktijk, tussen de amateur en de professionele kunsten. Middle Gate Geel '13 was daar een mooi voorbeeld van. Daarom ook garanderen we de nodige ondersteuning voor het digitaliseringsproject van het ANZ.

👉 Concentratiebewegingen in het medialandschap kunnen leiden tot een beperking van het aanbod. Idealiter krijgen de Gemeenschappen de bevoegdheid voor mededinging. Intussen onderzoeken we hoe de Vlaamse overheid de negatieve gevolgen van concentratiebewegingen kan beperken.

👉 De ont koppeling van Ketnet en Canvas behouden we; de invulling van OP12 zullen we evalueren



uiterlijk op het einde van de huidige beheersovereenkomst. Indien de meerwaarde onvoldoende wordt aangetoond, kunnen we het derde kanaal na 20 uur vooral invullen met evenementen.

👉 De openbare omroep drijft haar inspanningen voor ondertiteling, audiodescriptie en gebarentaal verder op om de toegankelijkheid voor doven, slechthorenden, blinden en slechtzienden te garanderen.

👉 Het nieuwe radiofrequentieplan van 2016 moet zorgen voor een divers en economisch leefbaar radiolandschap. Onze buurlanden zetten stappen richting digitale radio via de DAB+ technologie. We moeten erover waken dat Vlaanderen deze boot niet mist.

### Verstandig ondersteunen waar nodig

👉 De verhouding 'investering vs. bereikt publiek' komt steeds meer in het gedrang. Daarom voeren we een **selectief subsidiebeleid** dat steunt op inhoud, maatschappelijke relevantie, resultaat en zakelijke kwaliteit, dat meer zekerheid waarborgt en dat toekomstige groei niet in de weg staat. We zetten de lokale besturen om die reden ook aan om meer kwaliteitsvolle en kostenefficiënte gemeenteoverschrijdende culturele samenwerking aan te

gaan.

👉 We evalueren de werking van CultuurInvest (PMV) en Flanders DC om alternatieve financieringsbronnen optimaal te kunnen aanboren en de samenwerking tussen bedrijfsleven en culturele sector te stimuleren. Daarbij organiseren we een helpdesk 'aanvullende financiering' en realiseren we de uitwisseling van kennis en ervaring en win-winsituaties tussen ondernemers en cultuur, naar het voorbeeld van 'Cultuur-Ondernemen' in Nederland.

👉 Het hoger onderwijs moet zijn middelen voor cultuur- en kunstengerelateerd onderzoek veldgericht en in nauwere samenwerking en afstemming met de sector inzetten. We richten een mobiliserend Vlaams cultuurfonds op, naar het voorbeeld van het Nederlandse Prins Bernard Cultuurfonds, dat wervend werkt en dat met behulp van fiscale stimuli private middelen van particulieren en bedrijven, verzamelt via schenkingen, nalatenschappen, mecenaat, e.d.

👉 **We verzelfstandigen de federale culturele en wetenschappelijke instellingen**, waarbij een gezamenlijk beheer door Vlaanderen en Wallonië in samenwerking met private partners en het middenveld zorgt voor een groter draagvlak

en een internationaal karakter. Via vier grote clusters – PuntKunst (kunstmusea), PuntDoc (bibliotheek, archief), PuntCultuur (cultuurhuizen) en PuntNatuur (natuurmusea, KMI, Sterrenwacht,...) – realiseren we echte belevingsmusea waarbij interactie aan de hand van nieuwe technologieën centraal staat. Om het overzicht te bewaren en meer internationale bekendheid te vergaren, stellen we een Mercatorinventaris op van alle eigen collectiestukken.

Deze instellingen vragen dringend een nieuw toekomstmodel, gebaseerd op verantwoordelijkheid door beide deelstaten, beheersautonomie en goed management. Dit om ons rijk patrimonium ook internationaal te laten meespelen. Ook de Koninklijke Bibliotheek en het Rijksarchief zitten nog in het federale keurslijf en vragen gedeelde verantwoordelijkheden. Andere federale wetenschappelijke instellingen, alsook het wetenschappelijk onderzoek kan aan de universiteiten overgedragen worden.

👉 De openbare omroep moet zich terughoudend opstellen tegenover de advertentiemarkt. Advertentievrij is niet realistisch maar de plafonds blijven onverkort gelden.

👉 We voeren een gereguleerde boekenprijs in, zodat bij de verkoop van nieuwe boeken gedurende de eerste zes maanden een maximaal kortingsplafond geldt.

## Internationale doorgroeimogelijkheden

👉 We plaatsen het kunstenbeleid resoluut in een internationale context. Vlaanderen is een klein cultuurgebied en onze Vlaamse artistieke creatie en productie moeten dan ook **de ambitie hebben om internationaal te gaan**. Dit vereist een stimulerend subsidiebeleid, maar maakt 'internationale potentie' als norm ook meer doorslaggevend voor subsidiehonorerings.

👉 We subsidiëren relevante presentatieplekken, organisaties en publicaties die het publiek moeten confronteren met wat buiten Vlaanderen leeft in de kunstenscène en met gevestigd en nieuw Vlaams talent.

👉 We versterken de grote kunsteninstellingen van de Vlaamse Gemeenschap als artistieke topambassadeurs die Vlaanderen internationaal mee op de kaart zetten. Zij moeten toonaangevend zijn inzake kwaliteit en management en bieden talentontplooiingskansen aan. Zo investeren we infrastructureel in de renovatie en uitbouw van de Vlaamse Opera in Gent en het Museum voor Hedendaagse Kunst in Antwerpen.

👉 In het kader van de **versterking van de bredere culturele samenwerking** met Nederland en Suriname, grijpen we het momentum dat Nederland en Vlaanderen gemeenschappelijk gastland zijn voor de *Frankfurter*

*Buchmesse* 2016 aan om ook op beleidsvlak het cultureel partnerschap met Nederland te verstevigen.

👉 Het gemeenschappelijke Vlaams-Nederlandse Huis de Buren moet sterker inzetten op het introduceren en binnenleiden van internationale bezoekers in de taal en het brede Vlaams-Nederlandse culturele landschap (onder meer via digitale kanalen). Samenwerking met de Vlaamse cultuurhuizen en in het bijzonder met de fysieke buur Muntpunt, het Vlaams communicatie- en informatiepunt te Brussel, ligt hierbij voor de hand.

## De overheid als waardevolle partner

👉 We optimaliseren de beleidsafstemming en clusteren de volgende breed culturele bevoegdheden bij één minister: cultuur, jeugd, media, erfgoed en artistieke vorming.

👉 Om het veld doelmatig en praktisch te ondersteunen, neemt de administratie maatregelen voor een optimale informatiedoorstroming, het wegwerken van overbodige of ondoelmatige formaliteiten, digitalisering, helpdeskfuncties en klantgerichtheid.

👉 De overheid moet **kunst en cultuur niet louter financieel ondersteunen, maar ook met mensen en met materieel**: door o.a. betere opleidingen en vorming voor personeel, het creëren van een duidelijk kader en de bestaande infrastructuur en accommodaties multidisciplinair aan te wenden.

👉 In het cultuurbeleid is de kwalitatieve ontwikkeling van fotografie tot nog toe van zeer

geringe betekenis geweest. We kiezen onder meer voor volgende initiatieven, steunend op traditie en vernieuwing, zoals de uitbouw van een representatief Fotoarchief Vlaanderen.

👉 We verhogen het budget voor musea en essentiële erfgoedcollecties. Samenwerking met erkende erfgoedinstellingen staat borg voor een optimale kwalitatieve en participatieve ontsluiting. Voor de digitalisering van erfgoed ontwikkelen we een langetermijnaanpak naar het voorbeeld van VIAA voor het audiovisueel erfgoed maar zonder dat dit resulteert in een nieuwe instelling.

👉 Het charter non-fictie en de betoegeling door de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) is ontoereikend om op alle deontologische vragen een antwoord te bieden. Daarom zoeken we samen met de omroepen naar een oplossing. Een mogelijkheid is het oprichten van één algemene ombudsdienst.

👉 Om fiscaal en sociaal misbruik te bestrijden, zuiveren we het **statuut van de kunstenaar** juridisch uit en vergroten we de sociale controle. Indien wij dat niet doen, zal het systeem onder de financiële last in elkaar storten en daar zijn de kunstenaars het slachtoffer van.

👉 We breiden de 25 dagen-regel uit voor losse medewerkers uit de socioculturele en sportsector (vrijstelling van socialezekerheidsbijdragen voor prestaties op maximum 25 arbeidsdagen per persoon en per kalenderjaar) tot de kunstensector. De occasionele prestaties drukken we uit in uren in plaats van dagen.



## Investeren in erfgoed

- ✌ De zorg en het behoud van ons onroerend erfgoed voor de komende generaties is een maatschappelijke plicht en een investering in de toeristische aantrekkingskracht van onze regio. Erfgoed bepaalt de identiteit en de herkenbaarheid van onze dorpen, steden en regio's en draagt bij aan een kwaliteitsvolle woon- en leefomgeving. Daarom verkiezen we herbestemming en creatieve omgang met erfgoed boven leegstand en verval.
- ✌ We willen ons erfgoed beter bewaren en ontsluiten, naar het voorbeeld van de National Trust in het Verenigd Koninkrijk. De **Vlaamse erfgoedfederatie Herita** en de Vlaamse Erfgoedkluis zijn hierin belangrijke spelers voor respectievelijk de promotie van en de investeringen in erfgoed.
- ✌ We initiëren beschermingsdossiers proactief en herbekijken oude beschermingsbesluiten in het licht van duidelijke erfgoedwaarden en beheersdoelstellingen.
- ✌ We pakken de restauratiewachlijst structureel aan en werken de achterstand weg.
- ✌ We moedigen de lokale besturen aan om samen te werken aan een integrale erfgoedzorg.
- ✌ Het nieuwe onroerend

erfgoeddecreet van minister Bourgeois wordt uitgevoerd. Daardoor zullen archeologische onderzoeken bij grote investeringsprojecten sneller en efficiënter doorlopen worden en krijgen lokale besturen een grotere autonome verantwoordelijkheid voor de erfgoedzorg.

## 2.5.2. Sport die de samenleving bindt

### 2.5.2.1. Visie

Sport draagt bij aan de gezondheid, zowel lichamelijk als mentaal, en versterkt het groepsgevoel en de samenhang. De N-VA wil daarom dat iedereen in zijn buurt op een kwaliteitsvolle, gezonde en betaalbare manier een leven lang sport kan beleven. Dit kan zowel door de clubwerking structureel te versterken als door te investeren in anders georganiseerde sportvormen. **Bewegen is gezond, het doet er niet toe binnen welke sportdiscipline.**

Hierbij willen we **preventief investeren in gezond en vooral fair sporten**. We blijven fraude en doping bestrijden, maar voorkomen is steeds beter dan genezen.

Met een **resultaatgericht en efficiënt topsportbeleid** geven we optimale ondersteuning aan hen die het verdienen en spelen we het bestaande talent maximaal uit. Talent moet op een gefundeerde manier gedetecteerd, geïdentificeerd en ontwikkeld worden.

Er zijn gerichte investeringen nodig in kwalitatieve en voldoende sportinfrastructuur, zowel naar topsport als naar breedtesport.

### 2.5.2.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Verruiming en innovatie van de breedtesport

- ✌ Al van bij de kinderopvang moet er aandacht zijn voor voldoende beweegprikkelers. In het schoolsportbeleid stimuleren en steunen we succesvolle concepten zoals Multimove en Brede School.
- ✌ Door onder meer de open ruimte beweegvriendelijker in te richten, bevorderen we 'anders georganiseerde' sportvormen zodat het mogelijk is ook tijdens de actieve loopbaan tijd vrij te maken voor sport.
- ✌ **Iedereen moet kunnen sporten**, ook senioren, mensen met een beperking, de minder kapitaalkrachtigen, gedetineerden, ... Daarom ondersteunen we gerichte samenwerkingsverbanden zoals het Steunpunt G-Sport.
- ✌ We optimaliseren verder het opleidings- en bijscholingsaanbod voor onze sporttrainers en sportclubbestuurders. Het statuut voor sportbegeleider/trainer werken we verder uit.

## Preventief investeren in gezond en fair sporten

- 👉 We verfijnen het sportmedisch geschiktheidsonderzoek op basis van medische inzichten.
- 👉 Met gerichte sensibiliseringscampagnes **strijden we tegen fraude in de sport** (bv. matchfixing) om de integriteit van onze sportende jongeren te waarborgen.
- 👉 We nemen de nieuwe WADA-code en de uitbreiding van het biologisch paspoort op in de Vlaamse regelgeving.

## Top sportbeleid dat vooruitzichten biedt

- 👉 We werken binnen of buiten de topsportschool **talentontwikkelingstrajecten** uit, zodat voor elk talent een traject op maat kan uitgestippeld worden.
- 👉 We verbeteren het personeelsbeleid voor topsporttrainers en topatleten, met extra aandacht voor een persoonlijk ontwikkelingstraject en een optimale omkadering. We versterken de ondersteuning van het wetenschappelijk onderzoek en de wetenschappelijke begeleiding die op prestatieverbetering gericht zijn.
- 👉 We bouwen drie topsportcentra verder uit, één in Gent, één in Antwerpen en één in Leuven. Trainingsinfrastructuur, omkadering en sportwetenschappelijke en sportmedische begeleiding van een sporttak clusteren we op één campus.

## Voldoende en kwalitatieve sportinfrastructuur

👉 Het initiatief en de verantwoordelijkheid voor lokale sportinfrastructuur liggen bij de lokale besturen. De Vlaamse overheid kan via gerichte projectoproepen voor een extra (financiële) duw in de rug zorgen.

👉 We evalueren de Bloso-centra en sturen waar nodig de langetermijnvisie inzake investeringen bij. Zo bepalen we in welke centra we prioritair moeten investeren en we leggen daarbij vooral het accent op bovenlokale sportinfrastructuur.

## 2.5.3. Waarde(n)vol vrijwilligerswerk

### 2.5.3.1. Visie

Vrijwilligerswerk is een vorm van **actief burgerschap** en een onmisbare schakel in het streven naar een kwaliteitsvol sociaal weefsel en meer samenhang. De N-VA wil deze vorm van maatschappelijk engagement **doelgericht stimuleren**. Hiervoor moeten een aantal drempels worden weggewerkt. Een vrijwilligersorganisatie moet zich in hoofdzaak bezig kunnen houden met vrijwilligerswerk, niet met het afhandelen van administratieve rompslomp.

### 2.5.3.2. Verandering voor Vooruitgang

- 👉 We vereenvoudigen de wetgeving en onderzoeken de mogelijkheid van een vzw-statuut met dezelfde bescherming, maar minder formaliteiten dan nu het geval is.
- 👉 We erkennen de competenties die vrijwilligers verwerven tijdens hun inzet, maar laten de verenigingen vrij om dat al dan niet te attesteren.

👉 Een **gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid** moet op een transversale manier gebeuren waarbij elke minister op zijn verantwoordelijkheid kan worden aangesproken. De versnippering van expertise en informatiekanalen pakken we aan door de uitbouw van een expertisecentrum voor vrijwilligerswerk.

👉 Organisaties die kwetsbare vrijwilligers begeleiden geven we extra ondersteuning.

👉 Verenigingen met een jaaromzet van minder dan 25.000 euro (nu ligt de grens op 15.000 euro) stellen we vrij van btw-aangifte.

👉 We dringen er bij de Europese Unie op aan het vergelijkend onderzoek n.a.v. het jaar van de vrijwilliger (2011) voort te zetten en uit te diepen.

## 2.6. SAMEN VEILIG LEVEN

Elke dag opnieuw zijn duizenden mensen, beroepskrachten én vrijwilligers, in de weer om ons te beschermen, om ons hulp te verlenen, om onze binnen- en buitenlandse veiligheid te verzekeren, om overlast, geweld en criminaliteit te bestrijden, te vervolgen en te bestraffen. Zij doen dat in de regel plichtsbewust en plichtsgetrouw. Toch worden wij al te veel en al te vaak teleurgesteld in de terechte verwachtingen die wij in hen stellen. Dat ligt zelden aan hen, maar aan een gebrekkige organisatie, een deficiënte werking, een tekort aan middelen,...

Driekwart van de Vlaamse **brandweermannen en -vrouwen** zijn vrijwilligers. Ze staan onder druk door nieuwe rekruteringssteden, meer opleidingsuren,... waarbij men vergeet dat deze mensen een voltijdse job uitoefenen. De uitrusting en het onderhoud van een brandweerdienst





vereisen heel wat middelen. De federale overheid en de gemeenten zouden volgens een afspraak uit 2007 de kosten gelijk moeten verdelen. In de praktijk draaien de gemeenten voor ongeveer 90% van de kosten op. Zeven jaar na de hervormingen van 2007 ontbreekt nog altijd de structuur om daadwerkelijk gepaste hulp te verstrekken.

Opeenvolgende besparingsrondes hebben de operationele inzetbaarheid van de **Civiele Bescherming** doen dalen. De vakbonden vrezen dat zelfs de hulpverlening bij overstromingen in het gedrang komt.

De **politiediensten** zijn na de Dutroux-crisis hervormd, maar de doelmatigheid van het model dat toen is ingevoerd – één politiedienst op twee niveaus – staat ter discussie. Er is nog steeds te weinig blauw op straat omdat de politie taken moet uitvoeren die aan andere actoren kunnen worden toevertrouwd. De schaalgrootte van de lokale politie is verre van optimaal, de federale politie heeft een te logge structuur, de politieopleidingen zijn versnipperd zodat agenten totaal verschillende opleidingen en procedures aangeleerd krijgen, ...

De federale politie kampt met een tekort aan (financiële) middelen. Al in 2010 verklaarden specialisten haar 'operationeel failliet'. De situatie is er sedertdien alleen maar erger op geworden. De gevolgen zijn bekend: de slagkracht van de gespecialiseerde diensten

verzwakt, informatiseringsprojecten falen ondanks dure consultants, de voorraden (van balpennen tot autobanden) zijn soms uitgeput, ...

Ook de financiering van de 195 lokale politiezones rammelt. Vlaanderen krijgt met 60% van de bevolking maar 47% van de federale middelen. Het organiseren van een nabijheidspolitie wordt zo uiterst moeilijk. Enkele politiezones stapten zelfs naar de rechter om achterstallen uit het Verkeersveiligheidsfonds op te eisen.

Politieagenten zijn er genoeg – er zijn er zelfs per inwoner meer dan in onze buurlanden – alleen worden ze niet efficiënt ingezet. Illustratief is de vaststelling dat voor de beveiliging van de koninklijke familie meer federaal geld is uitgetrokken dan voor de beveiliging van de hele politiezone Leuven of Mechelen. Ideetjes zoals de inzet van stadswachten als politieagenten illustreren het totaal gebrek aan aandacht voor meer efficiëntie.

Ook het aantal **rechters** ligt in ons land hoger dan in de buurlanden. Wij hebben tweemaal zoveel magistraten per inwoner als Nederland, en toch werkt ons gerecht nog niet eenmaal zo goed. Justitie kampt met gerechtelijke achterstand, overdreven formalisme en informaticaproblemen die maar niet opgelost raken.

Door daders te laat of te licht te straffen, neemt het gevoel van straffeloosheid toe. Een gevoel dat wordt versterkt omdat rechters nog

steeds straffen uitspreken die ofwel niet uitgevoerd ofwel sterk afgezwakt worden. Daders komen te vroeg vrij. De gevangenis zijn oud en overvol. Wie vrijkomt, krijgt onvoldoende begeleiding, wat dan weer resulteert in een hogere graad van recidive. De hervorming die in 1998 is ingeleid, raakt niet afgerond. Terwijl zowat iedereen in Vlaanderen de invoering van een eenheidsrechtbank bepleit, ligt de PS dwars.

Voor onze **defensie** zijn wij grotendeels aangewezen op internationale samenwerking. Voor het uitvoeren van die taak heeft België zich ingeschreven in internationale verbanden zoals de Benelux-marinesamenwerking en de NAVO. Het leger is voortdurend actief in het buitenland: Afghanistan, Libanon, DR Congo, Mali, de Centraal-Afrikaanse Republiek, ...

Internationale taken en internationale samenwerkingsverbanden vergen investeringen. Volgens NAVO-normen zou een modern leger daar 20 à 25% van zijn defensiebudget moeten aan besteden. België komt aan 7%. Grote investeringsdossiers worden op de lange baan geschoven. Dat heeft gevolgen voor de internationale uitstraling van ons leger, voor de aantrekkelijkheid van het beroep van militair, maar vooral voor de veiligheid van de troepen op het terrein.

## 2.6.1. Brandweer en civiele veiligheid

### 2.6.1.1. Visie

Een correcte aanpak en goede coördinatie kunnen bij rampen veel leed vermijden. De betrokken diensten onderzoeken nu wel rampen, maar elk vanuit hun beleidsdomein, waardoor een totaalbeeld ontbreekt. We moeten lessen trekken uit de aanpak van rampen, niet alleen voor elk facet van preventie of hulpverlening afzonderlijk, maar vanuit een totaalaanpak.


De brandweer in Vlaanderen draait voor 75 percent op vrijwilligers die een (voltijdse) job hebben. Zoals sinds 2007 in de wet staat, moeten met de werkgevers afspraken gemaakt kunnen worden over de inzet, opleidingen en tests.

Het operationeel houden van de brandweer is een zware kost voor lokale besturen. Naast de efficiëntieoefening die moet gebeuren in het kader van de brandweershervorming, moet de federale overheid haar engagement nakomen en de kosten met de gemeenten delen.


### 2.6.1.2. Verandering voor Vooruitgang

 We richten een **Comité V** op, onder toezicht van het parlement, dat rampen onderzoekt vanuit een totaalbeeld. Niet om zondebokken te zoeken, wel om lessen te trekken en volgende keer (nog) beter te reageren. Zo kunnen rampen vermeden of de gevolgen ervan beperkt worden.

 Onze **brandweermannen en -vrouwen krijgen een aangepast statuut**, gebaseerd op de rechtspositieregeling van de gemeentebestuurders, inclusief een passend en voordelig stelsel voor vrijwilligers.

 We ondersteunen werkgevers van wie werknemers als vrijwilliger in hulpdiensten actief zijn en

erkennen de opleidingen van vrijwillige brandweelrui en leden van de civiele bescherming in het kader van het educatief verloop.

 Conform de afspraken van 2007 neemt de federale overheid de helft van de brandweerkosten ten laste.

 We integreren de Civiele Bescherming in de brandweerdienst, wat de slagkracht van de dienst (permanentie, gegarandeerde hulpverlening) zal verhogen. We stemmen daarbij de verschillende hulpverleningszones (brandweer, politie, medische hulpverlening) beter op elkaar af en laten ze in beginsel samenvallen.

## 2.6.2. Een politiebeleid dat lik-op-stuk geeft

### 2.6.2.1. Visie

Adequate politiezorg kan niet zonder efficiënte inzet van de middelen. Politieagenten zijn er voldoende, alleen worden zij niet doeltreffend genoeg ingezet. Een dure politieopleiding dient niet om iemand het grootste deel van de tijd achter een tekstverwerker te laten zitten. **Politieagenten horen op straat te zijn.** Andere overheidsdiensten of zelfs de privésector kunnen bepaalde administratieve of ondersteunende taken overnemen. Snoeien in de managementfuncties is eveneens aangewezen om meer mensen op het terrein te krijgen.

Adequate politiezorg kan evenmin zonder correcte verdeling van de middelen. Transfers zijn ook hier onaanvaardbaar. De federale middelen moeten logisch en volgens objectieve criteria verdeeld worden, zodat de Vlaamse politiezones hun correcte deel krijgen.

Elke politiezone moet dezelfde kerntaken van basispolitiezorg uitoefenen. Dat vergt een voldoende schaalgrootte. Vandaag zijn sommige politiezones te klein. In Brussel, dat zes politiezones telt, is het hoog tijd de structuur aan de grootstedelijke realiteit aan te passen.

### 2.6.2.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Lik-op-stuk-beleid

 Er bestaat niet zoiets als kleine of grote criminaliteit. Mensen ervaren beide even hard. Kleine wetsovertredingen toestaan is de kiem leggen voor grote delicten. Daarom moeten we **bij elk vergrijp onmiddellijk ingrijpen en lik op stuk geven.** Veiligheid begint met preventief beleid in allerlei vormen (sociale cohesie, opvoeding, inburgering,...) en houdt evenzeer repressie en slachtofferzorg in.

 We geven de **grensoverschrijdende criminaliteit** een internationaal antwoord. De EU kan en moet ook hier toegevoegde waarde creëren. We ondersteunen initiatieven ter versterking van de samenwerking tussen politie- en justitiediensten via Europol en Eurojust en voor de verdere invoering van wederzijdse politie- en justitiële maatregelen.

 Bijzondere aandacht gaat naar sensibilisering en intensieve preventie op vlak van zowel legale roesmiddelen als illegale verdovende middelen. In dat opzicht is een **gedoogbeleid voor softdrugs een fout signaal**, van een legalisering kan geen sprake zijn. Onze samenleving mag en moet de ambitie hebben om drugsverslaving terug te dringen en slachtoffers te herintegreren



in de maatschappij en de arbeidsmarkt. Het antwoord aan gebruikers ligt in preventiebeleid, hulpverlening, maar ook in ordehandhaving. Dealers pakken we hard aan.

### Meer blauw op straat

De te kleine politiezones in Vlaanderen en de zes politiezones in Brussel voegen we samen. Tegelijk verzekeren we de **nabijheid van de politie** op basis van een gedecentraliseerde werking binnen de zones. Zo kunnen de middelen ingezet worden waar ze nodig zijn: op het terrein. En zo kan de politie dicht en snel bij de burger staan.

We voeren een fundamenteel debat over de kerntaken van politie, onder meer in relatie tot andere en private beveiligings- en hulpdiensten. We zetten politieambtenaren in voor politietaken en burgers voor administratieve taken. Door de schaalvergroting en de versterkte efficiëntie komen er middelen vrij om te investeren in onder andere meer blauw op straat en wijkwerking.

We vereenvoudigen de politiestructuur. Het huidige optimalisatieplan mag slechts een opstapje zijn. Daarbij moet ook het contact met de burger centraal staan, onder meer via de sociale media.

Het aantal mandaatfuncties (topjobs van bepaalde duur) verminderen we ingrijpend. We gaan voor een goed opgeleide politie met een correct statuut.

De politieopleiding organiseren we in een beperkt aantal scholen met duidelijke eindtermen, uniforme procedures en hoge kwaliteitseisen. De kwaliteit van de opleiding zal hierdoor verhogen. Door het aantal politiescholen te beperken, kunnen de diverse hulpverleners (politie, brandweer, spoeddiensten, ...) samen worden opgeleid wat de toekomstige samenwerking ten goede komt.

Een **modern personeelsstatuut**, met functionele verloning in plaats van een wildgroei van vergoedingen, toelagen en premies, zorgt voor een transparanter en rechtvaardiger loonbeleid.

De inzet van politieambtenaren is niet zonder risico. Geweld tegen politiepersoneel komt al te vaak voor. Personen met een publieke taak (andere hulpverleners, personeel van openbaar vervoer, ...) verdienen bijkomende bescherming. We voeren een lik-op-stuk beleid dat geweld tegen hen aanpakt.

### Moderne en performante politie

De politie krijgt een moderne

ICT-infrastructuur en het gegevensbeheer wordt geoptimaliseerd (bijvoorbeeld door eenzelfde informaticasysteem voor de federale en lokale politie). We integreren **nieuwe communicatietechnologieën** zoals sociale media, sms bij noodoproepen en opsporingsberichten, en aangiften via de webcam. We creëren een duidelijk wettelijk kader dat het gebruik van sociale media reguleert en stimuleert.

We rationaliseren de inspectiediensten (de diensten Intern Toezicht, de Algemene Inspectie en het Comité P), waarvan de taken elkaar deels overlappen. De Algemene Inspectie nemen we op in het Comité P.

We herverdelen de middelen voor de politiezones, inzonderheid de federale dotatie aan de politiezones en de opbrengst van het federale Verkeersveiligheidsfonds. We organiseren deze financieringsstromen objectiever en logischer.

Omdat het geen zin meer heeft de politieke rechten van lokale politieagenten te beknotten, laten we hen kandideren bij gemeenteraadsverkiezingen wanneer de betrokken gemeente buiten de zone ligt waar ze professioneel actief zijn.

## 2.6.3. Een snelle justitie die effectief straft

### 2.6.3.1. Visie

Justitie is bij uitstek een aangelegenheid die persoonsgebonden is en hoort dus eigenlijk bij de Gemeenschappen thuis. Met de zesde staatshervorming kwamen enkele bevoegdheden naar Vlaanderen over, onder meer een vorm van positief injunctierecht. Dat is belangrijk omdat ook Vlaamse regelgeving afgedwongen moet kunnen worden. Maar nog steeds heeft Vlaanderen te weinig instrumenten. Gehoord worden is één zaak, de Belgische justitie moet ook nog gehoor geven aan de vragen.

Tot Vlaanderen een eigen justitiebeleid kan voeren, blijft de N-VA hameren op de nood aan hervormingen op het federale beleidsniveau. **De dienstverlening moet sneller, efficiënter en daadkrachtiger.** Dat kan enkel met een degelijke wetgeving, een goede handhaving en een goede rechtspleging. Om het gerecht beter doen werken, zijn de eerste stapjes gezet, maar de hervorming moet veel verder gaan. Dat de meerderheid in Wallonië een andere visie heeft op justitie dan de meerderheid in Vlaanderen, vergemakkelijkt dat niet.

De **interne organisatie van justitie** moet het voor de magistraten mogelijk maken om beter en efficiënter te werken. Structuren moeten eenvoudiger met minder oversten en meer verantwoordelijkheid. Rechters moeten zelf meer managementbeslissingen kunnen nemen zonder dat de minister steeds moet tussenbeide komen. Een performante werklasmeting identificeert daarbij problemen en noden. Op vlak van informatisering en de daarbij horende elektronische procesvoering is veel vooruitgang te boeken. Procedures kunnen en moeten eenvoudiger, met respect voor de

rechten van verdediging.

De N-VA ziet ook een bijzondere rol weggelegd voor de **eenheidsrechtbank**. Zij kan een betere dienstverlening bieden aan de rechtszoekende. Zo komt er één aanspreekpunt voor wie naar de ‘gewone’ rechtbank van eerste aanleg moet, naar de rechtbank van koophandel, naar de arbeidsrechtbank, ... Daarbij vermijden we bevoegdheidsconflicten tussen rechtbanken en geven we de korpsoverste meer mogelijkheden om de nodige functies binnen het arrondissement efficiënt in te vullen en om rechters te laten specialiseren.

De **straffeloosheid moet aangepakt worden** vanuit een totaalvisie. We pakken de trage procedures aan, de gebrekkige strafuitvoering met het oneigenlijk gebruik van alternatieve bestraffing en te vroege vrijlatingen, en evenzeer de overbevolkte en verouderde gevangenissen. De rechter komt terug centraal te staan; hij legt de straf vast die vervolgens ook effectief wordt uitgevoerd, hij beslist over al dan niet vervroegd vrijlaten. De straf moet in verhouding staan tot de ernst van de feiten en niet in verhouding tot de overbevolking van de gevangenissen. Tegelijk hebben we oog voor geïndividualiseerde begeleiding, een re-integratie in de maatschappij en de behandeling van wie dit nodig heeft.

De EU kreeg met het Verdrag van Lissabon bijkomende bevoegdheden inzake justitie. Meer Europese samenwerking is een goede zaak en zelfs noodzakelijk, want criminaliteit stopt niet aan de grenzen. De EU moet wel rekening houden met de gevoeligheden en de specifieke organisatie in elke lidstaat.

### 2.6.3.2. Verandering voor Vooruitgang


**Snel en correct bestraffen**

 We ontwikkelen een **efficiënt snelrecht** voor eenvoudige zaken zoals rellen of winkeldiefstallen.

 Het justitiebeleid faalt. Daarom zijn gemeentelijke administratieve sancties (**GAS-boetes**) een **doeltreffend en noodzakelijk alternatief** om bepaalde vormen van overlast en vandalisme aan te pakken. Ze kunnen enkel succesvol zijn en standhouden wanneer ze nuttig en verstandig worden gebruikt.

 Elke straf die een rechter uitspreekt, wordt uitgevoerd zoals door de rechter uitgesproken, de minister kan haar zomaar niet omzetten in elektronisch toezicht. Ook andere inmenging van de uitvoerende macht, zoals het genaderecht van de koning, is uit den boze. Het genaderecht vertrouwen we toe aan de strafuitvoeringsrechtbanken.

 Een aanpassing van de wetgeving zorgt ervoor dat **procedurefouten niet noodzakelijk leiden tot nietigverklaring**.

 Elektronisch toezicht moet een volwaardig alternatief worden voor een gevangenisstraf voor daders van lichte misdrijven. Dat kan echter enkel wanneer de rechter beslist en mits er voldoende omkadering, begeleiding en controle zijn.

 Voorwaardelijke invrijheidsstelling is een gunst, geen recht. We maken ze pas mogelijk wanneer ten minste drie vijfde van de celstraf is uitgezeten, bij recidive zelfs pas na drie vierde. Er moeten strikte voorwaarden opgelegd én toegepast worden. Wie die niet naleeft, laten we terug opsluiten.

 Om de overbevolking van de gevangenissen tegen



te gaan, **breiden we de gevangenis capaciteit uit** en moderniseren we het gevangeniswezen. Door de bouw van nieuwe gevangenissen en de huur van capaciteit in Nederland creëren we tijdelijk een overcapaciteit zodat straffen effectief uitgevoerd kunnen worden. We stappen af van het systeem waarbij alle gevangenen hetzelfde gevangenisregime ondergaan. Zo vangen we, bijvoorbeeld, adolescenten die een eerste veroordeling opliepen anders op.

👉 We sluiten afdwingbare bilaterale akkoorden met de landen waarvan veel vreemdelingen onze gevangenissen bevolken, zodat zij hun celstraf in het herkomstland uitzitten.

👉 We richten een **parlementair Comité T** in. Het wordt belast met de opvolging van het terrorismebeleid waaromtrent de parlementsleden vandaag amper informatie krijgen.

### Begeleiding van gestraften

👉 Met een **individueel detentieplan** bereiden we de gedetineerde voor op een zo vlot mogelijke re-integratie. We schakelen de justitiehuisen optimaal in om ex-gevangenen na de vrijlating verder te begeleiden. Ze moeten echt een tweede kans krijgen, zodat recidive voorkomen kan worden.

👉 Voor de begeleiding van delinquente jongeren voorzien we in aangepaste programma's, met een snelle bestraffing op maat. Daarbij worden ze aangesproken op hun verantwoordelijkheid en staat het herstel van de slachtoffers centraal.

👉 Geesteszieke **geïnterneerden horen niet in een gevangenis**, maar krijgen een aangepaste behandeling volgens de graad van hun beperking.

👉 Druggebruikers geven we de mogelijkheid in een afzonderlijke vleugel van de gevangenis af te kicken.

### Hervorming van het gerecht

👉 Een **werklastmeting bij alle rechtbanken** vormt de basis van de verdere gerechtelijke hervorming. Niet alleen de hoven van beroep, maar alle rechtbanken, ook de vredegerichten, moeten onder de loep genomen worden.

👉 We vereenvoudigen de structuur door de oprichting van een **eenheidsrechtbank** met gespecialiseerde kamers en één parket, die in elke arrondissement alle rechtbanken bundelt onder leiding van één manager. Zo kan de werklast beter verdeeld worden en heeft de burger één aanspreekpunt. Daarbij blijven de zittingsplaatsen wel behouden

waar ze nu zijn. Justitie staat immers ten dienste van de burger en moet toegankelijk zijn.

👉 We laten rechtbanken beheren door een de manager en vanuit de rechtbank zelf; niet Brussel moet beslissen welke lamp wanneer vervangen moet worden.

👉 We brengen een inhaalbeweging in informatisering op gang. E-mail moet zijn intrede kunnen doen, dossiers moeten elektronisch beheerd kunnen worden. Videoconferenties moeten mogelijk worden, bijvoorbeeld voor verhoren op afstand. Dat bespaart geld, is veiliger en goedkoper.

### Correcte en vlotte rechtsbedeling

👉 Eenvoudigere wetgeving voorkomt procedureslagen die leiden tot vertraging en achterstand, en zelfs tot vrijspraken waarbij elk rechtvaardigheidsgevoel verdwijnt. **Per rechtsdomein laten we een commissie van experts een nieuw, logisch en modern wetboek opstellen.** Aandachtspunten daarbij zijn: de drastische vermindering van de meer dan duizend verjaringstermijnen, een toegankelijker taalgebruik en een herwaardering van eerste aanleg. Vandaag kan men soms al te makkelijk in beroep gaan en wacht men te lang om alle argumenten in te zetten.

✌ De Gemeenschappen ondersteunen de eerstelijnsbijstand voluit. Het is een buffer die de tweede lijn en het gerechtelijk apparaat kan ontlasten. In de tweede lijn maken we werk van een betere controle van de pro-Deoadvocaten.

✌ Het **slachtoffer krijgt één aanspreekpunt**, de justitieassistent, die informeert over de stand van het dossier en het verloop van het onderzoek en het proces. Slachtofferbegeleiding en bemiddeling tussen dader en slachtoffer moeten een reflex worden van politie en justitie. Het kan niet dat een slachtoffer opdraait voor de gerechtskosten wanneer een dader vrijuit gaat bij gebrek aan bewijs. In dat geval moet het Fonds Slachtofferhulp de kosten dragen.

✌ Het afdwingen van Vlaamse normen blijft ook na de zesde staatshervorming in federale handen. De verschillende Vlaamse beleidsdomeinen bereiden hun eigen strafrechtelijke beleid voor; voor de coördinatie tussen de Vlaamse domeinen met de federale instanties richten wij één Vlaams coördinatieplatform op.

## 2.6.4. Een inzetbaar leger dat zijn internationale plicht vervult

### 2.6.4.1. Visie

De N-VA wil een **performant, veelzijdig inzetbaar leger**, dat op termijn opgaat in een Benelux-militair project als tussenstap naar een Europees leger.

Willen we onze eigen veiligheid en die van onze bondgenoten waarborgen, dan moeten we blijven investeren in onze defensie. De krijgsmacht moet bovendien kunnen opereren in een stabiel kader. **Financiële stabiliteit**

kan via 'defensieakkoorden' zoals die bestaan in Denemarken of Frankrijk. Ze leggen het defensiebeleid, de opdrachten en de bijhorende middelen op lange termijn vast. Daarom wordt de oppositie betrokken bij het sluiten er van. Zo kan het leger bogen op de nodige stabiliteit en kan een effectief beleid uitgewerkt worden.

Defensie moet **slim investeren** zodat we met onze samenwerkingspartners op een brede mix aan capaciteiten kunnen blijven rekenen. In investeringsdossiers moet een internationale reflex aanwezig zijn. We hebben immers internationale engagementen en moeten deze kunnen nakomen. Dat wil zeggen dat we samen met onze partners moeten uitmaken welke capaciteit aanwezig is en welke capaciteit in het kader van de internationale samenwerking nodig is en verzorgd moet worden.

Het leger evolueert naar een **gespecialiseerde, hoogtechnologische organisatie**. Het belang van ICT wordt steeds groter. Ook sociale en culturele kennis en kunde zijn van belang bij het opereren op verschillende plaatsen in de wereld. Het militair rekruterings- en opleidingsbeleid moet daar rekening mee houden. De kortere militaire loopbaan is een stap vooruit naar de aantrekkelijkheid van het militaire beroep, maar er moet tegelijk meer aandacht gaan naar de transitie naar de civiele arbeidsmarkt.

De buitenlandse inzet gebeurt bij voorkeur in **NAVO- of EU-verband** en enkel bij groen licht van de internationale gemeenschap. Selectiviteit bij buitenlandse inzet is aangewezen. De focus moet liggen op opdrachten waar we nodig zijn en waarbij onze expertise een effectieve meerwaarde betekent. De buitenlandse inzet moet ook passen in de rol en opdrachten zoals die in de defensieakkoorden verwoord zijn.

Bij die **democratische legitimering** hoort een informatieplicht. Wanneer de regering beslist tot een gewapende inzet, moet het parlement ingelicht worden over de inzet en de mogelijke impact ervan. Ook tijdens de operaties moet het parlement regelmatig op de hoogte gehouden worden en achteraf moet er een eindevaluatie komen.

### 2.6.4.2. Verandering voor Vooruitgang

✌ Meerderheid en oppositie leggen voor een periode van vijf jaar de middelen, opdrachten en plannen voor het leger vast in een **'defensieakkoord'**. Zo kan doelgericht aan deze taken gewerkt worden en is er duidelijkheid over de benodigde middelen.

✌ Investerings- en vervangingsprojecten voor materieel en infrastructuur bekijken we in het licht van de internationale samenwerkingsverbanden. Dat kan leiden tot meer efficiëntie, een meer rationele inzet van middelen en specialisatie, maar vereist ook een engagement vanuit onze defensie.

✌ We **rationaliseren het aantal missies**. We beperken onze inzet tot een aantal opdrachten waarbij onze deelname nodig is en onze expertise een toegevoegde waarde biedt. Een meer geconcentreerde inzet zorgt ervoor dat meer militairen op buitenlandse missie kunnen.

✌ We diepen de internationale samenwerking in het algemeen en de Benelux-samenwerking in het bijzonder verder uit, en dat bij alle componenten. Zo werken we stapsgewijs aan een leger van de Lage Landen.



✌️ Het leger dient de democratie. Er moet een informatieplicht komen over de inzet bij buitenlandse missies, zowel voor, tijdens als na de missie. Bij beslissingen over grote investeringsprojecten moet het parlement optimaal betrokken worden.

✌️ Het leger is geen eiland in de maatschappij. De rekrutering moet ervoor zorgen die maatschappij weerspiegeld wordt in het personeel van defensie. Waar mogelijk laten we bepaalde functies door burgers uitoefenen. Ook op vlak van onderwijs moet er een betere samenwerking komen met de burgersector.

✌️ We ontwikkelen een **flexibel(er) personeelsbeleid**, met oog voor welzijn en een vlotte doorstroming naar de burgersector aan het einde van de militaire carrière.





# ONZE TOEKOMST KIEZEN

**De overheid is er voor de burgers, voor de verenigingen, voor de bedrijven – niet omgekeerd.**

Zonder hun initiatieven, hun inzet, hun inspanningen, hun investeringen zouden we nergens staan. De overheid mag (en moet) enkel het kader creëren, de voorwaarden scheppen en de ruimte geven waarin mensen, verenigingen en bedrijven zich maximaal kunnen ontplooiën – in vrijheid én verantwoordelijkheid, met rechten én met plichten.

In een gezonde democratie moeten mensen zich in hun overheid kunnen herkennen. Daarom moeten zij het **beleid krijgen waar ze voor kiezen**. Omdat dit in het ‘tweestromenland’ België steeds minder het geval is, moet de Vlaamse democratie haar eigen bedding krijgen in een confederale institutionele architectuur.

Een herkenbare **overheid staat zo dicht mogelijk bij de burger**. Dat is het subsidiariteitsbeginsel: besturen op het laagst mogelijke niveau waarop het bestuur (nog) doeltreffend is. Dat is de reden waarom we de bestuurskracht en de autonomie van onze gemeenten moeten versterken.

Net omdat de overheid er niet is voor zichzelf, maar voor de burgers, verenigingen en bedrijven, moet ze **efficiënt en dus goedkoop werken**: de best mogelijke dienstverlening tegen de laagst mogelijke prijs. Dat geldt niet alleen voor de administratie en de ambtenaren. Het geldt bij uitstek voor de regering en het parlement, voor de mandatarissen en de politici. Van wie de burger terecht verwacht dat ze het algemeen belang dienen, **integer besturen** en kwaliteitsvolle regelgeving maken.

## 3.1. NAAR EEN CONFEDERAAAL MODEL

Het federale **België kraakt in al zijn voegen**. Over fundamentele dossiers raken Vlamingen en Franstaligen het niet of amper nog eens. Dat was en is zo over de aanpak van de financieel-economische crisis, over de hervorming van het gerecht, over het migratie- en asielbeleid, over de sociale zekerheid – en ga zo maar door. De tegengestelde opvattingen, inzichten en voorkeuren lopen door ongeveer alle beleidsdomeinen.

**Uit twee totaal verschillende uitgangspunten kan nooit een eenduidige en werkzame oplossing voortkomen**. Daar kan alleen een oplossing uit voortkomen die ofwel één landsdeel ofwel niemand bevalt. Een oplossing die dus geen oplossing is. Een oplossing waarbij iedereen verliest. Dat is de prijs die Vlamingen en Franstaligen betalen voor het huidige systeem. Ze krijgen niet het beleid waar ze voor stemmen. Ze krijgen een beleid dat blijft aanmodderen en er niet in slaagt broodnodige structurele hervormingen door te voeren. Structurele verandering is enkel mogelijk als we onze eigen problemen kunnen aanpakken met onze eigen oplossingen en onze eigen centen, en op eigen verantwoordelijkheid.

Opeenvolgende staatshervormingen hebben getracht dat democratische prijskaartje te milderen. Ze resulteerden in een ondoorgroefde federale staatsordening. De bevoegdheden van de federatie, de Gemeenschappen en de Gewesten zijn nog altijd niet logisch afgebakend. De burger loopt verloren en krijgt niet waar hij recht op heeft.

De clash in visies tussen Vlamingen en Franstaligen en de onwil/onkunde om

fundamenteel te hervormen, **zadelen ons op met een belastingdruk, loonlasten en overheidsuitgaven die tot de hoogste in de wereld behoren** en nog steeds toenemen. De staatsschuld is zó hoog, dat de intrest erop een fiks deel uit de jaarlijkse begrotingsmiddelen hapt en dat bijgevolg niet voor ‘gewoon’ beleid kan worden gebruikt.

Een ander pijnpunt is de wijze waarop de solidariteit vandaag georganiseerd is binnen België, de transfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel. Het bedrag daarvan is opgelopen tot acht miljard euro – een som die niet meer redelijk valt te noemen, vooral wegens de perverse effecten van die zogenaamde solidariteit. De transfers zetten immers helemaal niet aan tot beter beleid of tot responsabilisering, maar bevestigen de afhankelijkheid van Wallonië en Brussel.

De zesde staatshervorming paste het ontspoorde solidariteitsmechanisme van de Bijzondere Financieringswet aan. Maar in combinatie met andere elementen zullen de transfers nóg verder toenemen. Bovendien komt er ook na de zesde staatshervorming nog altijd weinig in huis van de responsabilisering van de deelstaten.

### 3.1.1. Visie

Het is duidelijk dat Vlamingen en Franstaligen verschillende wegen willen inslaan. Daarom kunnen we **niet langer tijd, geld en energie blijven verspillen aan communautaire discussies**. Dit land heeft verandering nodig. Géén staatshervorming zoals de zes voorgaande, waarbij de Vlamingen in ruil voor een grote zak geld, hun democratische meerderheid verder zagen afbouwen, hun positie in Brussel steeds weer verzwakten

en enkel stukjes en brokjes van bevoegdheden kregen. De klassieke staatshervormingstechniek is een heilloos en geldverslindend perpetuum mobile geworden.

Op korte termijn kunnen we het roer in de Wetstraat onmiddellijk omgooien. Maar **willen we iets structureel veranderen, dan moeten we de structuren veranderen**. Hoe dat kan, heeft de N-VA op haar **congres Verandering voor Vooruitgang** van 31 januari, 1 en 2 februari 2014 aangetoond. Daar hebben wij het pad uitgestippeld dat leidt naar de Confederatie België.

De **Confederatie België** bestaat uit de deelstaten Vlaanderen en Wallonië, die eigenaar zijn van alle bevoegdheden. Ze kunnen die zelf uitoefenen, of beslissen om bepaalde bevoegdheden samen uit te oefenen op het confederale niveau. In de Confederatie hebben de regio Brussel-Hoofdstad en de Duitstalige regio een bijzonder statuut. De regio Brussel-Hoofdstad wordt geresponsabiliseerd en krijgt de grondgebonden bevoegdheden toegewezen. Tegelijk wordt in Brussel de hoofdstedelijke functie versterkt, wordt de band met Vlaanderen en Wallonië aangehaald en oefenen de deelstaten er de persoonsgebonden bevoegdheden uit.

Met ons confederaal project draaien wij de logica van de zes voorbije staathervormingen om. In plaats van bevoegdheden over te dragen van het federale niveau naar Vlaanderen en Wallonië, kunnen bevoegdheden worden overgedragen van de deelstaten naar het confederale niveau. **Vrijwillige samenwerking** werkt beter dan gedwongen samenwerking. Dat blijkt uit de materies waarover de Vlaamse en de Waalse overheid vandaag al rechtstreeks met elkaar overleggen en tot goede akkoorden komen. Moeten wordt willen. Afbreken van bovenaf wordt opbouwen van

onderuit.


Confederalisme zorgt daarbij voor een **slanke en transparante overheid** die efficiënter – en dus goedkoper – werkt met instellingen die bereid zijn samen te werken in plaats van elkaar tegen te werken.

Zo stellen we Vlamingen en Franstaligen in staat om elk hun lot in eigen handen te nemen. Ieder kan volgens eigen inzichten, onder eigen verantwoordelijkheid, en met eigen centen de verandering doorvoeren die ze elk menen nodig te hebben.


## 3.2. VERANTWOORDELIJK EN INTEGER BESTUREN

België heeft sinds jaar en dag **een log, zwaar en omvangrijk overheidsapparaat**. Van de 3,875 miljoen loontrekkenden, is ongeveer een derde op een of andere manier in dienst van de overheid: van de gemeente en het onderwijs over de welzijnssector tot de Europese Commissie.

De voorbije jaren zijn op alle beleidsniveaus maatregelen genomen om de overheid af te slanken.




Confederalisme



**Federalisme**  
**Gedwongen**  
**samenwerking**

.....


**Confederalisme**  
**Vrijwillige**  
**samenwerking**



---


### Wat is confederalisme?

**Democratisch bestuur**




= beleid dichter bij de burger

**Efficiënter dus goedkoper**



= slanke en transparante overheid

**Communautaire rust**



= overheden die samenwerken

➔

**Samen beslissen wat we samen willen doen**

✌️

### 3.1.2. Verandering voor Vooruitgang

✌️ Voor de concrete voorstellen met betrekking tot het confederalisme verwijzen we naar de resoluties van ons congres Verandering voor Vooruitgang.

Zowel op het federale niveau als in Vlaanderen is het aantal ambtenaren gedaald. Tegelijk doet de overheid inspanningen om klantvriendelijk te werken, een modern personeelsbeleid te voeren, maximaal gebruik te maken van informatie- en communicatietechnologie (ICT), open



en innovatief te zijn, de ondersteunende activiteiten (facilitair management) duurzaam en energiezuinig te organiseren. Vlaanderen staat ter zake een stuk verder dan de federale overheid. Dat de Vlaamse overheid de Randstad Award 2013 kreeg als meest aantrekkelijke werkgever in de publieke sector is een bekroning voor haar HR-beleid én voor de werknemers die elke dag de dienstverlening naar burgers en bedrijven verzekeren.

In het kader van de zesde staatshervorming zullen, samen met de bevoegdheden en een deel van de financiële middelen, ongeveer 4.500 federale ambtenaren naar de Gemeenschappen en de Gewesten worden overgeheveld. Dan nog blijven er ongeveer 73.500 federale ambtenaren over. Een objectieve efficiëntieoefening moet tot een verdere rationalisering en afslanking leiden. De Vlaamse Regering zal niet alleen moeten waken over de vlotte integratie van de overgedragen ambtenaren, maar ook entiteit per entiteit nagaan wat de concrete personeelsnoden zijn om efficiënter bestuur mogelijk te maken. Voor sommige taken zullen er wellicht meer ambtenaren nodig zijn, voor andere minder.

Sinds de invoering van de BBB-organisatiestructuur (Beter Bestuurlijk Beleid) bij de Vlaamse administratie kunnen de entiteiten met heel wat autonomie beslissingen nemen op het vlak van budget, personeel en dagelijkse werking. Het responsabiliseren van de diensten

en de leidende ambtenaren is een goede evolutie. De **verkokering** is echter overleefd. Voor gemeenschappelijk personeelsbeleid, ICT, boekhouding, dataverzameling, ... wordt er nog te veel naast elkaar gewerkt. BBB zou eigenlijk moeten functioneren als een holdingstructuur, maar de moedermaatschappij die de gemeenschappelijke dienstverlening op zich neemt, ontbreekt.

Met haar dertien beleidsdomeinen, evenveel departementen en 60 agentschappen is de Vlaamse overheid nog steeds te log. Er zijn te veel entiteiten, wat de aansturing bemoeilijkt, en de scheiding tussen beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering is te strak. De afslanking focuste de voorbije jaren op de samenvoeging van managementondersteunende diensten en de schrapping van tien agentschappen (van 70 naar 60) en enkele strategische adviesraden. In een volgende beweging moeten verdere en meer ingrijpende stappen worden gezet.

Anders dan bij de Vlaamse overheid en hoewel het sinds 2002 verplicht is, bestaat er bij de **federale overheid** nog steeds geen doorgedreven auditbeleid. Begin dit jaar nam de voorzitter van het Federaal Auditcomité ontslag omdat hij te weinig steun krijgt van de federale regering.

In twaalf jaar tijd werd amper de helft van de federale ambtenaren geëvalueerd. Van de 78.000

ambtenaren zijn er maar vijf ontslagen omdat ze niet voldeden. De Vlaamse overheid daarentegen neemt de jaarlijkse evaluaties wel ernstig, en dit zowel voor de ambtenaren als hun managers. In 2012 moesten 173 ambtenaren de Vlaamse overheid gedwongen verlaten; negen procent van hen was vast benoemd. De duizenden ambtenaren die zich dagelijks inzetten voor een correcte en goede dienstverlening moeten immers niet de dupe worden van enkelingen die dit niet doen.

Een ander federaal pijnpunt is de toepassing van de taalwetgeving. Twaalf jaar na de wetwijziging van 2002 en ondanks de uitdrukkelijke toezegging van staatssecretaris Bogaert, zijn de topambtenaren nog steeds niet verplicht tweetalig.

De administratieve lasten die wegen op onze ondernemingen en zelfstandigen zijn volgens het Federaal Planbureau sinds 2000 met een kwart gedaald. De jongste jaren is de daling echter stilgevallen. Het Planbureau becijferde de kostprijs van die lasten in 2012 op 6,36 miljard euro. Dat is zo goed als een stabilisering tegenover 2010. De kleine ondernemingen dragen er zowat de helft van.

### 3.2.1. Een slanke, efficiënte en moderne overheid

#### 3.2.1.1. Visie

Zowel de federale als de Vlaamse overheid moeten hun inspanningen

voortzetten, en waar nodig opdrijven, om van hun administratieve diensten een **efficiënte, transparante, slagkrachtige en klantvriendelijke organisatie** te maken, en om een eigentijds personeelsbeleid te voeren.

Elke overheid moet zich nog meer richten op haar eigenlijke taken, en wel vanuit de focus van de klant: de burger, de vereniging, de organisatie, de onderneming. Bepaalde taken vragen om versterking, andere kunnen en moeten worden afgestoten.

De overheid moet de ambitie hebben een aantrekkelijke werkgever te zijn. Medewerkers die goed werken, moeten hiervoor beloond worden. In haar personeelsbeleid heeft de overheid aandacht voor aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden, interne mobiliteit, personeelsleden die verantwoordelijkheid durven opnemen, arbeidsparticipatie van doelgroepen, objectivering van het verloningsbeleid door functieweging, ... en dit met goede omgevingsfactoren (vb. investeringen in informatica en facilitair management). Ze stapt geleidelijk over naar een volledig contractueel ambtenarenkorps.

De **organisatiestructuur** van de Vlaamse overheid is toe aan herziening door het aantal entiteiten drastisch te beperken, de strikte scheiding tussen beleidsvoorbereiding (departementen) en beleidsuitvoering (agentschappen) op te heffen en een flexibel aanpasbare structuur op te zetten rond processen en beleidsprioriteiten.

Soortgelijke maatregelen dringen zich ook op federaal niveau op. De 'klassieke' overheidsstructuur met FOD's en POD's kan stukken efficiënter. In de sociale zekerheid bijvoorbeeld, moeten de verschillende instellingen organisatorisch beter gestroomlijnd worden. De diverse parastatalen, met dikwijls gelijkaardige taken, zijn nog grotendeels geënt op de historische

structuren, hoewel de financiering niet alleen meer met werkgevers- en werknemersbijdragen maar voor een belangrijk deel ook met belastingen gebeurt.

De samenvoeging van diensten die inhoudelijk verwantschap hebben, levert een schaalvergroting en materiële winst op (minder overhead, minder leidinggevend, ...). In het verleden werden hierrond reeds pogingen ondernomen. Dikwijls werden ze maar gedeeltelijk uitgevoerd of faalden ze zelfs faliekant. Denk aan het federale eHR-project dat over en weer ging tussen de FOD P&O en Fedict en mogelijk terug naar P&O verhuist. Intussen zijn we miljoenen euro's en zeven jaar verder.

### 3.2.1.2. Verandering voor Vooruitgang

✌ Met gerichte maatregelen voeren we **verdere besparingen** door **in de personeels- en werkingskosten van de overheid**. Mede op basis van externe audits beslissen we welke taken we versterken en welke we afstoten. Ondersteunende diensten zorgen ervoor dat uitvoerende diensten zich kunnen focussen op hun eigenlijk opdracht.

✌ Met het oog op standaardisatie en maximale efficiëntie kopen we meer centraal aan en we doen dat zoveel mogelijk op elk overheidsniveau als geheel.

✌ De beleidsvoorbereidende en -uitvoerende entiteiten die vastgoedtransacties van de Vlaamse overheid begeleiden, brengen we samen. De overheveling van aankoopcomités in het kader van de zesde staatshervorming biedt de mogelijkheid om de notariële vastgoedtransacties te clusteren. We richten een vastgoedfonds

op dat, binnen een duidelijk kader, flexibel kan inspelen op opportuniteiten.

✌ Andere ondersteunende diensten, zoals HR, verzorgen we per overheidsniveau. Daarbij gaat het niet enkel om aanwerving of opleiding, maar evenzeer om beheer van het personeelsdossier. Uiteraard krijgen individuele diensten voldoende controle over de aanwerving zodat voor specifieke functies specifieke profielen aangetrokken kunnen worden.

✌ We optimaliseren de werking van Jobpunt Vlaanderen enerzijds en Selor anderzijds. We schakelen beide organisaties ten volle in voor de werving van de overheidsmanagers om definitief komaf te maken met de koehandel rond politieke benoemingen.

✌ We bouwen verder aan een **modern personeelsbeleid**, door onder meer de invoering van een flexibele arbeidsmarkttoelage voor knelpuntberoepen (o.m. ICT-functies) en een beloningsbeleid dat afgestemd is op de functiewegingen.

✌ We voeren een modern diversiteitsbeleid met aandacht voor de verschillende doelgroepen. Waar mogelijk maken we de streefcijfers ambitieuzer. Hiervoor verwijzen we naar het hoofdstuk 2.1.3. Gelijke kansen.

✌ We richten één **onafhankelijke externe auditdienst** op, die de efficiëntie en de integriteit van alle federale overheidsdiensten controleert. Daardoor kunnen we risico's helpen uitsluiten en kan de dienstverlening verbeteren.

✌ We versterken de klantgerichtheid door meer gebruik te maken van



de digitale indiening en verwerking van aanvragen en documenten, en door de dossiers sneller en oplossingsgerichter te behandelen. Daarbij denken we ook aan zaken als e-Health of het digitaal dossier bij justitie.

👉 Met respect voor de privacy maken we zoveel mogelijk ‘open data’, verzameld door de overheid, openbaar. Dat is niet enkel relevant voor wetenschappelijk onderzoek, met deze datasets kunnen ook ondernemingen en ontwikkelaars aan de slag.

👉 Naar het voorbeeld van de Vlaamse overheid voeren we bij de federale overheid een compensatieregeling in om **administratieve lasten te beperken**. Telkens wanneer een wet of besluit een nieuwe last oplegt, moet die gecompenseerd worden door elders een verplichting te schrappen.

👉 We passen de verplichte tweetaligheid van de federale topambtenaren eindelijk toe.

👉 We evalueren jaarlijks alle ambtenaren, zowel de federale als de Vlaamse. Ook de overheidsmanagers en mandaathouders worden in deze oefening meegenomen.

👉 Leidend ambtenaren geven we een grotere (ook financiële) verantwoordelijkheid.

Dienstverlening aan andere entiteiten wordt onderling gefactureerd. Met een bonussysteem kan een entiteit die betere resultaten behaalt dan vooropgesteld, een deel van de extra resultaten behouden om zelf initiatieven te nemen. Leidend ambtenaren krijgen extra bevoegdheden om te evalueren, stimuleren en penalisieren. We bekijken ook de mogelijkheid om een deel van het loon van de mandaathouders variabel te maken en uit te betalen in functie van het realiseren van de vooraf opgelegde doelstellingen.

👉 Tenzij er inhoudelijke redenen of argumenten zijn voor onafhankelijkheid (zoals bv. Audit Vlaanderen, De Lijn, VRT, VDAB en de regulatoren) heffen we bij de Vlaamse overheid de strikte opdeling tussen departement (beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie) en agentschap (beleidsuitvoering) op.

👉 We delen de Vlaamse overheid homogener in en vormen ze om tot **logische en ondeelbare clusters van activiteiten** die nooit kunnen opgesplitst worden over meerdere ministers. Tegelijk moet er een ‘één op één’-relatie zijn tussen minister en entiteit.

👉 Binnen de Vlaamse overheid voegen we onder meer volgende beleidsdomeinen of agentschappen samen: de

beleidsdomeinen Bestuurszaken (BZ) en Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR); de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en Werk en Sociale Economie (WSE); een nieuw beleidsdomein Ruimtelijke Ontwikkeling als fusie van Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO); de agentschappen Waterwegen en Zeekanaal en De Scheepvaart; de verschillende entiteiten die met informatie bezig zijn.

👉 Op federaal niveau kijken we na waar de klassieke overheidsstructuur gemoderniseerd kan worden. We doen dat bijvoorbeeld voor de diverse parastatalen in de sociale zekerheid, die elk binnen hun specifieke domein gelijkaardige taken vervullen.

👉 De nieuwe bevoegdheden die in uitvoering van de zesde staatshervorming overkomen naar de Vlaamse overheid vangen we maximaal op in bestaande entiteiten. We vermijden dat er nieuwe agentschappen ontstaan.

👉 De Europese Unie is het best gebaat met een **kleinere, maar slagkrachtige Europese Commissie** die zich toelegt op de Europese prioriteiten. In navolging van de oorspronkelijk opgenomen regeling in het Lissabonverdrag,

staan wij een rotatiesysteem voor op basis van gelijkwaardigheid van alle lidstaten.

### 3.2.2. Integere bestuurders en kwaliteitsvolle regelgeving

De zesde staatshervorming bevatte ook een onderdeel 'politieke vernieuwing'. De genomen maatregelen zijn evenwel veel te beperkt om het verschil te kunnen maken. De grote hervorming waar aanvankelijk sprake van was, kwam er niet. De **Senaat is niet afgeschaffd**; het is enkel een niet-rechtstreeks verkozen instelling geworden, maar met een permanent kostenplaatje van ongeveer 60 miljoen euro per jaar. Een gigantisch bedrag voor een instelling die steeds meer aan belang inboet. Bovendien hebben de traditionele partijen samen met Groen-Ecolo ervoor gezorgd dat ongeveer 10 miljoen euro van de geschrapte Senaatsdotaties zullen worden gecompenseerd via de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

De Federale Deontologische Commissie die is opgericht om de regels over belangenconflicten, deontologie, vergoedingen en buitenlandse zendingen te moderniseren, is een waakhond zonder tanden. Het is onwaarschijnlijk dat ze meer zal zijn dan een praatclub zonder enig moreel gezag.

Helemaal geen vernieuwing was er onder de **regering-Di Rupo** in de praktijk van **de topbenoemingen**. Alle te verdelen postjes werden opgenomen in een 'kadaster' en vervolgens werd er maanden geduwd, getrokken, geblokkeerd, gemarchandeerd en gekoeioneerd om alle postjes mooi over de meerderheidspartijen te verdelen. Als dank voor de steun bij de zesde staatshervorming kregen Groen en Ecolo er van de meerderheidspartijen twee parlementaire medewerkers bij, op rekening van de belastingbetaler. Het federaal parlement en het Vlaams

Parlement keurden een nieuwe regeling goed voor de uittredingsvergoeding van hun leden. Onbegrijpelijk is dat de federale regeling op bepaalde punten sterk afwijkt van de striktere regeling van het Vlaams Parlement, zoals mee uitgewerkt door Parlementsvoorzitter Jan Peumans.

Terwijl de Vlaamse Regering het aantal kabinetsmedewerkers verminderde van 452 in de vorige bestuursperiode tot 288 (-36%) in de aflopende periode, bleef de vermindering op het federale niveau beperkt tot 11% (van 932 naar 827). Het aantal federale ministers is dan wel gedaald; het aantal kabinetsmedewerkers is gestegen van gemiddeld 40 per regeringslid naar 44.

Belgen die in het buitenland verblijven, hebben enkel stemrecht voor de federale verkiezingen. De N-VA stelde voor om hen ook voor de deelstaatparlementen stemrecht te geven. Niettegenstaande hun eerdere standpunten, zijn de andere Vlaamse partijen daar – louter om electoraal-strategische redenen – niet op ingegaan. Het is onbegrijpelijk dat men Vlamingen in Vlaanderen verplicht te gaan stemmen, maar Vlamingen in het buitenland het recht ontzegt om voor het Vlaams Parlement te stemmen.

#### 3.2.2.1. Visie

De samenleving inrichten en sturen: dat is de belangrijke en nobele opdracht van de politiek. Daarvoor zijn bekwame en integere bestuurders nodig, die de middelen die ze daarvoor krijgen zo zuinig en zo doeltreffend mogelijk inzetten. Het vertrouwen in de politieke instellingen (parlement, regering, partijen) is echter laag, het aanzien van de politici (ministers, parlementsleden) bescheiden.

Om zijn legitimiteit te behouden en te versterken, moet de politiek zijn **geloofwaardigheid herstellen** en de kwaliteit van zijn personeel optrekken.

Mensen mogen niet met het beeld leven dat politici meer met zichzelf dan met het algemeen belang bezig zijn of dat politici van burgers en bedrijven inspanningen vragen maar zelf onvoldoende zuinig omspringen met de beschikbare overheidsmiddelen.

Het hangt grotendeels van het gedrag van elke individuele politicus af of de geloofwaardigheid hersteld en het vertrouwen verhoogd kan worden. Daarnaast zijn er collectieve maatregelen nodig. In 2009 heeft de N-VA de hand uitgestoken naar de andere partijen en twintig voorstellen op tafel gelegd om een frisse wind door de politiek te laten waaien. Helaas zijn de andere partijen daar niet op ingegaan. Veel van onze voorstellen blijven geldig.

#### 3.2.2.2. Verandering voor Vooruitgang



Wij **schaffen de Senaat zonder meer af**. Zijn meerwaarde als 'reflectiekamer' was al beperkt, de zesde staatshervorming heeft die functie volledig uitgehold. Zijn kosten/baten-verhouding was al scheefgetrokken, na de zesde staatshervorming wegen de kosten minder dan ooit tegen de voordelen op. In afwachting van de afschaffing laten wij de ondersteunende diensten van Kamer en Senaat nauwer samenwerken en waar mogelijk zelfs samensmelten.



Het parlementaire werkjaar laten we op 1 september beginnen. Het veel te lange zomerreces staat behoorlijk parlementair werk en de permanente controle van de regering in de weg.



De uittredingsvergoeding van de federale parlementsleden schakelen we gelijk met die van de Vlaamse Parlementsleden (een sokkel van vijf maanden, en één



maand per mandaatjaar met een maximum van 24 maanden).

- ✌ Een minister mag geen enkele activiteit uitoefenen waardoor de waardigheid van het ambt in het gedrang komt en/of het vertrouwen van het publiek in het ambt wordt aangetast, de eigen onafhankelijkheid wordt aangetast of een conflict tussen tegenstrijdige belangen ontstaat. Een dergelijke deontologische regel bestaat reeds op Vlaams niveau en moet ook op federaal niveau worden ingevoerd.
- ✌ Naar analogie met de Europese regels voor Eurocommissarissen, mag een minister tot een aantal maanden na zijn mandaat geen enkele functie in het bedrijfsleven opnemen, althans in de sectoren waarvoor ze als minister bevoegd waren. De huidige regelgeving is te beperkt en sluit een aantal misbruiken niet uit.
- ✌ Van de **Federale Deontologische Commissie** maken we een echte waakhond die in individuele gevallen kan optreden op eigen initiatief of op initiatief van een derde, en niet enkel op vraag van de mandataris zelf. Haar adviezen moeten openbaar gemaakt worden om de naleving van deontologische regels af te dwingen. Het parlement moet effectief kunnen ingrijpen wanneer een mandataris de deontologische regels schendt.

- ✌ De **opkomstplicht ('stemplicht') schaffen we af**. De kiezer moet vrij zijn om al dan niet zijn democratisch kiesrecht uit te oefenen. De overheid en de politieke partijen moeten burgers aansporen om bij verkiezingen hun stem uit te brengen. Stemrecht in plaats van stemplicht dwingt politici om op een andere manier aan politiek te doen. De zekerheid dat iedereen moet gaan stemmen, doet politici te veel op hun lauweren rusten. In landen zonder stemplicht geven opkomstcijfers een belangrijke indicatie over de gezondheid van het politieke klimaat.

- ✌ We laten de kostprijs van de verkiezingsprogramma's berekenen door het Rekenhof. Dat zal er de partijen toe verplichten hun programma's zo concreet en realistisch mogelijk te maken.

- ✌ We kennen de Vlamingen in het buitenland ook stemrecht toe voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement. Nu kunnen ze enkel aan de Kamerverkiezingen deelnemen.

- ✌ De federale en deelstatelijke verkiezingen laten we niet samenvallen. Samenvallende verkiezingen druisen volledig in tegen de autonomie die Vlaanderen verworven heeft. In geen enkel federaal land worden de federale en deelstaatverkiezingen op dezelfde

dag gehouden. Elk beleidsniveau moet apart, op zijn eigen merites, kunnen worden beoordeeld.

- ✌ De monarchie is een achterhaalde staatsvorm, het geboorterecht strookt niet met de democratische basisbeginselen. In de overgangsfase naar de invoering van de republikeinse staatsvorm, **vormen we de Belgische monarchie om tot een protocollaire monarchie**. Geen politieke opdrachten meer; geen medeondertekening; geen formatieopdrachten; geen buitenlandse missies zonder akkoord van de deelstaten; geen gratieverleningen; geen nieuwe adellijke titels; geen militaire functies;... Enkel het staatshoofd en zijn of haar echtgeno(o)t(e) dragen de titel van koning en koningin. De kabinetschef van de koning komt, zoals in Nederland, onder politiek toezicht te staan.

- ✌ Ter wille van de kwaliteit van de regelgeving en de openbaarheid van bestuur, maken we de adviezen van de Raad van State openbaar, zodat burger en overheid er rekening mee kunnen houden.

- ✌ We laten de Raad van State ook adviezen geven over grondwetswijzigingen. Het staat het parlement vrij af te wijken van het advies, maar het verplicht het parlement in om mogelijke

afwijkingen tegenover de burger toe te lichten en te verantwoorden.

### 3.2.3. Sterke gemeenten

De voorbije bestuursperiode zijn onder impuls van minister van Binnenlands Bestuur Geert Bourgeois en op basis van het Witboek Interne Staatshervorming belangrijke stappen gezet om de **gemeentelijke bestuurskracht te versterken**. Zo werden de planlasten verminderd en verregaande samenwerking tussen gemeente en OCMW mogelijk gemaakt. Ook de gemeenteraad kwam weer in het centrum van het debat door de verplichting het beleid van de intercommunale verenigingen te bespreken in de gemeenteraad. Bovendien worden de gemeenten ondersteund in de beheersing van hun financiën door onder andere de 3,5%-groeivoet van het Gemeentefonds te behouden. Daarnaast werden de politieke en ambtelijke structuren verlicht.

Toch zijn **vele van onze gemeenten niet in staat om het hoofd te bieden aan de verwachtingen en uitdagingen**: een regelgeving die steeds complexer wordt, de steeds hogere eisen die de bevolking aan de dienstverlening stelt, de moeizame zoektocht naar technisch geschoold en deskundig personeel, het gebrek aan management van de lokale organisatie,...

Het bestuur is nog steeds te druk. Er zijn vijf 'verkozen' overheidsniveaus (lokaal, provinciaal, regionaal, federaal, Europees) met een soms moeilijke onderlinge verhouding, er is de vaak complexe bestuurlijke organisatie binnen één en hetzelfde overheidsniveau en er is het intermediaire niveau (intercommunales) tussen gemeente en provincie. De regioscreening die minister Bourgeois uitvoerde, wees uit dat er 2.229 samenwerkingsverbanden

bestaan tussen gemeenten en tussen gemeenten en andere overheden. Dit labrynt van samenwerkingsverbanden (de bestuurlijke verrommeling) komt de transparantie en de democratische besluitvorming niet ten goede.

Voornameijk door enkele federale kostendrijvers zoals de politie, de brandweer en de stijgende pensioenlasten van het gemeentepersoneel zitten veel gemeenten in financiële problemen. Veel gemeentebesturen nemen initiatieven om efficiënter te werken en hun uitgaven te beperken, maar tegelijk kijken ze naar de federale en de Vlaamse Regering.

#### 3.2.3.1. Visie

Voor de N-VA is de bestuurlijke organisatie in Vlaanderen gebaseerd op het subsidiariteitsbeginsel. Daarbij volstaan **twee volwaardige politieke beleidsniveaus: de lokale overheid en de Vlaamse overheid**.

Voortgaande op de weg die met het Witboek Interne Staatshervorming is ingeslagen, moet het lokale bestuur zich verder kunnen ontwikkelen tot de belangrijkste overheid en het eerste aanspreekpunt voor de burger. In dit tweeledig bestuursmodel is er geen behoefte meer aan de provincies. Hun taken en middelen kunnen naar het lokale niveau of, waar wenselijk, naar het Vlaamse niveau worden doorgeschoven. Dat levert ook nog eens een aanzienlijke besparing op.

Om haar roeping als eerste overheid waar te maken, moet de lokale overheid voldoende bestuurskracht hebben. Aan **sterkere en verantwoordelijke gemeenten** kunnen we meer bevoegdheden, een grotere autonomie en meer verantwoordelijkheid geven. De overdracht van bevoegdheden in het kader van de zesde staatshervorming is hiervoor een opportuniteit. De Vlaamse,

en waar dat nog speelt ook de federale overheid, moeten zich minder betuttelend en centralistisch opstellen.

In een sterke gemeente moet de gemeenteraad een stem hebben in strategische beslissingen en visievorming. De gemeenteraadsleden moeten hiervoor de nodige informatie krijgen. Een goed evenwicht tussen gemeenteraad en schepencollege moet voortdurend bewaakt worden.

Sterkere gemeenten maken samenwerking niet overbodig. Integendeel. Samenwerking tussen gemeenten moet wel op een transparante manier gebeuren, en binnen vaste samenwerkingsverbanden. We moeten een einde maken aan de bestuurlijke verrommeling zoals die nu bestaat.

Om dat allemaal te realiseren, **moeten de lokale besturen financieel gezond zijn**. Daarom moeten ze de efficiëntie van hun werking verhogen en hun apparaatskosten verminderen, onder meer door een doorgedreven integratie tussen gemeente en OCMW. Tot de efficiëntieoefening behoort een reflectie over de te behouden en af te stoten taken. In de gemeenteraad moet een grondig kerntakendebat worden gevoerd.

#### 3.2.3.2. Verandering voor Vooruitgang



We **verhogen de bestuurskracht** van onze gemeenten om hen meer bevoegdheden, autonomie en verantwoordelijkheid te kunnen geven.



In dat kader bekijken we welke van de nieuwe bevoegdheden die Vlaanderen er ingevolge de zesde staatshervorming bij krijgt, naar de gemeenten kunnen worden doorgeschoven. Bij de overdracht van bevoegdheden aan gemeenten dragen we de overeenstemmende





middelen maximaal mee over.

👉 Om de samenwerking tussen de gemeente en het OCMW te versterken en een geïntegreerd gemeentelijke sociaal beleid te kunnen voeren, werken we de federale obstakels in de OCMW-wetgeving weg en integreren we het OCMW-decreet in het Gemeentedecreet.

👉 Kleine gemeenten verplichten we het OCMW en de gemeentediensten samen te voegen. Bij die inkanteling voorzien we in waarborgen voor de individuele zorgverstrekking, bijvoorbeeld door de oprichting van een speciale gemeenteraadscommissie of een gemeentelijke EVA-structuur. De zorgbedrijven vallen rechtstreeks onder de gemeente.

👉 Om het bestuur te vereenvoudigen, laten we de verschillende overheden in **sterkere en transparantere samenwerkingsverbanden** werken op bovengemeentelijk (streek)niveau. We vertrekken daarbij van de regioscreening die minister Bourgeois uitvoerde. We waken over de besluitvormingsprocedures van die samenwerkingsverbanden, waarbij de betrokkenheid van de gemeenteraden gegarandeerd moet zijn. De Vlaamse overheid vaardigt in dat verband een kaderdecreet interbestuurlijke

samenwerking uit. We bieden meer ondersteuning aan de lopende proefprojecten voor het oprichten van samenwerkingsplatformen tussen gemeenten.

👉 We verplichten kleinere gemeenten in een aantal beleidsdomeinen samen te werken in vaste samenwerkingsverbanden. Desgewenst kunnen ze zelf beslissen de bundeling van de krachten geleidelijk te laten resulteren in een fusie van de betrokken gemeenten.

👉 Het **provinciaal bestuursniveau schaffen we af**. De huidige taken en middelen van de provincies verschuiven bij voorkeur naar de gemeenten, het beleidsniveau dat het dichtst bij de burger staat, zo niet naar de Vlaamse overheid. Zo versterken we de lokale democratie én maken we onze gemeenten financieel gezonder. De gedeconcentreerde diensten van de Vlaamse overheid (in de Vlaamse administratieve centra en onder coördinerende opdracht van een manager-gouverneur) kunnen hun opdrachten blijven uitvoeren. We integreren de middelen van het Provinciefonds in het Gemeentefonds.

👉 Ter verdere herwaardering en versterking van gemeenteraad als dé spil van het lokale democratische bestel breiden we het financieel instrumentarium

BBC (beleids- en beheerscyclus) uit naar brandweer, politiezones en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en bouwen we de externe audit uit voor de lokale besturen.

👉 We onderzoeken bijkomende initiatieven om de financiële positie van de gemeenten veilig te stellen. We denken hierbij in de eerste plaats aan gemeenten die initiatieven nemen met het oog op schaalvergroting en efficiëntie, of aan een nieuw pact om met een eenmalig initiatief de lokale besturen te steunen.

👉 Met het oog op de ondersteuning van de bestuurskracht hervormen we het Gemeentefonds en integreren daarin de middelen van het Provinciefonds, het Stedenfonds, het Plattelandsfonds en andere sectorale subsidiestromen.

👉 We werken raamcontracten of andere instrumenten uit om werkingsuitgaven te beheersen.

👉 De gemeentelijke financiën volgen we nauwer op in het licht van de Europese regelgeving. We onderzoeken of bovenop de bestaande normen bijkomende normen nodig zijn voor gemeenten in financiële moeilijkheden.

### 3.3. EUROPESE VLAMINGEN, WERELDVLAMINGEN

Wij wonen in een klein land met een groot buitenland. Ontwikkelingen waar ook ter wereld hebben gevolgen voor Vlaanderen. Hoe meer de globalisering voortschrijdt, hoe groter die gevolgen zijn. Daarom moet Vlaanderen de **ambitie hebben aanwezig te zijn in Europa en in de wereld**, en er zijn stem te laten horen. Zelfstandig en zelfbewust, open en solidair.

Sinds de invoering van het principe 'in foro interno, in foro externo' in 1993 kan Vlaanderen in zijn bevoegdheidsdomeinen een eigen buitenlands beleid voeren. Vooral onder toenmalig bevoegd minister Geert Bourgeois zijn in de periode 2004-2008 belangrijke inspanningen gedaan om onze deelstaat internationaal te profileren.

Deze dynamiek is tijdens de regeerperiode 2009-2014 ten dele stilgevallen. Zo is het succesvolle samenwerkingsprogramma van Vlaanderen met de landen in Centraal- en Oost-Europa stopgezet. Positief is dan weer dat de samenwerking met de buurlanden is verdergezet, in de eerste plaats met Nederland. Helaas gebeurt dit op ad-hocbasis, en niet meer in het kader van een formele strategienota. De uitstraling van Vlaanderen in het buitenland is gestegen dankzij het nieuw merkenbeleid waarin de deelstaat Vlaanderen als een aparte entiteit wordt voorgesteld op basis van eigen sterkten, zowel geografisch als inhoudelijk. Vlaanderen heeft ook een succesvolle rol gespeeld tijdens het Belgisch EU-voorzitterschap in 2010.

Toch klinkt **in het Europese koor de stem van Vlaanderen nog onvoldoende krachtig** en luid. Bovendien wordt Vlaanderen geconfronteerd met symptomen van miskennis door de federale overheid.

Federale recuperatiepogingen blijven Vlaanderen hinderen in het voeren van een eigen buitenlandbeleid in zijn

bevoegdheidsdomeinen. Dat is zo op het vlak van het economisch beleid en zelfs in gemeenschapsmateries zoals cultuur. De aanstelling door minister Reynders van economische adviseurs was daar een droeve illustratie van. Het internationale handels- en investeringsbeleid is nochtans al twee decennia een Vlaamse bevoegdheid en illustreert dat wat we zelf doen, beter doen. De aanpassing van de intra-Belgische samenwerkingsakkoorden over buitenlands beleid is na lange tijd opnieuw op de tafel van de Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid (ICBB) gekomen, maar de vooruitgang in dit dossier is wegens federale obstructie ondermaats.

De **federale diplomatie** blijft ook nog steeds in het oude bedje ziek. Nog steeds verdelen de traditionele politieke partijen de belangrijkste posten onder elkaar; wie ambassadeur wil worden in Washington of Parijs beschikt over een lidkaart van een traditionele partij, of heeft maar beter nauwe banden met het Hof. Minister van Buitenlandse Zaken Didier Reynders wil zelfs nog een stap verder gaan door niet-diplomaten te benoemen als ambassadeur.

De laatste jaren waren er verschillende schandalen met ambassadeurs die hun taak niet naar behoren vervulden, hun boetes niet betaalden, geen respect toonden voor hun gastland of zich zelfs aan spionage bezondigden. Verder is het met de taalkennis op onze ambassades erg gesteld: Vlamingen die hun paspoort of rijbewijs laten verlengen bij een Belgisch consulaat, worden vaak niet geholpen in het Nederlands.

In de **Europese Unie** werd de agenda de voorbije vijf jaar gedomineerd door de financieel-economische crisis. Die crisis legde de constructiefouten en onvolkomenheden van de euro bloot. De mogelijke valkuilen waren

nochtans lang voor de start van de euro gekend. De verwachting – of hoop – dat deze onvolmaaktheden spontaan een oplossing zouden kennen, botste op een bittere en harde realiteit. Excessieve schuldopbouw, economische scheefftrekkingen tussen de lidstaten en een verlies aan concurrentievermogen zijn een gevaar voor de goede werking van de Economische en Monetaire Unie (EMU). De EMU bleek niet in staat om externe schokken, zoals de financiële crisis, goed en efficiënt op te vangen, economisch zowel als sociaal.

Het vertrouwen van de burgers in de EU nam de voorbije jaren steeds verder af, zelfs in de stichtende lidstaten. Het draagvlak voor het gemeenschappelijke project erodeert doordat de democratische legitimiteit onder druk staat. Steeds meer mensen hebben het gevoel dat ze geen greep meer hebben op de besluitvorming. Ze zien de Europese Unie niet langer als een versterking van hun welvaart, maar als een bedreiging voor hun vrijheid. Deze neerwaartse evolutie werd nog extra gevoed door de langdurige eurocrisis.

De crisis en het eroderende draagvlak leggen een fundamentele breuklijn bloot. Net zoals in België is er in de EU een verschillende visie tussen noord en zuid over besparen en hervormen. Net zoals in België leeft in het noorden argwaan om nog meer transfers op gang te brengen, zonder dat daar een grotere responsabilisering tegenover staat. Deze polarisatie beperkt zich niet tot noord en zuid, maar is ook aanwezig tussen de linker- en rechterzijde van het politieke spectrum. Een steeds uitgebreidere Unie zal de verschillen tussen de landen nog scherper stellen.

Daarom is de betrokkenheid van de burger essentieel voor het slagen van de Europese samenwerking. Daarom moet het principe van subsidiariteit voldoende worden erkend, net als het natuurlijk proces van streven naar



autonomie van naties in Europa .

Het wantrouwen mag niet zomaar worden afgedaan als een stem tegen Europa. Maar het kan evenmin onder de mat worden geschoven om over te gaan tot de orde van de dag. Een dergelijke houding is al te gemakkelijk en ondermijnt de grondvesten van de EU.

Europese samenwerking is een noodzakelijk middel om te komen tot efficiënt bestuur, in het belang van de burgers. Net daarom is het nodig voortdurend te streven naar een verbeterde samenwerking en bestaande structuren ter discussie te stellen.

Als gevolg van de crisis van 2008 is de druk op de budgetten voor **internationale samenwerking** enorm toegenomen. Het opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering weegt eveneens op de traditionele budgetten voor ontwikkelingssamenwerking.

De daling in de budgetten weegt ook op het debat over ontwikkelingssamenwerking in het algemeen. Bijzondere elementen daarin zijn de versnippering van overheidsbudgetten over een veelheid aan projecten en de vraag naar meer concentratie in zowel thema's als partnerlanden.

In de Belgische context is de onduidelijke bevoegdheidsverdeling tussen het Vlaamse en het federale

niveau een rem op een efficiënt ontwikkelingsbeleid. De federale overheid engageert zich extern op domeinen waar ze intern niet voor bevoegd en dus niet in gespecialiseerd is, zoals onderwijs, landbouw, ontwikkelingseducatie of universitaire ontwikkelingssamenwerking. NGO's moeten hun dossier op verschillende niveaus indienen, partnerlanden en internationale organisaties weten niet welk beleidsniveau aan te spreken, enz.

De uitwassen van de politieke regimes in bepaalde ontwikkelingslanden doen bovendien vragen rijzen over de efficiëntie van klassieke ontwikkelingshulp.

### 3.3.1. Europese Vlamingen

#### 3.3.1.1. Visie

De toekomst van de 6,5 miljoen Vlamingen ligt in Europa. De Europese Unie brengt ons al zestig jaar vrede en draagt bij aan onze welvaart en ons welzijn. Ons verhaal is en blijft een Europees verhaal: 'Vlaming zijn om Europeeër te worden'.

De N-VA wil een **sterk Vlaanderen in een sterk Europa**. Vlaanderen en Europa maken voor de N-VA nadrukkelijk deel uit van een 'en-en verhaal'. De twee bestuursniveaus zijn niet aan elkaar tegengesteld, integendeel, ze versterken elkaar. Samen moeten ze zorgen voor meer welvaart en welzijn.

Net omdat wij Europa een warm hart toedragen, **durven wij vragen stellen bij het project van de Europese Unie**. Niet uit twijfel over het nut en het belang van Europese samenwerking, wel omdat de EU geen vanzelfsprekendheid is en slechts op voldoende draagvlak kan rekenen als zij de juiste keuzes kan en durft maken.

De N-VA is geen eurosceptische partij die alles wat Europees is, wil aanvallen. Wel hebben we oor voor kritische geluiden die lang niet altijd stemmen tegen de EU zijn. Het gaat vaak om mensen die bezorgd zijn, die zich machteloos voelen, die het EU-beleid niet begrijpen. Legitieme bedenkingen over de Europese Unie beschouwen wij niet als een aanval tegen de EU. Daarin verschillen wij grondig van mening met euroforische partijen.

Als **eurorealistische partij** kiest de N-VA voor een **haalbare en gedragen Europese samenwerking, die geworteld is bij de burgers**. Ons eurorealisme maken we concreet door te kiezen voor een Europa dat sterk is waar nodig en dat solidariteit en verantwoordelijkheid centraal stelt.

Europa moet sterk zijn waar nodig om resultaten te boeken die tastbaar en concreet zijn voor de burger. Vandaag is de Europese Unie onvoldoende gedragen door de inwoners van de lidstaten. Slechts 31% van de Europese burgers heeft een positief beeld van de EU. Europees beleid gaat nochtans iedereen aan en mag daarom niet boven de hoofden van de burger

gevoerd worden. Wanneer we een gevoel van gedeeld eigenaarschap willen creëren, dan moeten wetgeving en beleid zo dicht mogelijk bij de burger worden gemaakt en uitgevoerd.

We moeten ons dus **durven afvragen of alles wat de EU doet wel nodig is** en of bepaalde initiatieven niet beter aan de lidstaten worden overgelaten. We zetten ons bijgevolg af tegen een Europese superstaat, net zoals we ons afzetten tegen een Vlaanderen dat zich terugplooit op zichzelf.

Voor de N-VA kan de EU regelgevend optreden als zij in staat is doeltreffender op te treden dan de lidstaten (subsidiariteitsprincipe). Wanneer grensoverschrijdende samenwerking duidelijk schaalvoordelen biedt, valt een Europese aanpak te rechtvaardigen (bijvoorbeeld op het gebied van handel, mededinging en het monetair beleid van de eurozone). Andere bevoegdheden horen thuis op lidstatelijk, regionaal of lokaal niveau vanwege de al te grote heterogeniteitskosten. Dat zijn de kosten voor het samenbrengen van soms uiteenlopende visies van de lidstaten. Werk, investeringsbeleid, onderwijs, jeugd, sport, cultuur, taal en toerisme horen daarom niet thuis op Europees niveau.

Een Europa dat sterk is waar nodig, zal de samenwerking van landen en volkeren vorm kunnen geven en de democratische legitimiteit van de Unie herstellen en versterken. Daarom kiest de N-VA voor een confederaal Europa waarin de lidstaten samen beslissen wat ze samen doen, niet omdat ze moeten maar omdat ze dat willen. Omdat ze daar beter van worden.

De **Vlaamingen zijn een open en solidair volk**. Ze hebben dat doorheen hun geschiedenis ten overvloede bewezen en ze bewijzen het nog elke dag. Solidariteit is evenwel geen

onvoorwaardelijk verhaal. Solidariteit en verantwoordelijkheid, rechten en plichten zijn twee zijden van dezelfde medaille. Wij zijn voor een solidair Europa, maar willen van de EU geen België XL maken met ongelimiteerde transfers zonder enige vorm van responsabilisering.

Lidstaten die het moeilijk hebben, moeten bijvoorbeeld tijdelijk op solidariteit in de vorm van financiële steun kunnen rekenen. Die solidariteit moet echter objectief, transparant en efficiënt zijn. Ze moet bovendien gepaard gaan met verantwoordelijkheid. Vandaag knelt het bij de toepassing van die criteria. En daardoor slijt het draagvlak onder de solidariteit af. Daarom moeten die betrokken lidstaten in de eerste plaats zelf de nodige maatregelen nemen om het vertrouwen van de financiële markten te herstellen.

Het vrij verkeer van burgers en werknemers binnen de EU is een principe waar de N-VA sterk aan vasthoudt. We erkennen daarbij de bestaande problemen met gedetacheerde werknemers in bepaalde sectoren en beklemtonen dat de lidstaten en de EU hun verantwoordelijkheid moeten opnemen om fraude en sociale dumping krachtadig aan te pakken en om de regels correct te handhaven. De strijd tegen sociale fraude moet daarbij een onderdeel zijn van een veelzijdige aanpak. Dit is niet alleen in het voordeel van onze bedrijven, het zorgt er ook voor dat jobs niet onrechtmatig worden vernietigd.

Een solidaire en verantwoordelijke EU moet vooral een project van gedeeld eigenaarschap zijn waaraan alle burgers kunnen deelnemen zodat de samenwerking kan groeien van onderuit. Het bewaken van de diversiteit, ook de taaldiversiteit, binnen de Europese identiteit, is daarbij essentieel. We delen een Europese

traditie die gekenmerkt wordt door een diversiteit van talen en culturen. Dit gemeenschappelijk element beantwoordt niet aan de idee van een Europese superstaat met slechts één enkele uniforme Europese cultuur. Daarom houden wij vast aan het grondrecht van elke burger om in zijn of haar officiële taal, met de Europese instellingen te kunnen communiceren. Ook dat verkleint de kloof tussen de EU en de burgers.

### 3.3.1.2. Verandering voor Vooruitgang

#### De burger en de EU dichter bij elkaar brengen



Europa moet deel uitmaken van de politieke besluitvorming op elk niveau. Bij alle besluitvormers en beleidsmakers moet een **Europese reflex** ontstaan.



Het **Europese debat moet meer gepolitiseerd** worden door burgers nauwer te betrekken bij de werking van het Europees Parlement. Dat kan voornamelijk door de aandacht voor de Europese besluitvorming in media en onderwijs te verhogen. Ook kunnen we het nationale (statelijke en deelstatelijke) en het Europese niveau nauwer met elkaar verweven, bijvoorbeeld door de nationale volksvertegenwoordigers een brugfunctie te laten vervullen, in een wisselwerking met de Europarlementsleden.



De **nationale parlementen** (waaronder het Vlaams Parlement) moeten, naar het voorbeeld van Denemarken, **'europeaniseren'**. Zowel vóór als na elke vergadering van de Europese Raad of de Raad van Ministers moet de verantwoordelijke minister het parlement te woord staan om het standpunt te verduidelijken. Voor onderhandelingen van



de Europese Raad of Raad van Ministers over belangrijke onderwerpen, moet het parlement een expliciet onderhandelingsmandaat geven.

✌ Voor een meer proactieve beoordeling van Europese voorstellen kan inspiratie worden gevonden in de BNC-fiches (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen) van de Nederlandse regering. Daarin geeft ze een eerste oordeel over de voorstellen van de Europese Commissie onder meer op vlak van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit en de financiële gevolgen.

✌ Het Europees Parlement moet voor de Europese bevoegdheden **wetgevend initiatiefrecht** krijgen. Dat geldt ook voor de nationale en regionale parlementen die mits het bereiken van een bepaald quorum een initiatiefrecht krijgen. Dat werkt niet alleen de betrokkenheid van deze parlementen bij het Europees besluitvormingsproces in de hand, maar draagt ook bij aan de democratisering van het Europees debat.

### Correcte toepassing van het subsidiariteitsbeginsel

✌ De lidstaten staan enkel bevoegdheden af aan de Europese Unie als ze daar allemaal een meerwaarde in zien. In ieder geval moeten wetgeving en beleid

zo dicht mogelijk bij de burger worden gemaakt en uitgevoerd.

✌ De **subsidiariteitstoets** moet een **meer bindend karakter** krijgen. Indien een bepaald quorum van de nationale en/of regionale parlementen stelt dat beleid beter op nationaal of regionaal niveau uitgevaardigd wordt dan op Europees niveau, moet de Europese Commissie haar voorstel intrekken.

✌ De **'gele en oranje kaart'-procedures** moeten worden **verbeterd**. Volgens deze procedures kunnen de nationale parlementen de Commissie een gemotiveerd advies toezenden waarin ze uiteenzetten waarom een bepaald Europees wetsontwerp in strijd is met het subsidiariteitsbeginsel. We voorzien in een betere ondersteuning van de nationale parlementen om deze controletaak uit te voeren, met meer tijd en middelen, en met criteria die ze kunnen gebruiken bij de motivering van hun besluit.

### Meer transparantie

✌ Contacten tussen de EU en organisaties van burgers, NGO's, bedrijven, handels- en beroepsorganisaties, vakbonden, denktanks, ... zijn nuttig en mogelijk wanneer zij volledig transparant en binnen de grenzen van de wet en ethische principes

gebeuren.

✌ Het **verplichte karakter van het transparantieregister** moet in dat kader worden aangescherpt. Het toepassingsveld moet worden uitgebreid naar de andere EU-instellingen en de werking ervan nauwgezet opgevolgd. Niet-ingeschreven organisaties moeten uitgesloten worden van het voeren van activiteiten met de Europese instellingen.

### Steun voor verdieping en interne uitbreiding

✌ De EU telt vandaag 28 lidstaten. Omdat de voorbije externe uitbreidingsrondes nog niet verteerd zijn, moet eerst verdere verdieping plaatsvinden alvorens er over eventuele verdere uitbreiding kan worden gepraat.

✌ Voor de uitbreiding zijn de Kopenhagen-criteria het uitgangspunt. Het gaat onder meer om het hebben van stabiele instellingen die de democratie waarborgen, een rechtsstaat en een functionerende markteconomie. Bovendien moet de EU bij het opnemen van nieuwe lidstaten de dynamiek van de Europese samenwerking kunnen handhaven.

✌ Meer dan voor externe uitbreiding moet de EU oog hebben voor interne uitbreiding. De ontwikkelingen in staatloze

naties als Schotland, Catalonië, Baskenland en Vlaanderen zijn natuurlijke processen. Er is sprake van een evolutie, geen revolutie. De EU kan deze vreedzame staatsontwikkeling niet langer ontkennen of uit de weg gaan. Anders beslissen zou de geloofwaardigheid van de miljoenen Europese burgers die kiezen voor zelfbeschikking, democratie én Europees engagement ondermijnen. **Door interne uitbreiding zijn nieuwe staten automatisch lid** van de Europese Unie. Dit is bovendien essentieel een politieke en geen juridische beslissing. Zij moeten uiteraard wel binnen een overgangperiode aan de lidmaatschapsvoorwaarden voldoen.

### Een structureel gezonde economische onderbouw

👉 De Europese economie heeft nood aan stabiliteit. Dat geldt zeker voor Vlaanderen, dat met zijn open economie sterk afhankelijk van de internationale handel. Een **goed functionerende euro en een solide economische onderbouw** zijn belangrijk, niet in het minst voor de sociale vooruitgang.

👉 De eurozone is een project dat gebaseerd is op solidariteit maar dat tevens verantwoordelijkheid vereist van de deelnemende leden. Lidstaten die het moeilijk hebben, moeten in de eerste plaats zelf hun verantwoordelijkheid en de nodige maatregelen nemen om het vertrouwen van de financiële markten te herstellen. Het is heel belangrijk dat zij de nodige **besparingen, hervormingen én investeringen** doen. Zo kunnen ze hun overheidsschuld afbouwen en verhogen deze landen hun capaciteit om eventuele toekomstige schokken op te

vangen.

👉 Omdat solidariteit en verantwoordelijkheid samengaan, moet een land de **mogelijkheid hebben om uit de eurozone** te stappen zonder daarom ook uit de Unie te stappen. Landen die zich niet houden aan de verplichtingen inzake gezonde financiën en structurele hervormingen moeten in het uiterste geval zelfs gedwongen de eurozone kunnen verlaten.

### Sterker economisch bestuur met begrotings- en bankenunie

👉 Afgesproken regels moeten effectief en strikt worden toegepast om het wederzijdse vertrouwen tussen de lidstaten niet te schaden. Ook voor de geloofwaardigheid van de EU zelf is het belangrijk om de lidstaten die zich niet houden aan de afgesproken regels, te dwingen tot verantwoordelijkheid.

👉 Een gemeenschappelijke schuldfinanciering, onder meer in de vorm van **euro-obligaties, biedt geen duurzame oplossing**. Integendeel. Er wordt gewoon op supranationaal niveau een schuldenniveau toegevoegd. Hierdoor moeten toekomstige generaties betalen voor de onbetaalbare levenswandel van vandaag. Het probleem wordt hiermee niet opgelost.

👉 Europees banktoezicht is een duidelijk voorbeeld van de meerwaarde van een Europese aanpak. Een **Europese bankenunie is noodzakelijk** voor een gezonde monetaire unie. Het is belangrijk erover te waken dat het toezicht volledig los staat van het monetair beleid aangezien dat laatste het handhaven van de prijsstabiliteit als hoofddoel heeft.

Bovendien moeten de lidstaten op gelijke voet met elkaar staan in de toezichtraad binnen de Europese Centrale Bank (ECB).

👉 Een goed functionerende Europese bankenunie veronderstelt, naast de toezichtfunctie, een Europees afwikkelingsfonds en depositogarantiefonds. Deze Europese risicodeling moet het resultaat zijn van een stapsgewijs proces, beginnend met een goed werkend Europees toezicht op de banken, vervolgens geharmoniseerde depositogarantiestelsels en afwikkelingsraamwerken en een vergelijkbare financiële startpositie van de deelnemende banken. Pas als deze voorwaarden vervuld zijn, kan aan Europese risicodeling worden gedacht. Daarbij zijn twee bijkomende voorwaarden van belang. Enerzijds kan de risicodeling enkel betrekking hebben op toekomstige kosten en allerm minst op kosten uit het verleden ('legacy cost'). Anderzijds moeten alle schuldeisers eerst mee in bad getrokken worden alvorens de belastingbetaler opdraait voor de kosten. Voor de depositohouders geldt dit uiteraard slechts voor de bedragen boven de depositogarantie.

### Werk maken van meer ondernemen, welvaart en jobs

👉 De Europese Unie moet bijdragen aan de welvaart waarop het welzijn gebouwd kan worden. Ontegensprekelijk is de interne markt een van de grootste troeven van de EU. De macro-economische voordelen van deze markt, die meer dan 500 miljoen burgers in de 28 lidstaten bereikt, zijn bijzonder groot. Ook voor Vlaanderen, met zijn open en exportgerichte economie, is de Europese interne markt essentieel.



👉 Bestaande regels moeten eerst goed omgezet en uitgevoerd worden alvorens nieuwe te creëren. Niet het gebrek aan regels, maar het gebrek aan omzetting, uitvoering en handhaving van bestaande EU-wetgeving vormt een belangrijk struikelblok. Er is **minder maar betere EU-wetgeving** nodig. Administratieve lasten worden zoveel mogelijk vermeden en vereenvoudigd.

👉 Een correcte toepassing van regels is nodig om een gelijk speelveld te creëren en oneerlijke concurrentie en sociale dumping tegen te gaan. We zien toe op de algemene regel dat voor alle werknemers sociale zekerheidsbijdragen betaald worden volgens de regels van het land waar men werkt.

👉 Een **verdere verdieping** van de **interne markt zorgt voor welvaart, groei en keuzevrijheid**, zowel voor burgers als bedrijven. Het vrij verkeer, de uitvoering van de 'Connecting Europe-faciliteit' (het stimuleringsplan voor Europese netwerken, onder meer inzake transport) en een correcte implementatie van de dienstenrichtlijn zijn daarbij cruciaal. Nog niet alle lidstaten hebben bijvoorbeeld een website waarop buitenlandse bedrijven (en binnenlandse ondernemers) alle informatie kunnen vinden die zij nodig hebben om diensten aan te bieden of een bedrijf op te richten

in de betreffende lidstaat.

👉 Er moet meer rekening worden gehouden met de impact van de Europese wetgeving, en de omzetting ervan op KMO's. Daarenboven moeten bijkomende inspanningen worden geleverd om EU-initiatieven toegankelijker te maken voor KMO's.

👉 Een sterke, competitieve en duurzame industrie in Europa is een absolute voorwaarde voor groei en welvaart, evenals het stimuleren van ondernemerschap. De voorstellen voor een **Europese industriële renaissance** vergen aandachtige opvolging.

### Sociaal Europa

👉 De robuuste economische onderbouw van de EU is de beste garantie voor een meer sociaal en solidair Europa, over de generaties heen. De EU en de lidstaten moeten ervoor zorgen dat ze hun 'huishouden/economie' op orde hebben.

👉 We moeten **bindende Europese sociale doelstellingen** en, bijvoorbeeld, een **armoedepact** invoeren, waarvan de lidstaten zelf bepalen hoe ze die realiseren. Dan moet bijvoorbeeld elke (kandidaat-)lidstaat het armoedepercentage terugdringen tot een per lidstaat te bepalen maximum: op niet-naleving staan sancties, naar analogie van het

Stabiliteitspact.

👉 Het is echter niet aangewezen om het klassieke recept van Europese harmonisering toe te passen op de sociale zekerheid. Een uniform Europees minimumloon of een uniforme pensioenleeftijd zouden ons Europees welvaartsmodel niet ondersteunen. Er is immers geen economisch draagvlak dat in staat is om de genomen verbintenissen op langere termijn waar te maken zonder dat draagvlak zelf substantieel aan te tasten. Bovendien bestaan er in de verschillende lidstaten afwijkende tradities rond sociale zekerheid en opvang.

👉 **Misbruiken en oneerlijke concurrentie moeten streng worden aangepakt.** Daarom is een duidelijkere definitie van het begrip detachering absoluut noodzakelijk voor werknemers én werkgevers, net als meer transparantie en rechtszekerheid, en een betere handhaving.

👉 Een performante controle is essentieel om misbruiken efficiënt aan te pakken. Dat is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de lidstaten. België is allesbehalve een goede leerling op dit vlak. Binnen de EU moeten nationale inspectiediensten beter samenwerken om grensoverschrijdende sociale dumping en fraude sneller en efficiënter aan te pakken.

## 3.3.2. Wereldvlamingen

### 3.3.2.1. Visie

Vlaanderen moet de ambitie hebben **als sterke en zelfbewuste natie en deelstaat in de wereld te staan**. Daarom moet Vlaanderen de ruimte krijgen om een zelfstandig, volwaardig en professioneel Vlaams buitenlands beleid te voeren.

Er moet een volwaardig Vlaams ministerie van Buitenlandse Zaken komen, met een eigen diplomatieke dienst en een eenduidige visie, missie en strategie. De federale diplomatie moet dan weer hervormd worden. Alleen zo kan Vlaanderen zijn belangen verdedigen op het Europese en internationale toneel, en in een geglobaliseerde wereld zijn troeven nog beter en krachtiger uitspelen.

Ten aanzien van en binnen de Europese Unie moet de stem van Vlaanderen nog meer en beter worden gehoord. Om meer te wegen op de Europese besluitvorming moet Vlaanderen aan de onderhandelingstafel van Europese ministerraden en werkgroepen zitten. In afwachting daarvan moet Vlaanderen meer zeggenschap krijgen bij de voorbereiding, bepaling en opvolging van het Europees beleid in België. Van haar kant moet de EU meer en beter rekening houden met de interne institutionele ordening van België en de autonomie van de deelstaten.

Ook de EU heeft nood aan een slagkrachtig buitenlands beleid. De N-VA pleit daarom voor een sterk Europa in de wereld, dat zich maximaal inzet voor gemeenschappelijke strategische belangen, en de welvaart en bescherming van zijn burgers.

### 3.3.2.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Een autonoom en omvattend Vlaams buitenlands beleid

✌ We richten een volwaardig Vlaams ministerie van Buitenlandse Zaken op met een eenduidige visie, missie en strategie. Het staat in voor de uitbouw van een **zelfstandig, volwassen en professioneel Vlaams buitenlands beleid**.

✌ Om de eigen politieke en economische belangen in het buitenland volop te kunnen behartigen, beschikt Vlaanderen over één diplomatieke dienst, waarin we de nu versnipperde diensten samenbrengen (Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering, Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking en Toerisme Vlaanderen). Ook fysiek brengen we die diensten zoveel mogelijk samen op één werkplek. Dat zal de onderlinge samenwerking en afstemming versterken. We zetten actieprogramma's op die de huidige opdrachten van FIT, Agentschap Ondernemen en de technologieattachés omvatten.

✌ De diplomatieke vertegenwoordigers van Vlaanderen krijgen een volwaardig statuut. Ze moeten in de eerste plaats onze mensen en bedrijven in het buitenland ondersteunen en Vlaanderen internationaal op de kaart zetten. In tegenstelling tot de partijpolitieke benoemingscarrousel van de federale diplomatie, selecteren wij Vlaamse diplomaten objectief op basis van kennis, ervaring en talenkennis. De diplomatieke vertegenwoordigers handelen in alle onafhankelijkheid en objectiviteit en worden niet gelieerd aan ministers of ministeriële kabinetten. Ze staan ten dienste van de voltallige Vlaamse regering en houden de

voltallige Regering systematisch op de hoogte van politieke en andere ontwikkelingen in hun ambtsgebied.

✌ In een geglobaliseerde wereld heeft Vlaanderen antennes in nieuwe groeilanden nodig. De BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India, China) en MINT-landen (Mexico, Indonesië, Nigeria, Turkije) zijn interessante opties. We versterken de vertegenwoordiging bij de EU en de internationale organisaties. Omwille van het stijgend belang van de internationale organisaties krijgt de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiger bij de internationale organisaties in Genève een vaste werkplek.

✌ We ontwikkelen een **geïntegreerde strategie voor een economische, academische, culturele en publieksdiplomatie** van de Vlaamse overheid. Op die manier kan buitenlands beleid meer zijn dan de traditionele 'politieke' diplomatie van minister tot minister en versterken we de banden tussen buitenlands beleid, economie/handel, ontwikkelingssamenwerking, cultuur en onderwijs.

✌ We verstevigen de banden met gelijkgezinde regio's en landen met gemeenschappelijke belangen. Vlaanderen stelt strategienota's op die de bilaterale samenwerking met een partnerland concretiseren en passen in een duidelijke visie. We geven prioriteit aan samenwerking met Nederland en geven blijvende aandacht aan de andere buurlanden (o.m. in het kader van interregionale samenwerking binnen de Europese Structuur- en Investeringsfondsen). De bijdrage van Vlaanderen tot de werking van de Benelux zetten





we voort, inclusief een versterkte betrokkenheid bij de Belgische standpuntbepaling.

✌ Vlaanderen neemt gerichte initiatieven om zijn beleid bekend te maken bij en te legitimeren ten aanzien van de media, opiniemakers en het brede publiek. We maken gebruik van de aanwezigheid van Europese ambtenaren, diplomaten en buitenlandse journalisten in Brussel om onze troeven uit te spelen.

✌ Het **Vlaams-Europees Verbindingsagentschap** krijgt verdere ondersteuning. Op die manier wordt de brug tussen Europa, Vlaamse (lokale) overheden en het middenveld versterkt en krijgen de Vlaamse overheidsdiensten en het middenveld via informatieplatformen en netwerking een nog betere toegang tot het Europees beleid.

✌ Vlaanderen rapporteert zoveel mogelijk rechtstreeks aan Europa (zonder via de Belgische postbus te passeren). Omgekeerd vragen we Europa zoveel mogelijk informatie rechtstreeks aan Vlaanderen door te sturen. Het is voor beide partijen van belang snel en accuraat te kunnen informeren en geïnformeerd te worden.

✌ De **minister-president** van de Vlaamse Regering moet

rechtstreeks kunnen deelnemen aan de **Europese Raad**. Bovendien moet de Vlaamse permanente vertegenwoordiger bij de EU structureel deel uitmaken van de Belgische delegatie in de Europese Raad en de ministerraden.

✌ Vlaanderen drijft zijn inspanningen op voor een meer tijdige en correcte omzetting van Europese regelgeving. We actualiseren het draaiboek voor de omzetting van Europese regelgeving en ronden verdragsprocedures snel en correct af, met respect voor de bevoegdheden en rol van het Vlaams Parlement.

✌ In concrete dossiers inzake wapenhandel streeft de Vlaamse overheid volgens het wapendecreet naar een gezond evenwicht tussen het bevorderen van vrede en veiligheid en onze eigen industriële belangen. Over het eindgebruik vindt een afdoende informatie-uitwisseling plaats tussen de ondernemingen en de overheid.

✌ We zeggen het samenwerkingsakkoord voor het Agentschap Buitenlandse Handel op. FIT, dat op Vlaams niveau bevoegd is voor het handelsbeleid, neemt de relevante taken over.

✌ Vlamingen die in het buitenland verblijven betrekken we actief bij het Vlaams buitenlands beleid.

De vereniging '**Vlamingen in de Wereld**' is daarbij een prioritaire partner.

✌ In een steeds meer globaliserende wereld is het belangrijk dat kinderen van Vlamingen die voor een bepaalde periode in het buitenland verblijven, kwaliteitsvol Nederlandstalig onderwijs kunnen volgen. Op die manier kunnen ze bij hun terugkeer naar Vlaanderen vlot aansluiten bij de Vlaamse samenleving. Een maximale samenwerking met Nederland is op dat vlak aangewezen.

### Een dienstbare federale diplomatie

✌ De federale diplomatie staat ten dienste van de deelstaten, niet als bemoeizieke schoonmoeder, maar als partner.

✌ We nemen maatregelen opdat de **dienstverlening in het Nederlands gegarandeerd** wordt. Het kan niet dat Vlamingen een beroep moeten doen op een overheidsdienst die hun moedertaal niet machtig is.

✌ We selecteren diplomaten en sturen hen uit op basis van competenties en passende vaardigheden zoals talenkennis, niet omdat ze over de 'juiste partijkaart' beschikken. We

stellen paal en perk aan de politieke carroussel. Vooral ambassadeurs naar het

buitenland vertrekken, is er een hoorzitting in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, naar Europees voorbeeld. Via deze weg kunnen de parlementsleden in een open debat hun expertise, kwaliteiten en ervaring leren kennen. Enkel deze openheid kan de **politisering doorbreken**.

👉 We schaffen de federale economische adviseurs af: niet alleen is dit een bevoegdheid van de deelstaten, het is een onnodige verspilling van menselijke inzet en middelen.

### Een sterke Vlaamse stem op Europese fora

👉 We passen de samenwerkingsakkoorden inzake coördinatie en vertegenwoordiging in de EU, internationale organisaties en de vertegenwoordigers van Vlaanderen degelijk aan, zodat de **deelstaten als volwaardige partner aan tafel** kunnen. De toerbeurtregeling stemmen we af op het economisch en demografisch gewicht van Vlaanderen in België. Dit betekent dat Vlaanderen t.o.v. de andere gewesten voor meer domeinen dan nu het geval is, een eigen plaats moet krijgen aan de Europese onderhandelingstafel. Dat betekent eveneens dat de categorieën van de Europese ministerraden aan de recente staatshervormingen worden aangepast en volledig worden doorgetrokken voor informele raden, werkgroepen en allerhande vergaderingen.

👉 Aangezien België voor de EU aansprakelijk blijft voor de verbintenissen van de deelstaten moeten de federale regering en de deelstaatregeringen duidelijke afspraken maken over de

verdeling van de aansprakelijkheid (bijvoorbeeld een boete opgelegd door de EU). Het kan niet de bedoeling zijn dat een overheid opdraait voor het niet-nakomen van de verbintenissen door een andere overheid.

### Een slagkrachtig Europees buitenlands beleid

👉 Cruciaal voor een **daadkrachtig en doeltreffend Europees buitenlands beleid** zijn: een performanter optreden van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO), actief inzetten op multilateralisme, afbakenen van meer gemeenschappelijke doelstellingen en investeren in strategische partnerschappen. Een veilige en stabiele omgeving is immers een voorwaarde voor het behoud van sociale en economische stabiliteit in de EU.

👉 We steunen de uitbouw van een **echte Europese diplomatie**. Wanneer mogelijk en nodig kan de Belgische diplomatie haar energie aanwenden om de Europese diplomatie mee vorm te geven, liever dan *cavalier seul* te spelen (bijvoorbeeld wanneer het om Congo gaat).

👉 Om te komen tot een slagkrachtig Europees buitenlands beleid zouden meer besluiten met gekwalificeerde meerderheid moeten worden genomen. Het spreekt voor zich dat lidstaten steeds zelf autonoom moeten kunnen beslissen over deelname aan militaire interventies.

👉 De gemeenschappelijke Europese handelspolitiek biedt de beste kansen op open handel en een eerlijk speelveld. De EU moet de handelsbanden met regionale en individuele partners intensiveren (bijvoorbeeld Japan,

de ASEAN-regio, Mercosur en de VS), idealiter via een proactieve rol binnen het multilaterale handelssysteem van de Wereldhandelsorganisatie.

👉 De EU moet erover waken dat oneerlijke handelspraktijken van derde landen gezonde, competitieve Europese bedrijven niet schaden. Handelsdefensieve instrumenten moeten consequent worden toegepast om op te treden tegen dumpingpraktijken op de Europese markt en tegen subsidies die niet in lijn zijn met de internationale handelsregels.

👉 De bevordering en vrijwaring van de **mensenrechten en de fundamentele vrijheden** moeten hoekstenen blijven van het internationale optreden van de EU. Een billijk evenwicht tussen het garanderen van veiligheid en de grondrechten van EU-onderdanen die wij in Europa vitaal achten, moet steeds in acht genomen worden.

👉 De EU moet klare steun uitspreken voor internationale instellingen die specifiek zijn opgericht met het oog op het tegengaan van straffeloosheid, in het bijzonder het Internationaal Strafhof.

### 3.3.3. Slimme ontwikkelingssamenwerking

#### 3.3.3.1. Visie

Solidariteit met volken en landen in de vorm van ontwikkelingssamenwerking mag geen symptoombestrijding zijn, maar moet als doel hebben **mensen in het Zuiden structureel uit de armoede te halen**.

Het uiteindelijk doel is **zelfredzaamheid**. Slimme ontwikkelingssamenwerking stelt de ontwikkelingslanden voor hun eigen



verantwoordelijkheid. Op termijn beschikken ze over de nodige middelen om hun eigen toekomst te bepalen en te onderhouden. Dit is alleen mogelijk wanneer de ruggengraat van hun samenleving wordt versterkt, door de uitbouw van goedwerkende en democratische instellingen met rechtszekerheid en respect voor de rechtstaat, door duurzame groei – met respect voor zowel het economische, het sociale als het ecologische – en door internationale handel.

Het stringente budgettaire kader dwingt ons duidelijke keuzes te maken in ons ontwikkelingsbeleid. Zeker in budgettair moeilijke tijden is het noodzakelijk om de middelen op de meest efficiënte manier in te zetten. In plaats van middelen te versnipperen over een veelheid van thema's en partnerlanden, kiezen we voor een concentratiebeleid. Een dergelijk beleid gaat uit van de sterkten van de Vlaamse projectpartners.

### 3.3.3.2. Verandering voor Vooruitgang

#### Breder en steviger draagvlak

👉 Ontwikkelingssamenwerking is niet louter een zaak van de overheid of de NGO's, maar ook en vooral een zaak **van mensen voor mensen**. Daarom maakt Vlaanderen verder werk van een beleid dat bijdraagt tot het vergroten van de betrokkenheid van de bevolking.

👉 Om een draagvlak bij de burger/ belastingbetaler te behouden en te vergroten, moet de ontwikkelingssamenwerking op een **transparante manier** gebeuren. Dat impliceert onder meer dat we de input, maar ook de output van onze programma's en projecten resultaatgericht bekijken. Projectmatige samenwerking toetsen we aan duidelijke resultaten en relevante sociaaleconomische impact.

👉 We zetten in op het besteden van **0,7 procent van het bruto binnenlands product** aan ontwikkelingssamenwerking. In het nastreven van die doelstelling heeft elke pijler een rol te spelen: overheden, internationale organisaties, private organisaties, NGO's en samenwerkingsverbanden. We vermijden een versnippering van middelen.

👉 **Kleinschalige, persoonsgebonden projecten** (de zogenaamde vierde pijler) spelen een belangrijke rol. Het gemeentelijk beleid, gefaciliteerd door de Vlaamse overheid, kan net hier het verschil maken.

#### Thematische en geografische concentratie

👉 In onze ontwikkelings-samenwerking realiseren we een maximale geografische en thematische concentratie door

te focussen op een **beperkt aantal partnerlanden en een beperkt aantal beleidsthema's**. We geven voorrang aan sectoren waarin wij een grote deskundigheid hebben. Daarbij tonen wij ons een betrouwbare en deskundige partner voor ontwikkelingssamenwerking.

👉 Drie sectoren lopen als rode draad door onze samenwerking: ondernemerschap, onderwijs en seksuele en reproductieve gezondheidszorg. Dit zijn de basisvereisten om de ruggengraat van een samenleving te versterken doordat ze de cyclus van achtergesteldheid en armoede kunnen doorbreken.

👉 We werken strategienota's uit met een beperkt aantal partners, die worden geselecteerd op basis van objectieve criteria. Bij internationale samenwerkingsprojecten geven we voorrang aan Vlaamse projectpartners zoals verenigingen, kennisinstellingen en ondernemingen. Gebonden hulp is mogelijk indien die gebaseerd is op de sterktes en comparatieve voordelen van de eigen Vlaamse partners en ook de partnerlanden zelf ten goede komen.

👉 De Europese Unie heeft een belangrijke aanvullende rol in ons ontwikkelingsbeleid. De bevordering van duurzame

ontwikkeling, in de brede zin van het woord, moet een prioritaire doelstelling zijn van haar beleid ten aanzien van ontwikkelingslanden.

## Eigenaarschap en goed bestuur

👉 Omdat landen in ontwikkeling op termijn zelf de verantwoordelijkheid moeten dragen, stellen we in de samenwerking met partneroverheden het **principe van eigenaarschap centraal**. Het doel moet zelfredzaamheid zijn, geen subsidieafhankelijkheid. Als voorwaarde geldt uiteraard dat de partners over functionerende instellingen beschikken die de samenwerking tot uitvoering kunnen brengen.

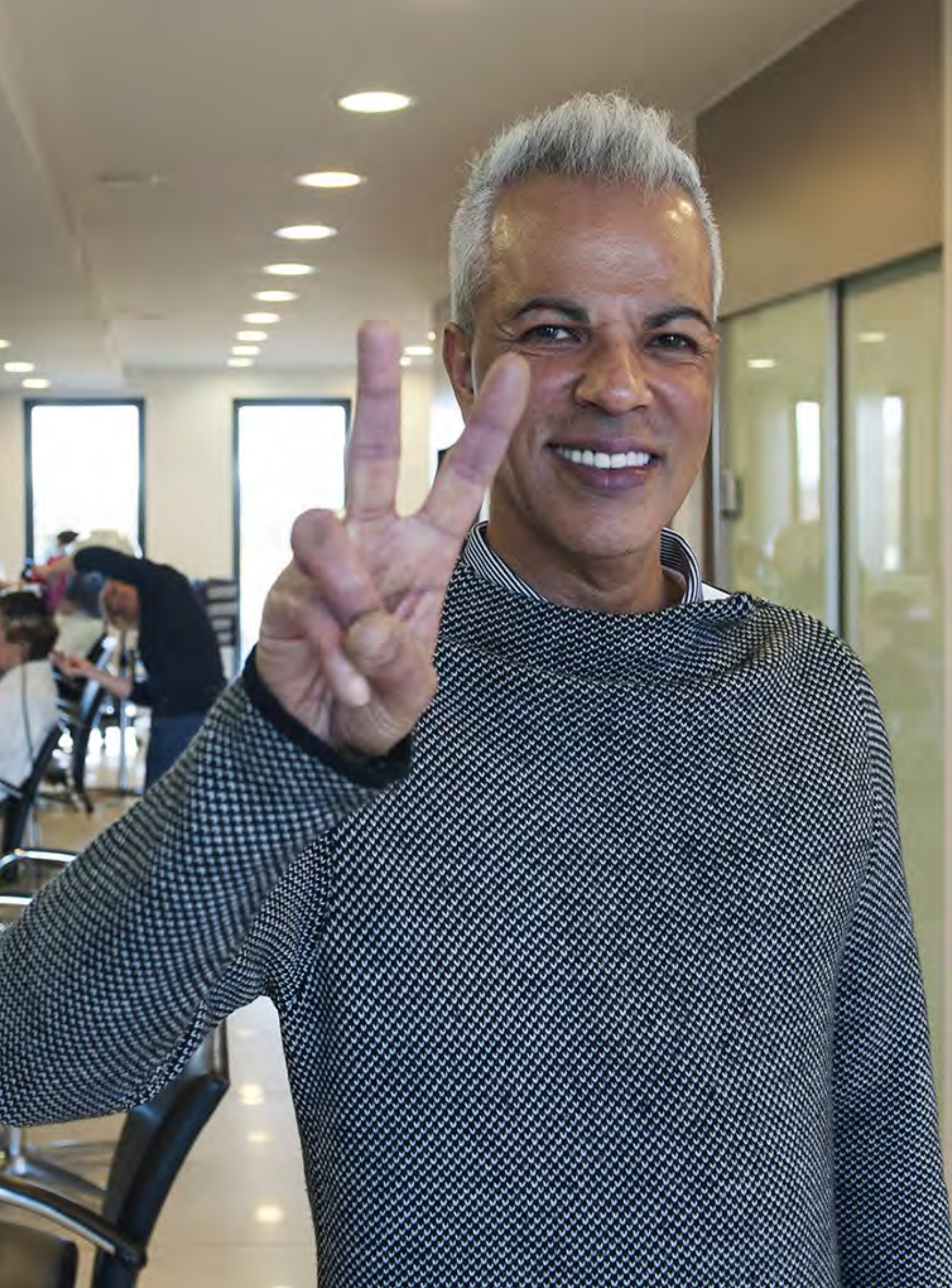
👉 Overheden waar Vlaanderen mee samenwerkt, moeten ondubbelzinnig de **mensenrechten en democratische basiswaarden respecteren**. We koppelen daarom voorwaarden aan de samenwerking en treden op wanneer partnerlanden zich niet aan de afspraken houden. In laatste instantie kan beslist worden de hulp gedeeltelijk of volledig op te schorten door middel van een exit-strategie.

👉 We koppelen ontwikkelingssamenwerking ook aan samenwerking inzake het migratiebeleid (terugname van uitgeprocedeerde vreemdelingen) en inzake justitie (terugname van gevangenen die bij ons geen verblijfsrecht hebben).

👉 We bouwen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking verder uit. In afwachting van de totstandkoming van de Belgische Confederatie splitsen we de Belgische Technische

Coöperatie (BTC) en de Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO) en onderzoeken we hoe Vlaanderen hun taken op een doeltreffende manier kan invullen.

👉 Op een **jaarlijkse Vlaamse Staten-Generaal voor ontwikkelingssamenwerking** brengen we zowel binnenlandse als buitenlandse partners samen om gezamenlijke projecten uit te tekenen, ideeën uit te wisselen en te netwerken.



# INHOUDSTAFEL

<u>Verantwoordelijkheid belonen</u>	4
1.1. Werken belonen	4
1.1.1. Loon naar werken	5
1.1.2. Meer mensen aan het werk	6
1.1.3. Werken aantrekkelijk maken	9
1.1.4. De pensioenen verzekeren	11
1.2. Ondernemen belonen	12
1.2.1. Ondernemen stimuleren	13
1.2.2. Ondernemers waarderen	15
1.3. En dus de loonkosten verlagen	16
1.3.1. Visie	16
1.3.2. Verandering voor Vooruitgang	17
1.4. Ondernemen in de praktijk: enkele beleidsdomeinen onder de loep	17
1.4.1. Horeca kruidt Vlaanderen-Lekker-Land	17
1.4.2. Toerisme zet Vlaanderen op de kaart	18
1.4.3. Bouwen aan Verandering	19
1.4.4. Transport moet vooruitgaan	19
1.4.5. Landbouw en visserij	20
1.4.6. Managers leiden overheidsbedrijven, niet politici	21
1.5. Sociale zekerheid die sociaal én zeker is	23
1.5.1. Werklozen opvangen, stimuleren en activeren	24
1.5.2. Een pensioen dat werken beloont	24
1.5.3. Goede gezondheid hoogste goed	24
1.5.4. Een warme ouderenzorg	27
1.5.5. Zelfredzame personen met een beperking	27
1.5.6. Armoede structureel aanpakken	29
1.5.7. Een kindvriendelijk gezinsbeleid	29
1.6. Rekeningen op orde	29
1.6.1. Visie	30
1.6.2. Verandering voor Vooruitgang	31
<u>Samenhangigheid Versterken</u>	34
2.1. Sterke gezinnen, sterke scholen	34
2.1.1. Het gezin als hoeksteen van onze samenleving	35
2.1.2. Een onderwijs dat de lat hoog legt	36
2.1.3. Gelijke kansen in een open Vlaanderen	39
2.2. Samen Vlaming zijn	40
2.2.1. Migratie die de samenleving versterkt	41
2.2.2. Inburgering en integratie die kansen bieden	44
2.2.3. Een geval apart: de Vlaamse Rand	45

2.3. Samen wonen en vooruitgaan	47
2.3.1. Ruimtelijke ordening: Ruimte voor vooruitgang	47
2.3.2. Een (t)huis voor iedereen	49
2.3.3. Vlot en veilig bewegen	50
2.4. Duurzame leefomgeving	52
2.4.1. Een realistische en duurzame kijk op energie	53
2.4.2. Een intacte leefomgeving	54
2.5. Samen beleven	56
2.5.1. Cultuur en media die individu en gemeenschap verrijken	57
2.5.2. Sport die de samenleving bindt	62
2.5.3. Waarde(n)vol vrijwilligerswerk	63
2.6. Samen veilig leven	63
2.6.1. Brandweer en civiele veiligheid	64
2.6.2. Een politiebeleid dat lik-op-stuk geeft	65
2.6.3. Een snelle justitie die effectief straft	67
2.6.4. Een inzetbaar leger dat zijn internationale plicht vervult	69
<u>Onze Toekomst Kiezen</u>	72
3.1. Naar een confederaal model	72
3.2. Verantwoordelijk en integer besturen	73
3.2.1. Een slanke, efficiënte en moderne overheid	74
3.2.2. Integere bestuurders en kwaliteitsvolle regelgeving	77
3.2.3. Sterke gemeenten	79
3.3. Europese Vlamingen, Wereldvlamingen	80
3.3.1. Europese Vlamingen	82
3.3.2. Wereldvlamingen	87
3.3.3. Slimme ontwikkelingssamenwerking	89

## **N-VA**

Koningsstraat 47 bus 6  
1000 Brussel  
info@n-va.be  
02 219 49 30

**www.n-va.be**

 [facebook.com/nieuwvlaamsealliantie](https://facebook.com/nieuwvlaamsealliantie)

 bekijk de filmpjes van de N-VA op YouTube

 vind de N-VA op LinkedIn

 volg de N-VA op Twitter via @de\_NVA



**Verandering  
Voor Vooruitgang**

